

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
Szerkesztőség.

Égész évre 28 k., (34), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Felhők a Keleten.

Budapest, augusztus 29.

(L.) Kelet felől sohasem jönnek nekünk kedvező hírek. Hol borus ott a láthatár, hol meg épp égháborúval fenyeget. Ha semmi egyéb nem bizonyítaná, hogy az osztrák-magyar monarchia nem keleti, hanem közép-európai hatalmasság, a Keletnek ellenünk való szüntelen áskálódása kétségtelenné teszi ezt. Két idegen világ találkozik Erdély határegyeinél és az Aldunánál: Európa és valami, ami már nem Ázsia, de még nem tartozik a mi nyugati kultúrkörünkbe. A két világ közül az, amelyik a másikat nem tudja vagy nem akarja megérteni: bizonyára nem mi vagyunk. Innen van az, hogy a Balkánon és a Havasalföldön túl szeretnek intencióinkban kételkedni vagy legalább a kételkedő ravasz maszkiát ölteni. A napokban az orosz, bolgár, szerb sajtóban szorgalmasan kürtölgették, hogy monarchiánk titkos ágensei aláaknázzák a Balkán békéjét. Hogy el akarjuk venni Albániát, Szalonikét, néhány török szandzsákot. Mintha ugyan oly nagyon szükségünk volna még egy tucat nemzetiségre. Mintha egyéb passzióink sem volna, mint drága milliókon abécere tanítani ránk nézve értéktelen s tőlünk teljesen idegen balkáni törzseket. Ilyet csak Keleten lehetnek rólunk, ha ugyan van ebben a hitben csak parányi őszinteség is. De ezt a hitet prédikálják túl a Dunán és túl a keleti Kárpátokon. Szóval szorgalmasan propagálják monarchiánk bünlajstromát. Holott a legutóbbi napok és hetek keleti eseményei éppen minket jogosítanak fel a szemrehányásra.

Furcsa hírek jönnek Kelet felől, azoknak fele is elég volna a legkomolyabb aprehoz. Ha odalenn izgatásokról beszélnek, úgy ennek a vádnak az élet jogosan szegezhetjük

a vádló melléne. Igaz, és senki sem tagadhatja, hogy Szerbiában, Bulgáriában, Romániában, Macedóniában folyton folyik az orosz propaganda, pánszláv jelszavak alatt. Ezt a tényt tudjuk, tudja az egész világ, annyira, hogy az oroszok sem tagadják már. Tudjuk okát is. Az ellenünk irányuló propaganda szervezői azok az orosz pánszláv apostolok, akiknek e munkáját hallgatagon, gyakran talán kedvteléssel is nézi a pétervári kormány. Ezek az orosz ágensek szitják a Balkán kevésbé művelt elemeiben az oroszizációt és a monarchiánk ellen való gyűlöletet. Amíg Bulgáriában a geniális Sztambulov kezében volt a hatalom, addig ott az orosz propaganda ugyancsak befogta a száját. De Ferdinánd fejedelem tehetetlen kormányai alatt a céljaitévesztett politika által okozott köznyomort úgy iparkodnak türethetővé retouchirozni, hogy maga a kormány is a „szabadító cár“-ra hivatkozik és a bizánci koronát mutogatja, mint egy szebb jövő csillagát. Szerbiában is belső lehangoltság és politikai felfordulás készíti a kormányt, hogy az orosz délibáb színes képeivel csillapítsa a temérédek bajtölt győltört népet. Itt is, ott is, azzal akarják a nép figyelmét a belső züllöttségről elterelni, hogy a nagy Oroszországra irányítják a szemeket. Ez a politika erkölcstelen, de hát mégis csak politika. Így volt Szerbiában, amióta nem a felvilágosodott Milán király tartja kezében a gyeplőket. Így van Bulgáriában Sztambulov óta.

Az orosz propaganda legújabb fészke Románia fővárosa. Ennek a politikailag érett népek körében az imént alapított pánszláv hirharang ugyan nem fogja az óhajtott hatást elérni, de a helyzetet jellemzi, hogy egy Hohenzollern-fejedelem fővárosáig merészkedtek a pánszláv emisszáriusok tolokodni. A propaganda tehát vigan folyik, de ha sarokba szorítanak a pétervári kormányt, legfeljebb

azt válaszolná, hogy ezek az izgatók sem nem orosz hivatalnokok, sem a kabinet kiküldöttjei, hanem a maguk szakálára dolgozó urak à la Komárov. És miután egy kormány szavában hivatalosan kételkedni nem illő dolog, kellemes mosollyal kell ezt a felvilágosítást is fogadni.

Ámde történnek most a Keleten olyan dolgok is, amelyek nem esnek ebbe a kategóriába és nem agitatórius, hanem nagyon is katonai jellegűek. Hogy a Pruth környékén nagy csapatmögégek — állítólag 180.000 főnyiek — összpontosulnak s telepednek le, nem éppen hadgyakorlati célból, az mindenestre érdekelheti Romániát s vele monarchiánkat is. Hogy a hivatalos alduai flottalátogatás árnyékában egy hivatalosan titkolt torpédó-kirándulás is megesett, amely kipróbálta, ha vajjon e járművek adott esetben bizton mozoghatnak-e az Al-Dunán el egész Galacig — ez sem magyarázható semmi békés szándék hangoztatásával. A torpédóflottilla bejelentetlenül hatolt el egy román kikötőig, a semlegesnek kijelentett s orosz hadihajókól elől elzárt Al-Dunán. Vajjon ez a veszedelmes flottilla is az orosz kormány tudta és beleegyezése nélkül végezte ezt a fontos rekognoszkálást éppen akkor, amikor minden szem a nagyherceg hivatalos vendéghajójára volt irányítva? Ezt már a pánszláv propaganda lapjai sem merik állítani. Itt tehát olyan katonai természetű műveletekről van szó, amelyeknek vagy nincs magyarázata, vagy ha van, úgy az ránk nézve csak kellemetlen és komoly eshetőségekre előkészítő lehet. Az első feltevést a tiszta ész szempontjából elejthetjük. Marad a másik. De ha ennek folytán barátságatlan, sőt ellenséges szándékokat kell feltételeznünk az orosz kormányban, mit jelent az 1897-iki egyezményünk?

TÁRCA.

Intra terram.

(Egy úri sikkasztó naplójából.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: **Abrányi Emil.**

Augusztus 31.

Világos, mint a nap: gazember vagyok! Az is bizonyos, egészen bizonyos, hogy meg kellene halnom, de nincs erőm megölni magamat. Nincs! Abszolúte nincs!

Lássuk csak, mi történt?

Tudtam, hogy bűnt követek el, utálatos, megbecstelenítő bűnt... És mégis elkövettem, mert abban bízom, hogy nem fedezik föl. Titokban marad.

De nem maradt titokban. És most —

Rettenetes! Irtózatos!

Sikkasztottam. Vesztegettem. Csaltam az embereket. Én, a közbeesülésben álló férfiú. A magyarság disze. A lovagiasság virága. A kit annyian szerettek. A kinek annyi mosolygó, hízogó cimborája volt. Akire annyian voltak irigyek és büszkéek!

Vesztegettem. Csaltam. Rászedtem a világot. És mindez kisült!

Hogy sültetett ki? Mindegy! Kisült. És egy pillanat alatt egész mult életemnek, harminc éves nyilvános pályámnak vége! Menthetetlenül vége! Visszahozhatatlanul vége!

Érzem, hogy meg kellene ölnöm magamat. De — hogy még ez az aljasság is meglegyen bennem — gyáva vagyok. Nevetségesen gyáva! Utálatosan gyáva!

Szeptember 3.

Előbb-utóbb mégis fegyházba kerülök! Bevisznek a börtön homályos cellájába! Csömörletes rab-kosztot nyújtanak be déliben, este az ajtó keskeny nyílásán! Ejjel irtózatos ébrenlétben hánykódom kemény vaságym durva lepedőjén és arra gondolok... Mire is gondolok?

Arra gondolok: mit csinálnak most szerencsés, becsületes, vagy mégis rajta nem kapott barátaim!

Nevetgélnek, kacagnak. Vigan, harsogva kacagnak a kaszinók, a klubok kártyaszobáiban. A nagy urak termeiben, ahol selyemruhás lakájok állanak a vendég háta mögött és villamos csillárok ontják gyönyörű fényüket az ezüst terítékre. A színházakban, ahol primadonnák játszanak és a premiére-lázban égő publikum örjöngve tapsol. Az orfeumokban, ahol párisi divettek száján isteni pikantériák, csodálatosan finom dísznóságok hangzanak!

És eszembe jut, hogy én is ott lehetnék köztük, vigadva, nevetve, sütkérezve a boldogság, a hatalom napsugaraiban!... Eszembe jut, hogy mi voltam egykor és mi vagyok most! Hogy ebből a feneketlen sárból több fölemelkedés nincs! Hogy meggyalázva, eltemetve fentregek a börtön szalmáján!

Mert oda kerülök! Fegyenc leszek! Nincs erőm tenni róla, hogy ne legyek azzá! Már látom magamon a szürke fegyenc-zubbonyt! Pfuj, micsoda szöveget! És milyen otrombán simul szalonkabáthoz, selyem-mellényhez, frakkhoz szokott termetemhez!

Ki hitte volna ezt? Ki hitte volna rólam?

Szeptember 6.

De vajjon nem álmodom-e?
Hányszor voltam úgy, hogy álmomban ül-

döztek! Fekete alakok futottak utánam villogó hóhérbárdal, gyilkos eszközökkel! En szaladtam, mint a nyul. Kiűtött rajtam a halálos, hideg verejték és éreztem: itt az utolsó óra! Ebből a veszedelemből nem lehet menekülni többé! És egyszerre mégis — há! Micsoda öröm! Nagyot rugtam a lábammal és a rém-alakok oda voltak. Fölébredtem. Láttam a megszokott környezetet, a hálószoba elegáns burorait szép rendben, moccanás nélkül. Hallottam az asszony és a gyermekek nyugodt, egészséges léleketét. Ott voltam köztük, az én kedveseim közt. Ott feküdtem a szép, tiszta fehér ágynban, csipkés párnán, piros selyem-paplan alatt, szabadon, uri kényelemben, bántódás nélkül.

Van-e nagyobb gyönyörűség az ilyen ébredésnél? Ilyenkor imára nyílt a szám! Hálát adtam a kegyes mindenhatónak, hogy élek, hogy nincs semmi bajom, hogy nem vitt a kísértetbe!

De most nem álmodom! Azokat a gazságokat elkövettem és igazán üldöznek! Igazán meg vagyok becstelentve! Igazán végem van!

Szeptember 8.

Ó az én kedveseim!

Itt járnak a szobámon át halkán, lábhegyen. Látom, hogy a szemük ki van sirva... hogy félnek, remegnek valami borzasztótól... de nem szólnak semmit; nem tesznek semmi szemrehányást. Akarják hinni kétségbeesett erőlködéssel, hogy én ártatlan vagyok! Szeretni akarnak! Becsülni akarnak! Nem akarnak pirulni miattam!

Mert nekik is azt mondtam az újságok kegyetlen riportjai után, velük is elhitettem, hogy ártatlan vagyok, hogy ellenségeim üldöznek, rágalmaznak, de én nem követtem el bűnt, nem követtem el semmit, ami nevemet meggyalázhatná és ez napnál világosabban ki fog derülni a vég-tárgyaláson.

Nem csoda, ha ily körülmények közt Magyarországon, a monárkia hatalmi súlypontján, nyugtalankodni kezdenek az emberek. Azt a gyanút, hogy *Goluchowski* talán nincs informálva ezekről az eseményekről, ma, a táviró, telefon és ezerszemű sajtó korában, bátran mellőzhetjük. Azonfelül *Goluchowski* annyi időt töltött a Keleten, hogy teljesen tájékozva lehet az ottani viszonyok felől. Hiszszük és reméljük, hogy résen van s nem kell hirtelen meglepetésektől tartanunk. De viszont nem csodáljuk, ha bizonyos igaztatlanság érzik nálunk, amidőn e tényekkel szemben a külügyi hivatal nem adja látható jelet annak, hogy ezekkel a dolgokkal foglalkozik. Ez a látható jel legalább megnyugtatólag szolgálja ott is, ahol az igaztatlanság tulépi az indokolható határt.

A mi részünkről a helyzetet kellemetlennek tartjuk, oly sötétnek azonban még sem, mint amilyenek ezt a képet azok festik, akik csak az ímént felsorolt tényeket tekintik. Ez adatok kiegészítéseképp utalunk kell a cár danzigi és franciaországi útjára, amely kifejezetten békés célokból történik, ilyennek állítja hosszú cikkeiben az orosz félhivatalos sajtó is. És utalunk a cárnak hágai békeakciójára, amely oly rendkívüli volt és oly erősen angazsálta a cárt, hogy nem tételezhető fel róla az ok nélküli való kékebontás. Mi pedig nem szolgálhatunk okot sem az Al-Dunánál, sem keleti határainkon a fegyveres felkészülésre. A mozgolódás odalenn nem lehet a cár politikájának következménye, e tekintetben nyugodtak lehetünk. Hogy mégis komolyan foglalkozunk mindezekkel a sötét kérdésekkel, annak oka az, hogy könnyen állhatnak elő a Balkánon a rendszeres agitáció és a kormányok gyöngegsége és lelkiismeretlensége révén oly komplikációk, amelyek elől azután sem a békeszerető cár, sem békeszerető monárkiánk nem térhet ki. Az ily mesterségesen termelhető *casus belli*ket idején, csirájukban kell elfojtani. És talán ez e percben külügyi hivatalunk legfontosabb feladata.

BELFÖLD.

A képviselőház első ülése. A képviselőház legközelebbi ülést kedden, szeptember 3-án tartja. Ennek napirendje a következő: 1. Irományok előterjesztése. 2. A legközelebbi ülés napirendjének meg-

Volt erőm, volt pófám ahhoz, hogy ilyet mondjak nekik, amikor mindebből egy szó sem igaz! A mikor tényleg gazdaságokat követtem el! Amikor a végtárgyaláson ki fog sülni az egész beestelen manipuláció! Amikor tönkre tettem, meggyaláztam azokat, akiknek én voltam egyetlen támaszuk! A kiket én legjobban szerettem ezen a világon!

Ó én kedveseim! Én kedveseim! Hogy nem gondoltam rátok! Hogy nem ütöttem agyon magamat a puszta öklömmel, amikor alávaló könynyelműségem legelőször arra ösztökölt, hogy le-terjék a becsület nyílt, egyenes útjáról! Hogy nem jutott eszembe az én kedves, ártatlan családom!

Mert ők ártatlanok! Nem menthetem magamat azzal, hogy gazdaságaimat azért követtem el, mert ők több élvezetet, több ragyogást kívántak tőlem. Ők szerények és elégedettek voltak. Sohasem buzdítottak arra, hogy ravaszul kicsalt pénzen vásároljak nekik ruhát, kalácsot, finom süteményt. Sohasem mondták nekem: ha nincs vagyonod, csalj és szédelegj! Ne válogass! Szerezz pénzt! Ha másképp nem megy, hát beestelen manipulációk árán!

Hiszen ha tudták volna, miből pénzelek: tórden állva kérték volna, hogy ne folytassam! Vagy elbujdosztak volna tőlem a világ másik végére! Mert ők tiszták, becsületérzők! Milyen büszke vagyok rájuk! És mennyire meggyaláztam őket!

Szeptember 9.

Nem! Ők nem mondtak nekem semmit. Ők nem kényszerítettek engem semmi rosszra. Mindent én magam követtem el, önszántamból, ravasz számítással, a saját undok, gaz természetemet követve!

Vagy talán mégis az ördög állott mögöttem? Démoni befolyás volt ez? Vagy atavizmus?

állapítása. 3. Molnár Józsiás képviselő előterjeszté bejelentett interpellációját az igazságügyi, földmivélsügyi, kereskedelemügyi és belügyi miniszterekhez a *székelyek* érdekében.

A miniszterelnök Bécsben. Széll Kálmán miniszterelnök, mint a *Budapesti Tudósító* jelenti, holnap, pénteken Bécsbe utazik és hétfőn reggel tér vissza Budapestre, hogy előköljön a hétfőn délelőtt tartandó minisztertanácson.

A képviselőház feloszlataása. A *Neue Freie Presse* mai reggeli száma a király utiprogrammját részletezve, azt írja, hogy szeptember 9-ére a magyar országgyűlés foglaldása van kitéve, az országgyűlés berekesztése alkalmából. Ez a hír érthető feltűnést keltett politikai körökben s a sajtó egy része a hir hatása alatt vizsgálni kezdte, hogy vajjon az elintézésre váró toendők nagy halmaz mellett elképzelhető-e egyáltalán az országgyűlésnek ilyen rövid idő mulva való feloszlataása. Ezekre a vizsgálódásokra meg kell jegyezni, hogy az országgyűlés napjai minden körülmények közt meg vannak számlálva s ha azt akarjuk, hogy új esztendőre az elmaradhatatlan felirati vitán s a legszükségesebb provizoriális törvények meghozatalán tusslessük, akkor legkésőbb november elején a Ház megalakulásán is tul kell lenni. Ebben az esetben pedig októberben föltétlenül meg kell lenniök a választásoknak. Ez a tiszta okoskodás is rávezet, hogy a *Neue Freie Presse* dátuma nem járhat messze a valóságtól. Nem tekinthető direkt cáfolatnak a *Budapesti Tudósító* következő kommunikéje sem:

A lapoknak azt a híret, hogy az országgyűlést szeptember 9-én berekesztik, illetékes helyen nyert értesülésünk alapján merő kombinációnak jelenthetjük ki. Az országgyűlés feloszlataásának időpontjára nézve még egyáltalában nem jött létre határozat és ilyen legkorábban a jövő hétre várható.

Ez nem cáfolet. Mert csak azt mondja, hogy a szeptember 9-iki dátum merő kombináció. De megengedi, hogy a feloszlataásra vonatkozó határozat, mely még nem jött létre, legkorábban a jövő hétre várható. Akkor minisztertanács lesz s a megállapodás, ha még nincs meg, létrejön. Csak napokról lehet tehát szó. Néhány nappal korábban vagy néhány nappal későbbben, de az országgyűlés feloszlataása szeptember első felében be fog következni.

Tovarissetvo. Ez annak a munkának címe, melyet a magyarországi tót írók egy része a katolikus egyház jubileuma alkalmából kiadott s melyet csak az idén nyílt alkalmuk XIII. Leo

Átöröklés terelte szabad akaratomat a bün útjára? Melyik ösapám volt gazember? A gazdaságunk egy csirája nemzedékről-nemzedékre, vérből-vérbe ment és bennem végre kivirágzott?

Szeptember 10.

Mit tegyek? Istenem, mit tegyek? Nem merek nappal az utára menni! Én nem merek, én! Aki még három héttel ezelőtt egyik szalonból a másikba futottam. Hoztam és vittem a legpikánsabb híreket. Sugtam-bugtam, nevetgéltem az ország legnagyobb méltóságaival. En! A kinek levett kalappal, szób lépésnyiről, ostentatíve köszönt az egész gentleman-világ!

Itt ülök magam, elbujva, ijesztő esőndben. Én ülök itt, aki csak a társaság vig zajában éltem igazán. Aki hozzászoktam ahhoz, hogy hétről-hétre száz és száz kitűnő emberrel találkozzam. Hogy ott legyek mindenütt, ahol valami történt! Hogy bálók, akadémiai konferenciák, országos temetések után mindig ott olvassam a nevetet a gyönyörű hangzású, fényes és hatalmas nevek közt!

És most rémítő magány! Rémitő elhagyottság! Ugy gubbasztok itt, mint egy dögvészes! Erzem a saját rothadásomat!

És sommi részvét! Semmi szánalom! Semmi könyörület! Ha tévedtem, ha bünös vagyok is: miért ez a fagyos megvétel? Miért ez a pokoli káröröm?

Az elött szenvedélyesen olvastam a hírlapokat. Most nem merek újságot a kezembe venni. A zsurnaliszták, akik hasábokat írtak a zsurnajmról, most ugy emlegetnek, mint tolvajt, csalót — —

Engem! Engem! Engem!

Szeptember 15.

Ma délelőtt borzasztó találkozásom volt! Mellékutakon mentem halaszthatatlan dol-

pápnak átnyujtan. Az átnyujtásról a megbízottak jelentést készítettek s ez a jelentés az, mely igen érdekes titkokat árul el. A tisztelt tót írók ugyanis elárulják, hogy nagyon nehezen sikerült öszentesgéhez bejutniök, mert amikor a pápai kamarás felszólitására írásba foglalták kérelmüket, azt még a pápai kamarás is olyan *tulpolitika*knak mondotta, hogy a szent atya elé való terjesztése *impossibile*. Képzhetők tehát, hogy micsoda kérelmekkel iparkodtak a tótok a pápa elé! S annyit ki lehet olvasni a jelentésből, hogy a tótokat, panaszt akartak emelni a hercegprimás ellen, aki csak a magyar katolikusok sorában akarta a pápa elé vezetni a magyarországi tótok, holott ők, mint külön tót nemzet, kívánták hódolatukat bemutatni. Egyben panaszkodni akartak a magyarosító „érdemhajászok“ ellen is, akiknek „utalatos“ törekvése, hogy magyar kathekezizmust nyomjanak a tót gyermekek kezébe. A pápai kamarás azt mondta, hogy ilyen tulpolitikai dolgokat a pápa elé vinni *impossibile*. De mi azt hiszszük, hogy ezek nem tulpolitikai dolgok, hanem szemtelenségek.

A szászok és a szabadelvűpárt. Bruckner Vilmos képviselő a szászok központi bizottságának íléseről megjelent tudósítással szemben nyilatkozatot tesz közzé, amelyben konstatálja, hogy *Melcer* Vilmos képviselő az ülésen sem nem óhajtott, sem nem indítványozta, hogy a szászok belépjenek a szabadelvűpártba. Helytelennek mondja azt a hirt is, hogy a zöldsászok és a mérsékelt-sászok között differenciák támadtak. Egy szász klub alapításának terve szóba sem került.

A pozsonyi választás. Pozsonyban ma zajlott le a képviselőválasztás az első kerület mandátumára, amely a nagyemlékü *Szilágyi* Dezső elhunytával vált gazdatlanná. A választás reggel 9 órakor kezdődött két szavazatszedő bizottság előtt. Az elsőnek elnöke *Weinert* Győző volt, a másiké *Vizkelety* József. Három jelölt volt bejelentve és pedig *Günther* Vilmos és *Molcz* Dani mind a ketten szabadelvű pártiak és *Dvorák* Károly, a kit radikális párt léptetett föl. A szavazás mindvégig a legnagyobb rendben folyt és este hat órakor tejeződött be, amikor az elnök kihirdette az eredményt. Beadott összesen 394 szavazat; ebből esett *Molcz*re 446, *Günther*re 328 és *Dvorák*ra 120 szavazat. E szerint *Molcz*nek az abszolút többséghez egy szavazata hiányzott. *Pótválasztás* lesz tehát a két szabadelvűpárti jelölt közt. A város törvényhatósági bizottságának állandó választmányja holnap határozza a pótválasztás napja felett.

A közigazgatás egyszerűsítése. A közigazgatás egyszerűsítésének munkálatai mint a *Fővárosi Tudósító* jelenti, szerényen tolynak a belügyminiszteriumban. Széll Kálmán miniszterelnök személyesen dolgozik a tisztviselői fegyelmi eljárásról szóló szabályrendeletek egyszerűsége megszerkesztésének utasításán, amelynél leginkább van szükség a gyors és egy-

gaim után. A nap olyan édesen süttött! És az emberek olyan vígan nyüzsgöttek, kacagtak!

Amint megyek gyorsan, gyorsan: három jó barátom jön velem szemközt. Nem térhettem ki előlük. Ők sem előlem. Azt hittem: lesz bennük annyi irgalom, a szeretetnek annyi maradéka közös multunkból, hogy halkán, esőndesen, szánakozó jószággal oda dobnak nekem egy kis hideg fejbólintást. Szívem vadul dobogott, majd kiszökött a bordáimból. De rájuk néztem, alázatosan mosolyogva.

Ők, mintha valahonnan kommandó-szót hallottak volna: abban a pillanatban, amikor mellettem elhaladtak, hirtelen az utca másik oldalára néztek. Mind, egyszerre, csodálatos pontossággal!

Négy héttel ezelőtt lovagias elégtételt vettem a legesekélyebb görbe nézésért! Most ezt a szörnyű megvételést is le kellett nyelnem, zsebre kellett vágnom! Mert négy hét óta kiszült rólam, hogy gazember vagyok!

Az vagyok! Esztendőök óta gazember vagyok! Hogy van az, hogy ezt nem látták rajtam az emberek?

Hát a beestelenség nem olyan, mint a kanyaró, a vörheny, a difteritisz, a tífusz, a tüdővész?

A kinek a becsülete sorvad, azt nem veszik észre az ember képen, mint a tüdősorvadást?

Nem veszik észre az orvosok, ha valakinek a becsülete beteg!

Szeptember 16.

Hat óra. Éppen most üti. Ilyenkor mentem a kaszinóba, hogy beszélgessek a város, az ország dolgairól! Hogy kezec tojjak a híres, becsületes, nagy szerepet játszó férfakkal! Hogy én is szerepet játszszam ezek közt a komoly, nemes, szép jellemű patrióták közt!

széri eljárásra, mert a jelenlegi rendszer hosszúsága miatt a fegyelmi vétséggel vádolt tisztviselők néha hónapokig vannak felfüggesztve állásuktól, míg ügyük eldőlt.

A választások előtt. Dr. Purgly Sándor, az enyingi választó-kerület országgyűlési képviselője, a múlt hét folyamán a kerület több községet meglátogatta, ahol mindenütt lelkesedéssel fogadták. Dr. Purgly legközelebb folytatja körutját, a jövő hó első felében pedig Enyingen beszámolóját tartja. A kerület irányadó elemei újból Purgly mellett foglalnak állást s így vele szemben annál kevésbé fogja valaki a küzdelmet siker reményével felvehetni mert politikai ellenfelei is elismerik Purgly érdemeit a kerület érdekeinek ápolása körül.

Nagyvárad város szabadalvúpartjának választmánya ma délután népes gyűlést tartott, melyen elhatározták, hogy a párt vasárnap pártközgyűlést tart, melyen a tisztikar leköszön és a pártot újja alakítják. Előnknek Hlatky Endrét, alelnöknek Hoványi Gézát, Mezei Mihályt, Konrád Márkot, Ulman Sándort és Reisman Mórét fogják megválasztani. Elhatározták továbbá, hogy Tisza Kálmán, aki Gesztől szeptember 3-ikán délután érkezik, ünnepesen fogadják s a polgárokat felhívják házaik feldiszítésére. 4-ikén délelőtt lesz a beszámoló, azután disztrakoma.

A győri iparosok mai értekezletükön, amelyen 400 választó jelent meg, Szécsény Gyulát, a kereskedelmi és iparkamara titkárát, Győr város képviselő jelöltjéül kiáltották ki szabadalvú programmal. Az értekezlet Széll Kálmán miniszterelnökhöz a következő üdvözlő sűrűnynt küldte:

Győr város szabadalvúpartjának iparos választói a mai napon tartott értekezletükön Szécsény Gyula kereskedelmi és iparkamara titkárát jelölték, az alkalmából mély tisztelettel és szeretettel üdvözlök Nagyméltóságodban a szabadalvú eszmék rendíthetetlen bajnokát. Az értekezlet megbízásából.

Sirhuber Károly, elnök.

Az értekezlet báró Podmaniczky Frigyeszt is üdvözölte és a jelölésről értesítette. Az iparosok jelölését a kereskedők és más állású választók is rokonszenvesen fogadták.

Kecskeméten, az alsó kerületben, négy jelölt van: dr. Nagy Mihály szabadalvúpartján, Várossy Gyula Ungron-parti, Rapesányi István Kossuth-parti és Giesswein János győri kanonok, néppárti. Szó van róla, hogy a néppárti jelölt visszalép, az Ungron-parti Várossy Gyula javára. — A felső kerületben a megosztott Kossuth-part áll szemben Kaas Ivor báró néppárti jelölttel.

A trencsényi választókerületben, amelyet huszonkét éven át Rakovszky Géza képviselt szabadalvúpartján programmal, Ucsmay Ernő polgármestert jelölték a minap, miután tudomásukra jutott a választóknak, hogy Rakovszky nem vállal mandátumot többé. Legújabbban Baross Jusztin alispán jelöltsége nyomult

Honnan vettem az erőt, hogy aljasságomat tudva, mégis a legjovialisabb módon meg tudtam rázni ezeket a tisztá kezeket?

Hogy nem futottam el közülök! Hogy nem sülyedtem a föld alá! Hogy nem téptem szét magamat, amikor az első becsületenséget elkövettem!

Szeptember 20.

Istenem! Krisztusom! Bűnösök és nyomorultak szelid bírója! Könyörülj rajtam! Amerikába megyek! Új életet fogok kezdeni! Nevemet eldobom! Beálló napszámoknak, teherhordónak! Véres verejtékkel dolgozva leszek becsületes ember!

Szomjazom a becsületre, most, amikor örökre elvesztettem azt! Sohasem leszek a régi többé! Soha, soha! Emlékezní fogok a gyalázatomra és többé nem lehetek nyugodt ezen a földön!

Meghalni mégis jobb volna. A halál megöli az öntudatot. De a feleség! A gyermekek! Halálom nem veszi le rólok gyalázatomat!

Ah, látom őket... látom, a mint kopott, rongyos ruhában járnak az emberek közt. És az emberek, akik rossz kedvvel némi alamizsnát adnak nekik, azzal bocsátják őket tovább szomorú vándorutjukra:

— Apátok gazember volt!

Október 1.

Ereszkedik le a homály. Nemsokára teljesen sötét lesz odakinn.

Majd kisurranak az utcára, hogy ott esatangeljék, ahol a lámpák gyér világosságot vetnek és ahol csak szegény munkásokkal találkozom, akik nem ismerik a híres embereket. Nem ismerik föl az országos méltóságokat!

Csitt! A mellékszóban diák-fiacska latin-gyakorlatot ír. Rendesen, csendesen, mintha nem is történet volna minálunk ez a rémitő változás.

Jól hallom. Fennhangon beszél. Mit mon-

előtérbe, s ha az hajlandó a szabadalvúpart jelöltségét elfogadni, Ucsmay visszalép.

A tasnádi választó-kerületben a szabadalvúpart egy része Szemere Miklóst akarja felléptetni. A jelölés-értekezlet szeptember 10-én tartják meg. E kerületben eddig csak a függetlenségi pártnak van jelöltje; dr. Horváth Zoltán budapesti ügyvéd.

A szászhermányi kerület szabadalvú választói Pürner Nándor budapesti gyárosnak ajánlották fel a jelöltséget.

A somlyóvársárhelyi kerületben Meszlényi néppárti ellen, Antal Géza főiskolai tanárt szabadalvúpartii programmal léptetik föl.

Fülpösküllésről írják: A függetlenségi Kossuth-part két jelöltje fog küzdeni a mandátumért, a jelenlegi képviselő, Csávolszky Lajos és Eötvös Nagy Imre, a Kecskeméti Hirlap szerkesztője.

Nemzet, Akadémia, Sajtó.

— Levél a Budapesti Napló főszerkesztőjéhez. —

Budapest, augusztus 29.

Kedves barátom!

A Budapesti Napló „Szentiváni ének” című vezércikkében olvasom, hogy: „Nem idehaza, de a kültől-dőn merül fel egy új és meglepő feltevézés, hogy az egész zsidó, asszír és egyiptomi műveltség a nemzetek sorából régen elkallódott szumir-akkád népiak kulturájából nőtt ki s hogy ezek a szumir-akkádok a turáni néposaládhoz tartoztak, tehát egyszón fajta a magyarsággal. S jutott-e, jut-e csak most is az Akadémia eszébe, hogy részt kérjen abból a kutató munkából, mely — ha szerencsés — nekünk hozná leg-üdvösebb gyümölcsöt? Nem?”

Minthogy véletlenül éppen most foglalkozom ezen kérdéssel is, bátor vagyok megjegyezni, hogy ez a feltevézés sem nem új, sem nem meglepő. Éppen negyven esztendeje. A prioritás Koskinen finn tudóst illeti, aki éppen negyven esztendeje irt erről „A szuomi faj régiségéről” című munkájában. A finnek magukat szuomi-nak nevezik. Koskinen e néven általában a finn-rokon, az altáji vagy turáni népeket, de különösen a finn és ugor csoportokat érti. Szerinte a finn-rokon népek bölcsője a Hindukus. Innen bocsátott az akkor még egységes nép rajokot egyfelől délnek, Kelet-Indiába, a ma is élő tamil-törzseket, másfelől éjszaknak, ahol a Tigris és Eufrát mellékén ők alapították a legelső civilizációt. Barbár árja és semita népek megdöntötték uralmukat, de tanítványaik lettek a műveltségben, melyet aztán tovább fejlesztettek. A szuomi nép egy része azonban nem tűrte az idegen uralmat és tovább ment éjszaknak. A Káspi-tenger éjszakai partjain azt Dél-Európába vonult, melyet egészen betöltött egész a Pyreneausokig, még mielőtt az első árja ember Euró-

dasz, fiacska? Rakja össze a szavakat. Jacere — terram — dignitas — fama — impudenter —

Jobb fekiüdni a föld alatt, mint — — Melior est jacere intra terram — — sub terra — — Mi a mondat másik része? És hogy hangzik az egész? Csitt! Most a kifejezéseket eltalálja — Most mindjárt világos, szabatos lesz... Quam vivere impudenter, pecorum modo, nulla fama — — Istenem! Mintha emelné a hangját!... Mintha nekem beszélne! Mintha egyenesen nekem mondaná:

Melior est jacere intra terram, quam vivere impudenter, pecorum modo, nulla fama, nulla dignitate!...

Ertem, megérttem drága, okos fiam: Jobb, százszor jobb a föld alatt, mint élni arcátlanul, barrom módjára, hír nélkül, becsület nélkül!

Et tu mi fili! De jól van! Az Isten bölcs és igazságos! Bár iszonyu, hogy az embert a saját fia pusztítja el!

Diktálj, fiam, diktálj! Engedelmes tanítványod leszek! Melior intra terram — — Nagyön igaz! Te megtanítottál, mit kell cselekednem! Intra terram! — —

Megyek! A mai sétám hosszú lesz. Nagyön hosszú!

Szeretnék jajgatva, bömbölve sirni, hogy falak roskadjanak össze!... De visszatartom! Lassan, lábhegyen onosok az utcára, hogy ne zavarjalak, édes fiam!...

Isten áldjon meg téged!... a másikat is... és a szegény mamát!... A szegény mamát!...

Engemet többé — —

Kabátját meglökte a Dunaparton. Ez az írás fektűt a zsebében. A végét elfelejtette megírni. De az életét befejezte.

pában megjelent volna. A másik áradat Oroszországban át egyfelől a Ural és Altáj közt, másfelől Skandináviában és általában Éjszak-Európában terjedt el. Nagy részük ma is ott van. Egy részük, hunnok, bolgárok, magyarok — már törökséggel vegyülve, — csak sokkal később, az ugynevezett népvándorlás korában jutott Európába. Ime lényege a mű első két fejezetének: I. „A szuomi faj legrégebb nyomai déli Ázsiában” és II. „Európa legelső lakói” — akiket finn-rokonoknak bizonyít.

A Magyar Tudományos Akadémia pedig foglalkozott e kérdéssel 1866-ban. Hunfalvy Pál egész munkát irt róla, mely megjelent a Nyelvtudományi Közlemények negyedik kötetében. Igaz, hogy a sajtó akkor úgy nyilatkozott, hogy „ez a tudományt nem értjük, nem érti a nemzet sem, mely a finn-magyar rokonságról tudni nem akar”.

Megjegyzem még, hogy e munkájával Koskinen volt az első, aki a baskir-magyar kapcsolatot fejtette, mely nézetét újabban Pauer Gyula barátom is adoptálta a Honfoglalásról irt nagyértékű munkájában.

Olvastam továbbá e cikkben, hogy: „a folkloriszták kisütötték, hogy a bolgárok elszlovosodott magyarok s hogy a magyar mitológia hiteles anyagát ott kellene valahol kutatni a bolgár néphagyományok mögött és alatt. Jutott valaha eszébe az Akadémiának, hogy ezt a magyar tudomány feladatát, ezt a legtermészetesebb kötelességet magára vállalja, kezdeményezze, elősegítse és düőre vigye? Nem. Az Akadémia ráüött az Ipolyi Arnold régi könyvére s azt mondta: itt van a magyar mitológia! Punktum!”

Hát nem ismerek senkit, aki ma még Ipolyi könyvét tartaná a magyar mitológiának. Azt sem hallottam még senkitől sem, hogy a régi bolgárok magyarok lettek volna. Hogy a két nép sokáig együtt lakott, szoros érintkezésben volt, hogy mind a kétőben finn- és török-ajau elemek találkoztak, bár különböző arányokban és hatással, azt igen. Ezen az alapon Strauss Adolf barátomnak sikerült is újabban meglepő paralellákat felmutatni a magyar és bolgár néphagyományokban, melyekről a külföld legkompetensebb hangjai a legnagyobb elismeréssel szólnak és ez a kutatás mindenesetre megérdemli a támogatást.

Egyébiránt pedig teljesen azonosítom magamat azzal a felgással, melyet szociológiai értekezésimben magam is mindig hangoztattam az Akadémiában, hogy a napi politika teljes kizárása mellett is keresnünk kell a kapcsolatot és a kölcsönhatást a nemzet aktuális életével, mert e nélkül tudományunk meddő marad és a nemzet érdeklődésére nem számíthatunk. És ha lehetnek is, akiknek ez nem tetszett, és ha mondták azt is, hogy inkább publicisztikai, mint akadémiai dolgot adtam, — pedig hiszen, mint publicista lettem megválasztva — ennek talán inkább az volt az oka, hogy a szociológia és közgazdaság modern elveit állítottam egy josszil tudományai szembe, melynek élő példányai — a manchesteri iskola hívei — ma már csak nálunk találhatók. De mivel a tudományt mindenekelőtt és mindenekelőtt gondolat szabadságra van szüksége, respektáljuk az ő véleményüket is és nyugodjunk meg abban, hogy 1. minden műveltségnek és minden tudományt alapja, mely nélkül haladás nincs, az abstract tudomány, melynek elhanyagolása a középiskolában és az egyetemen ugyancsak meddővé teszi a tudományt, degradálja a nemzeti műveltséget és megakaszt minden magasabb haladást, még a tisztán gyakorlati szakmákban is, de melynek elhanyagolása az Akadémiában éppen ezért az Akadémia legfőbb és legnékülözhetetlenebb feladatának teljes félreismerése volna; 2. hogy a világrend és tehát a tudomány is egységes és így még a legaprólékosabb és leglétezőbb kutatás is része az egésznek, melylyel kölcsönhatásban van és hogy ezen kölcsönhatásnak felderítése a legmagasabb, a valódi tudomány, mely a tudás fölött emelkedik, és hogy a specialista a legkisebb tényben is, még ha kölcsönhatását nem is keresi, legalább anyagot, néha nem is sejtett becsú anyagot nyújt ama kölcsönhatás kutatásának; végre 3. hogy vannak elegenden az Akadémiában is, akik bőven foglalkoznak a nemzeti aktuális élettel, amiről a sajtó bizonyára könnyen szerezhetne meggyőződést, ha komolyabban venné az Akadémia tudósításait, akár a felolvasások, akár a kiadványok alapján. Baráti tisztelettel

Asbóth János.

Asbóth János levelére a cikk írója a következőket jegyzi meg:

Hogy Koskinen mit irt a szuomi faj régiségéről s hogy ennek alapján mit fejtegetett Hunfalvy Pál, az akkor is mellékes volna, ha a cikk nem tudná be a Magyar Tudományos Akadémia egyik legnagyobb érdemének, hogy egyszer igenis le tudta kötni a nemzet érdeklődését: mikor Hunfalvy és Vámbéri közt a magyarság eredetéről az emlékezetes nagy csata folyt. A cikkirő nem felejté Hunfalvy munkásságát, sőt

hangsúlyozottan emlegeti az Akadémia dícséretére. De mellékes Hunfalvi munkája most, mikor a cikkirő egészen új keletű föltedezésre utalt. Ha újabb megfajított ékírások igazolják, hogy az egész zsidó, asszír és egyiptomi műveltség annak a szumir-akkád népfajnak kulturájából nőtt ki, mely a turáni népcsaládhoz tartozván, egyazon fajta a magyarsággal: akkor az Akadémiának nem szabad beérnie azzal, hogy mit irt valamikor Hunfalvi és pláne, hogy mit irt valamikor Koskinen, hanem ki kell vennie részét a kutató munkából, vagy azért, hogy a kutatások eredményével egy régi tudományos felőgást erősítsen, vagy azért, hogy esetleg az újabb eredmények szerint azt a régi felőgást kiegészítse, helyesbítse, módosítsa. Eppen ebben rejlenek az a bizonyos aktuális érzék, melylyel az Akadémia maga felé fordíthatná a közönség érdeklődését.

Ez az egyik. Ami már most a bolgárokat illeti, Asbóth János egyrészt nem hiszi, hogy a bolgárok elszávozott magyarok, másrészt mégis utal rá, hogy Strausz Adolf vállalkozott a bolgár néphagyományoknak magyar szempontból való átkutatására. Hogy mit hisz Asbóth János, az nem dönt, mert ezt a kérdést a tudomány tisztázza. Hogy pedig Asbóth megnyugvást talál benne, ha Strausz Adolf végzi az Akadémia munkáját, ez hízogó lehet Strausz Adoltra, de sehogyan tekinthető az Akadémia védelmének. Igenis tud uk mi is, hogy Strausz Adolf nagyon érdemes munkát végez a bolgár néphagyományok kutatásával de éppen azt kifogásoljuk, hogy ami érdemes munka Magyarországon folyik, az mind az Akadémián kívül, sőt legtöbbször esetben az Akadémia mélyeségei megvetése közben folyik. Amit Strausz csinál, azt nem az Akadémia csinálja. Az Akadémia pedig semmit sem csinál. Ezt Asbóth is körülbelül megvallja, mikor több aktuális érzéket prédikál az Akadémiának. Mi is ezt tettük s ebben találkoztunk Asbóth János felőgásával.

Jogakadémia Temesvárott.

Budapest, augusztus 29.

Temesvár város törvényhatósági bizottsága nevében dr. Telbisz Károly polgármester nagyszabású emlékiratot intézett *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszterhez, amely kérvényben egészen új és igen érdekes indoklással megújítja Temesvár városának abbéli követelését, hogy ha már egyelőre a harmadik egyetem létesítése meg nem valósul a Délvidék számára Temesvárott melőbb jogi főiskolát állítsanak. E célra felajánlja a város azt a kétemeletes modern épületet, melyet eddig az ipariskola foglalt el és azután bőven kitéjt azokat a szempontokat, melyek a Délvidék metropolisének az irányu igényeit támogatják. Temesvár a nemzetiségek réssére követeli a délvidéki jogakadémiát, mert — ugymond — az állam nagy mulasztást követett el, midőn éppen a nemzetiségek beolvasztásának leghatásosabb eszközét, a főiskolákat évtizedek óta nem fejlesztette s a nemzetiségi ifjak nagy részét a magyar főiskolai tanulmányokból ugyszólván kizárta. Főiskoláink kizárólag tiszta magyar helyeken és vidéken vannak, téves felőgás, hogy az idegen nemzetiségűeket kizárólag a tiszta magyar városokban levő főiskolákba kell édesgetni, ahol közös lélek, közös ideál kapcsolják őket össze magyar ifjainkkal.

Az a délvidéki német, oláh vagy szerb, így az emlékirat, aki gyermekéveiben és serdülő ifju korában megszokta az iskolán kívül saját nyelvén is érintkezni, nemzeti és egyházi szokásait művelni és ápolni: — az hirtelen átmenetképpen tiszta magyar városban elhagyatva, idegennek érzi magát, — az egyetemi magyar ifjúságnak gyakran *tulzásokba menő hazafias lelkesedését megérteni talán képes, de azzal alig fog együttérzeni, hervülni.*

A tapasztalat mutatja, hogy az idegen nyelvű ifjak főiskolai éveik alatt tiszta magyar városban nemzeti nyelvük és szokásaik ápolásának örve alatt, különválva magyar ifjainktól, akik nemzetiségi törekvéseik iránt nem tanusítják a kellő higgadságot és tapintatot, egyleteket alakítanak s azok kebelében sokkal veszedelmesebb ideálokkal foglalkoznak, mint amilyeneket a magyar főiskola beléjük kíván oltani.

Másként állana azonban a dolog, ha a délvidéki nemzetiségi ifjak számára e vidék központjában, Temesvárott állítatnák fel egy főiskola, melyet az itt divó összes nyelveket beszélő ifjúság hozzáférhetőleg egyenlő arányban látogatna, mert e városokhoz igen sok rokoni, társadalmi és gazdasági kötelek fűzi őket, itt-ott otthonosan érzik magukat és mert, bár itt is a magyar ifjúság vinné a főszerepet, de az idegen nyelvűek, ugy társaik közt, mint az iskola falain kívül nyelvben, szokásban és életmódban rokon érzésűekkel érintkezhetvén és fényes példáját látván annak, miként magyarosodhatott meg önérejből az egykori szerb vajdaság fővárosa, miként virágoznak és mun-

kálkodnak itt egymás mellett a magyar művelődés intézetei, melyek az évtizedek során annyi ezer idegen ajku és nemzetiségű ifjuból neveltek lelkes, igaz magyarokat: észrevétlenül válnának a magyar állam-észmé öszinte barátjaivá és hűséges magyarokká.

Bátran állíthatjuk, hogy Temesvár tradíciójánál, kulturmogalmainak bár határozott nemzeti, de egyuttal türelmes jellegénél fogva is nagyobb vonzerőt gyakorol és mindenesetre üdvösebb beteloyást biztosít nemzetiségi ifjainknak nemzeti irányu nevelésében, mint bármely más magyar város.

Példa erre a nemrég Zilahról Temesvárra helyezett állami tanítóképzede, amelynek az idén képesített növendékei közül 50% német, 19% oláh és 9-8% szerb volt s ezek mind a magyar kultúra lelkes apostolai gyanánt mentek haza, saját hitellekezetük és nemzetiségük iskolába. Igen érdekes statisztikai adatokat is találunk a város emlékiratában, mely a többek közt ezt mondja:

A németek oláhok és szerbek annak következtében, hogy ifjainak a főiskola látogatása meg van nehezítve, már a középiskolákba is gyérebben küldik gyermekeiket, mint a főiskolákhoz közel lakó magyarok, a magyar főiskolákat pedig éppen elhanyagolják, ami kiténik abból, hogy az ország lakosságában van 42-81 % magyar, 15-19 % német, 14-94 % oláh, 15-5 % szerb.

Középiskolákban a tanulók aránya: 75-68 % magyar, 12-34 % német, 5-96 % oláh és 1-13 % szerb. Magyarországi főiskolákban a hallgatók aránya 88-06 % magyar, 5-44 % német, 3-56 % oláh, 1-15% szerb.

Az emlékirat különben behatóan foglalkozik Temesvár köztintzményeivel és kiemeli, hogy a közművelődésnek minden foku intézménye és a kormányzati egyéb ágaknak minden főhatósága már megvan Temesváron. de hogy igazán központja legyen a Délvidéknek és hogy kulturális rendeltetésének teljesen megfelelhessen, arra nézve okvetlenül szükséges, hogy — ha egyelőre egyetemet nem is — de leg-
alább jogi főiskolát kapjon.

*

Hazafias örömmel üdvözöljük Temesvár város érdemes polgármesterének ez újabb derék törekvést, mert magunk is a magyar nemzeti művelődés hatalmas tényezőjét látjuk a Temesvár számára kért főiskolában. De azt veszszuk észre, hogy a polgármester ur, bizonyára a gondjaira bízott város iránt való lángoló szeretetében, jogos és méltányos kérésének megokolásában nem volt szerencsés, ott t. i., ahol nemzetiségi szempontból fejti ki érveit. Megokolása, lehet új is, érdekes is, de egy előkelő város első tisztviselőjének még sem lett volna szabad megvádolni a magyar főiskolai ifjúságot, amelynek bizonyára voltak tévedései is, de bizony sohasem adott okot arra, hogy az idegen nyelvű ifjak magukat idegennek, elhagyottnak érezzék közöttük. Az ellen az állítás ellen pedig a leghatározottabban tiltakoznunk kell, mintha a nemzetiségi ifjaknak a főiskola látogatása meg volna nehezítve. A magyar főiskolák kapui tárva-nyitva vannak e hazának minden nyelvű ifjúsága előtt és a geográfai távolság bizony nem lehet elég ok ily állítás megkokázására, nem is szólva arról, hogy főiskoláink legtöbbször olyan vidéken teljesíti hivatását, ahol a magyarság csak kisebb része a lakoságnak. El kellett ezt mondanunk és nagyon fájalmók, ha Temesvár köztisztvisletben álló polgármestere félreértett volna bennünket.

Egyházkerületi gyűlés.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Pozsony, augusztus 29.

A dunáninneni ágostai evangélikus egyházkerület közgyűlése tegnap kezdődött meg, Baltik Frigyes püspök egyházi és Laskáry Gyula kerületi felügyelő elnöklete alatt. A gyűlés figyelemreméltó határozatot hozott az 1848. XX. t.-cikk végrehajtása tárgyában és újra állást foglalt oly törekvések ellen, amelyek a hazai ágostai evangélikus egyházat meg akarják akadályozni abban, hogy magyar nemzeti egyházzá legyen.

A közgyűlést megelőzőleg istentisztelet volt, azután Baltik Frigyes püspök megható imádságban kért áldást a közgyűlés munkásságára. Laskáry Gyula kerületi főfelügyelő beszéde megemlékezett a kongruatörvény végrehajtásáról, s kijelentette, hogy emellett még az egyházegyetemnek feladata marad az 1848. XX. törvény cikk végrehajtásának sürgetni. A lelkésznek figyelmebe ajánlja a lekipasztori gondozás gyakorlását, mert csak ezáltal lehet az egyházpolitikai törvények-okoza veszteségeket pótolni. Azokat a vádakat, melyek az evangélikus egyház ellen elhangzottak, a pánszlávizmussal vádolva felvidéki lelkészeinket s tanítóinkat, kereken visszautasítja. Vannak talán, akik e tekintetben kifogás alá esnek, de vannak ilyenek a római katolikus- s legkivált a keleti-

egyházban is. Megemlékeztvén még Szilágyi Dezső elhunytáról, az ülést megnyitja.

Ezután Szilágyi Dezső emlékért a közgyűlés jegyzőkönyvbe vette és elhatározta, hogy a kerület a dunamelléki ref. egyházkerületnek részvét-iratot küld.

A püspöki jelentés, amely most bemutatásra került, részletesen beszámol az elmúlt év történetéről, ugy a század végén tartott jubiláris ünnepekről, a reformáció emléknapijának megünnepléséről és miután a közgyűlés a jelentést tudomásul vette, áttért az indítványok tárgyalására. Ezek közt a trencsényi egyházmegeynek ama indítványára, hogy az 1896. évi határozat, mely szerint a kerületi gyűlésen a tárgyalás nyelve magyar, hatályon kívül helyeztessék. Szóltak:

Pelikán János zárjeosi lelkész volt az első szónok, aki kijelentette, hogy az a határozat sértő a tótokra, kik ezen kerületben többségben vannak. Hivatkozik a bibliára s az ós keresztény egyházra s bizonyítani igyekszik, hogy az a határozat az egyházkerülethez nem is méltó.

Beniczky Árpád nógrádi felügyelő szól ezután, ki megütözselel fogadja az indítványt és kéri, hogy az indítvány felett térjenek napirendre. Az indítvány mellett szól meg Bodiczky Mihály lelkész, ellene Hörk József teológiai tanár és Pulszky Agost, aki az indítványt demonstráció jellegével bírónak mondja, mire a közgyűlés napirendre tért a hazafiatlan indítvány felett.

A trencsényi egyházmege most már a nyitraival közösen még egy indítvánnyal adott életjelet a tót papok hiábavaló törekvéseiről. Indítványuk az, hogy a kerület fejezze ki rosszallását az eperjesi teológia tanári karának igazgató-választmányával szemben, mert onnan azokat a teológusokat, kik magukat tót nemzeti viseletben egy csoportképen levették, az intézetből kizárták, s szavazzon bizalmat a pozsonyi teológiai akadémia tanári karának, mely ezeket a teológusokat befogadta. Az indítvánnyal együtt tárgyalatott Szilvay és társai indítványa, illetőleg felel-bezése.

Szekurka Pál hlobukai lelkész szólt fel legelsőnek. Megdöbentének mondja az eperjesi ítéletet, pártolja az indítványt.

Dr Láng Lajos válaszol neki. Nem ismer oly egyházi törvénypontot, mely jogot adna a kerületi gyűlésnek, hogy valamely más egyházi fórum dolgát bírálat tárgyává tegye. Felkéri az indítványozókat, vonják vissza indítványukat.

Mint hogy a tót papok nem vonták vissza indítványukat, sőt Szekurka becsmerlő kifejezésekkel is él, Láng Lajos most már azt indítványozta, hogy a kerület szavazzon bizalmat az eperjesi tanároknak. Hosszabb vita után, amelyben nógrádi Szontágh Pál is csatlakozott Láng indítványához, a közgyűlés napirendre tért a trencsényi indítvány felett, miután előbb Láng Lajos is visszavonta a magáét.

Ezután a nyitrai indítvány következett Janits Imre országgyűlési képviselő beszéde tárgyában, melyben az országgyűlésen a nyitrai lelkészeket és tanítókat hazaárulással, idegen pénz elfogadásával vádolta. Az egyházmege indítványozza, hogy fejezze ki a kerület rosszallását afelett, hogy az elnök a szónokot rendre nem utasította.

Dr. Markovics Rezső szól a kérdéshez, elmondván, hogy a képviselő általánosságban beszélt és semmit sem bizonyított. A nyitrai papság nevében kijelenti, hogy az ily vádak bárhounan jöjjenek, alap-talan rágalmak. A tót néphez való tartozását össze tudja egyeztetni ezen papság a hazafiai hűséggel édes magyar hazánkhoz. Ők tótok, de épp oly jó magyar hazafiak.

Wladár Viktor az ügyet az elnöki megnyitó által elintéztetnek látja.

Laskáry elnök ugyanigy nyilatkozik s a nyitraiak nyilatkozatát, melyben kijelentik, hogy az indítvánnyal hazafiságukat akarják bizonyítani, az egyházkerület öröndetes tudomásul vette.

Miután letárgyalták a nagygeresdi egyház-törvény ügyét, a közgyűlés az 1848. XX. törvény cikk végrehajtása tárgyában elhatározta, hogy a kormányhoz újabb kérvényt terjeszt be és abban ki fogja fejteti, hogy ha a kormány nem teljesíti kérelmüket, kénytelenek lesznek az országgyűléshez fordulni.

A Ludovicum ünnepélye és a tábori lelkészek alkalmazására vonatkozólag szintén a pozsonyimegyei egyházmege adott be indítványt. Biszkuq előadó határozati javaslatot terjeszt elő, melynek értelmében hosszú vita után a kerületi gyűlés a mellőztetés felett sajnálatát fejezi ki, s az egyetemes gyűléshez fordul, hogy e tekintetben is igyekezze az 1848. évi törvény II. és III. §-ának érvényt szerezni, s a jogegyenlőséget és viszonyosságot biztosítani.

A közgyűlés ma letárgyalta a hátralevő adminisztratív ügyeket. Egyhangulag elhatározták, hogy Selmezbányán ebben az évben megnyitják a liceummal kapcsolatos tanítóképző-intézetet.

KÜLFÖLD.

A félbemaradt engesztelés. Még mindig Bazelben ül Csun herceg és táviratokat vált Pekinggel. És még mindig nem dönt el, mikor és miképpen indul utnak a kínai engesztelő misszió Berlin felé. Bazelben, Csun herceg szállásán, a *Három Király-hotel*ben ma élénk sürgős-torgás volt a kínai követség tagjai között. Hir szerint oly távirat érkezett, amelynek következtében a küldöttség *nemskára utra kél.* Csun herceg és a küldöttség főemberei még eddig nem hagyták el a szállót. A lapokból megtudták, hogy Berlinben izgatottságot okozott, hogy a küldöttség Bazelben maradt s ezért a herceg környezete tartózkodóban viselkedik, mint az utóbbi napokban. A semleges Rajna másik oldalán lakik még most is *Höpfner* vezérőrnagy a kíséretével és várja a pillanatot, amikor mint a császár képviselője megkezdheti hivatalos funkcióit. A *Három Király-szálló* lakóival még nem érintkezett s várja a császárnak erre vonatkozó rendelkezését.

Mivelhogy a herceg most már néhány nap óta vesztegel Bazelben, természetesen szaporodtak az utazás félbeshakításának okát magyarázó kombinációk is. Ezek közt néhány valóságos operette-téma. Így több angol lap szerint a német kormány azt követelte Csun hercegtől, hogy *térden hajtsen Vilmos császár előtt*, a kísérete pedig *boruljon földre.* Csun herceg ezt megtagadta.

Egy másik hír szerint, amelyet Berlinben terjesztettek, Csun hercegnek Vilmos császárhoz intézendő beszéde, melynek szövegét előre meg kellett küldeni Berlinbe, nem nyerte meg a császár és gróf Bülow tetszését. Ennek következtében Csun hercegnek újabb utasítást kellett kérnie Szinganfu-ból.

Vége egy harmadik kombináció szerint a herceg nem utazhatik Berlinbe, míg a békejegyzőkönyvek nincsenek aláírva. Ez a bázeli verzió. Ugyanonnan híre jött, hogy ma Csun herceg táviratot küldött Pekingbe, melyben *sürgős felvilágosítást kér a békejegyzőkönyv aláírásáról.*

Ezalatt Pekingben a követek végre-valahára elhatározták, hogy a fegyverbehozattal megtiltó rendelkezést *elfogadják* az 1. §. kivételével, amely ellen kifogást tettek. Hír szerint az angol követ azt indítványozta, hogy a rendelkezést, mint elégtelen adják vissza a kínai képviselőknek, ezt az indítványt azonban elvetették.

Basel, augusztus 29.

Csun herceg továbbutazásának ideje még mindig nincs megállapítva, mert az akadályok még nincsenek elhárítva. Egy bécsi újságíró ma a herceg kíséretének egyik tagjához azt a kérdést intézte, hogy miért nem folytatja Csun herceg útját. A kínai ember így felelt:

— A küszöbön állunk. De nem tudhatja senki, hogy beme gyünk-e a házba.

Köln, augusztus 29.

A *Kölnische Zeitung* azt írja, hogy Csun herceg azért nem folytatja utazását, mert a látogatás részletei nincsenek még megállapítva. A herceg nagyon ügyel az udvari ceremóniákra s mindaddig míg a ceremóniák kérdésében teljes megállapodás nincs, nem folytatja útját. Csun herceg a kínai etikett előnére, mely a császár előtt való viselkedésre nézve azt írja elő, hogy háromszor kell a földre borulni s kilencszer meghajolni, vonakodik a német császár előtt a császári hatalom elismerésének e külső jeleit megadni s csak háromszoros meghajlásra hajlandó.

A délafrikai szabadságharc. Miután a délafrikai háború mind a két fél kimerülése folytán a pangás stádiumába jutott, lord Kitchener kanapépörökkel tartja a hírekre éhes londoni közönséget. Legújabb ilyfajta híradása így szól: *Hűdýard* tábornok eskü alatt tett tanuvalomások közöl velem, amelyek megerősítik, hogy június 6-ikán Grasbanban, Reitz mellett, *ajonlót* tek egy hadnagyt és két katonát, akik megadták magukat. Ezeket a vallomásokat másolatban közölteim Steynnal és Bothával.

Brodrick hadügyminiszter erre ma a következő táviratot küldte Kitchenernek: *Ugy értesülünk, hogy a sebesültjeinken Vlakfontein mellett elkönvetett emberölésre vonatkozólag semmi féle kielégítő nyilatkozatot nem kapott.* Tekintve a táviratában említett tényeket, úgy vélekedünk, hogy proklamáció útján közzé kell tennie, hogy olyan kommandónak a tagjai, amely ilyen erőszakosságot elkövetett, *bűnösnek fogják tekinteni*, ha bebizonnyul, hogy a tett végrehajtásánál jelen voltak, akár résztvettek benne, akár nem. Az ilyen kommandónak a *főnöke halállal*, többi tagjai bűnösségük foka szerint *vagy halállal vagy könnyebb büntetéssel* fognak lakolni.

Szóval a háború átter a tollhára, a falragaszokkal folytatott polemia terére.

A cár Franciaországban. Nemcsak a radikális párisi uságok, de a mérsékelt köztársasági *Matin* is lebeszéli a köztársaság elnökét arról, hogy megkegyelmezzon az állami lörvénység által elítélteknek, ahogy ezt a monarchista és nacionalista lapok kívánják. Az orosz cár írja a *Matin*, azért jön Franciaországba, hogy megélelője azokat a rosszindulatú rágalmakat, amelyek a köztársaság ellenségei a kormány ellen terjesztenek. Látogatása tiltakozás lesz azok ellen, akik azt állítják, hogy a francia köztársaság nem bírja kezét egy hatalmas uralkodó kezébe tenni. A császár jelenléte azt mondja a választóknak, akik már is készülődnek a választásokra, hogy a köztársaság oly államforma, amelynek joga van fellépni a cár személyes mindenhatósága mellett. Azt mondja nekik, hogy a cár meg van győződve arról, hogy Franciaországnak nincs szüksége megváltoztatni államformáját. Az orosz cár látogatása azt jelenti, hogy a cár helyesli a francia kormány politikáját és hogy tiltakozik azok ellen akik az orosz szövetség szilárdaságát személyi változások gyöngyöngyén szerinék. Minő jögon cselekedhetnek tehát Loubet a cár szándékai ellen és minő jögon nyithatná meg Franciaország kapuit azoknak, akik szüntelenül megbuktatni akarják azt a kormányt, amelynek a cár segítségét nyújt. Ovakodni kell attól is, hogy megingassuk a franciák lelkében, II. Miklós cár lelkében, a világ lelkében azt a tiszteletet, amely oiy előkelő gyűlekezettel mint a szénatust megillet és hogy elhitessek a bennünket meglátogató uralkodóval, hogy az ő barátsága kedvéért még azt is megengedjük, hogy a szénatust ítétele ártatlanokat sújtott.

Pétórvár, augusztus 29.

A *Garasdanin* azt mondja, hogy Miklós cár franciaországi látogatásának híre nemcsak fontos, de nagyon örvendetes is, mert ez az esemény összefügg a cár danzigi látogatásával. A cár meg akarta mutatni hogy hű marad az orosz cári családot és a Hohenzollernek összekötő hagyományos barátságához, de épp oly hű marad ahhoz a hagyomán hoz, amelyet a francia és az orosz nép barátsága teremtett meg. — A *Nowoszi* arra a kétségtelen közledeésre utal, amely az utolsó évtizedben Németország és Franciaország között végbement. Ezt a közledeést figyelembe kell venni a mai európai helyzet megítélésénél. Ez a helyzet nemcsak világos és határozott, hanem legnagyobb mértékben örvendetes is. Oroszország is, Németország is, Franciaország is békét akar ennek alapja pedig a statusquo fenntartása és az érdekek kölcsönös tisztelete. A danzigi és a franciaországi látogatás szorosan összefügg egymással és komoly okunk van arra a töltezésre, hogy mind a két látogatásnak jótékony következményei lesznek az európai béke megerősítése szempontjából.

Frigyes császárné végrendelete.

Budapest, augusztus 29.

A Taunus erdeinek mélyében épült kastélyban teljes csöndben bontották fel a nemrég meghalt Frigyes császárné végrendeletét, amelyről lapunk mai számában röviden már megemlékeztünk. Ez az aktus az összes érdekelt fedelmi személyiségek és az igazságügyminisztérium képviselőinek jelenlétében történt. A császárné mind a hat gyermekének tudvalevőleg egy-egy millió márkát hagyott, Friedrichhof kastélya pedig Károly Frigyes hesseni hercegnének, a császárné Margit nevű leányának jutott és pedig azért, mert ő, illetőleg férje abban a helyzetben van, hogy a nagyszabású kastély fenntartásának költségeit viselheti. Henrik herceg már azért sem lett volna alkalmas erre a hagyatékra, mert őt működése az Eszaki-tenger partjához köti.

Az elhunyt császárné vagyona körülbelül egy millió márkányi hozományból és azokból a megtakarításokból állott, amelyek csudálatos gazdálkodó képességénél fogva tisztán az apánaszokból kerültek ki. Apanaszt kapott Angolországból és pedig nyolcezer fontot, továbbá jövedelmei voltak mint trónörökösnek, illetőleg császárnének. A duszadag olasz Galliera grófnő három millió márkányi hagyatékát Friedrichhof kastélyának építésére fordította a császárné, akinek ez volt az egyetlen nagyobb szerű luxusa. A Tornow Róbert egy milliós hagyatéka teljesen megmaradt részint Friedrichhof kastélyában, részint az Unter den Lindenen lévő trónörökös palotában.

Ez a Tornow gazdag berlini ember volt s a legelsők egyike, akik az iparművészetért lelkesedtek, amely a császárné pártolása mellett aztán mai virágzására emelkedett. A Johannissirassén lévő házában nagy mügyüteményt szerzett össze, amely fölkelte a császárné figyelmét. A császárné föl is kereste Tornowot, s rábirta, hogy gyüjteményéről katalógust készítsen, műtörténelmi szempontból írott bevezetéssel. Ezért az érdeklődésért való halálatosságából tette meg aztán örökösévé a császárnét Tornow.

Tizenegy milliót tesz összesen Frigyes csá-

szárné hagyatéka, ami nagyon csudálni való, ha tekintjük nagy udvartartását, amely annyi hivatalnokot foglalkoztatott s a sok jótékonyaságot, amit az elhunyt gyakorolt. Megemlítendő, hogy az Unter den Lindenen lévő palotával nem lehetett rendelkezn, mert az a koronához tartozik; továbbá figyelemreméltó adat az is, hogy a császárné az anyja iránt minden örökösödésről lemondott azzal a megokolással, hogy a többi örökösnek nagyobb szüksége van a hagyatékra.

A császárné hagyatékából a sok hivatalnok, különféle rangok szerint értékesnél értékesebb emlékeket is kapott, így első helyen Seckendorf gróf, aki harminc esztendőig szolgálta hűségesen a császárnét elsőrangú pozícióban s mint már irva volt, az elhunytal nagy szellemi harmóniában élt s mint tehetséges festő és műértő nagy mértékben szórakoztatta a műszerető fejedelmi asszonyt. A császárné sok írását semmisítette meg, de csak a magántermészetűeket, míg a történelmi nevezetességűek teljesen épségben maradtak meg s a friedrichshofi levéltárba kerülnek.

Max Harden tudvalevőleg Frigyes császárné emlékeit használta fel arra a célra, hogy lapját érdekebbé tegye. Megírta róla, hogy titkos házasságban élt főudvarmesterével, gróf Seckendorffal. A hirt ugyan megélelta a berlini udvar, de azért újabban ismét kolportálják abból az ötletről, hogy Vilmos császár Seckendorffnak most a császárné halála alkalmából a házirend csillagkeresztjét adományozta. Pedig semmi sem természetesebb, mint hogy Vilmos császár e konvencionális módon is jelét adja haláljának azzal az emberrel szemben, aki a császár anyját annak haláláig hiven szolgálta. A berlini lapok most egymásután sajnálkozásuknak adnak kifejezést, hogy a Harden-féle házassághistóriáról egyáltalán tudomást vettek.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség	56—12
Kiadóhivatal	54—39

HIREK.

Kitchener.

Sir Jones Bawring hiába fordította le Petőfit angolra, Kitchener lord algha olvasta el azt a szép és tanulságos verset, amelyik így kezdődik:

Tiszteletük a közkonánakat,
Nagyobbak ők, mint a hadvezérek!

A gyémántsivű lord épp oly kevéssé tiszteli a közkonát, mint a hogy nem tiszteli az „embert” és az emberi jogot. Az ő ideálja nem az ember, nem a jog, hanem az Erő. A nyers erő, vagy más szóval az erőre épített hatalom, ez az, amiért a gyémántsivű lord Dél-Afrikában, a gyémántmezők hazájában ipso facto pusztít, a türelmes papirosan teoriában győzelmet arat.

De nem lehet mindvégig győzelmi hírekről mesélni, mikor a világsg lépten-nyomon megélelője a diadalmi himnuszokat. Végül mégis csak meg kell okolni valamivel a hazug jelentésekkel takargatott kudarcot. Ime, megjött a megokolás.

Rossz az emberanyag.

Nem a fővezér hibája az angol kudarc, hanem a közkonánaké.

Nem Kitchener lord szellemében rejlik a bénaság, a képtelenség, a gyöngeség, hanem a közkonánakban.

Ez a legújabb Kitchener-féle jelentés szintén türelmes papirosan van megírva.

A világtörténet papiroslapjaiból azonban némileg eltérő gondolatok olvashatók ki. Azt lehet onnan kiolvasni, hogy az angol kudarc Botha, De Wet és a többi boer vezérnek Napoleonhoz méltó zsenialitásában rejlik és nem az angol közkonának bénaságában. Amíg a boer parancsnokok mindegyike kisebb-nagyobb mértékben egy-egy Nagy Napoleon, addig Kitchener lord csak holmi Blücher, avagy Wellington kópia, de az is csak kicsiben és — külön. E kettő ugyanis egyenesen le tudta győzni a Harok Nagy Urát, de külön-külön: nem.

A világtörténet papiroslapjairól azt is kiolvassuk, hogy ocsmány dolog pénztárárt

lopni, merész vállalat milliókat elemelni, de csodásan fonságossá válik a rablás ténye, mikor egy ország a rablás objektuma. Az undorító kicsinyes bűn, ha méreteiben nagygyá válik: dicsőséggé változik át és a jog forrása fakad ki belőle.

Mert tévedésben volt az emberiség addig, amíg azt hitte, hogy: előbb következik a jog, azután az erő. Nem igaz. Megfordítva áll. Előbb következik az erő és csak azután a jog. Nem a jog szüli a hatalmat, hanem a hatalom szüli meg a jogot. Amikor az óriás megtámadja a törpét és legyőzi, akkor megteremtí a maga számára a jogot, az uralkodás és birtoklás jogát!

Igen ám, de ha az óriás nem tudja legyőzni a törpét, mirele jog születik meg ebből? Ha az óriásnak a tulerő sikeres érvényesítése megadja a jogot a birtokláshoz, mit ad neki akkor — a kudarc?

Ezt a kérdést a történet papirlapjai úgy oldják meg, hogy kiutalványozzák az óriás számára a pirulás jogát!

A gyémántszívű lord most ehhez a joghoz keres társakat.

Exkuzálja magát a kor és a történelem előtt. A közlegények keze, lába béna, de az ő koponyája, tökéletesen rendben van!

Mondja ő.

F. G.

Budapest, augusztus 29.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Augusztus 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Gizella bajor hercegnő ma Ischlből Salzburgon át hazatért Münchenbe. — Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter ma délután Budapestről Bécsbe érkezett. — Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter a nyári szünet után első általános kihallgatását szeptember hó 6-án délután 4 órakor tartja meg. — Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter szeptember hó 3-án, kedden, délután 5 órakor rendes kihallgatást tart. — Báró Call osztrák kereskedelmi miniszter Bécsbe érkezett. — Horánszky Nándor képviselő tegnap Szarnikra érkezett, ahol Szmrécsányi püspök vendége.

— A király Bécsben. A király — mint Bécsből jelentik — ma reggel 5 óra 15 perckor Ischlből Bécsbe érkezett és azonnal Schönbrunnba hajtatott. A királlyal együtt érkeztek György és Konrád bajor hercegek, akik délelőtti testvérük, Augustia hercegnő látogatására Kis-Tapolcsányba utaztak.

— Egyházi kinevezések. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Vidás János szentszéki ülnököt, püspöki titkár, szertartó és szentszéki jegyző a zengri székesegyházi káptalanhoz ifjabb kano-nokká; Ornovát Károly licí plébánost a modrusi székesegyház mesterkanonokjává a bribiri kollégiumban és Broz József alesperest és ogulini plébánost a zengri székesegyház címzetes kanonokjává díjmentesen kinevezvén, Csanjuga Ferenc apátnak, címzetes kanonoknak és gopsciki plébánosnak a lika-korbavai alesperességet díjmentesen adományozta.

— Erzsébet királyné emléke. Bécsből jelentik, hogy kedden, szeptember 10-én, Erzsébet királyné gyászos halálának évfordulója alkalmából, délelőtti 10 órakor a kapucinusok templomában, 11 órakor pedig a Hofburg kápolnájában ünnepes rekviem lesz. Azonkívül valamennyi királyi kastély kápolnájában gyász-misét mondanak.

— A máramarosi kiállítás. A máramaros-szigeti gazdasági és iparkiallítás, mint levelezőnk jelenti, állandóan sokan látogatják. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter látogatása nagyon lelkesült hangulattal tölti el a közönséget. A miniszter eddigelé is sokat tett a vármegyéért s az inség e válságos napjaiban nyújtott szolgálata hálára kötelezte a vármegyét. Dr. Nagy Ferenc államtitkár, ki a máramarosmegyei Vissót képviseli az országgyűlésen, nemcsak kerülte, de a törvényhatóság összes lakossága szerettelő környezte; Bud Titusz görög keleti helyettes román püspöki külhelynök vezetése alatt a görög katolikus román papság testületével tisztelgett az államtitkárnál, megköszönve a részéről sokszor tapasztalt jóindulatot. Gränzenstein Béla pénzügyi államtitkár is meleg ovációk tárgya volt. A kiállítás területén kedden délután bazár volt, amelyen hatvan fiatal, szép leány, tizenegyre sátorban árulogatók. Este tánc volt. A kiállítás alkalmából szombaton is tánc-estély lesz a Petőfi-ligetben. A kiállítást vasárnap délután 5 órakor zárják be.

— Elfogott anarkista. A debreczeni esend-örtség pár nap előtt elfogott egy gyanus külsejű csavargót, aki Nagy János borbélysegédnek mondotta magát. Allitása szerint a nyiregyházi kórházból rossz bánásmód miatt megszökött. A rend-örtség Nyiregyházaán tudakozódott, honnan ma, mint levelezőnk táviratozza, az a meglepő válasz érkezett Debreczenbe, hogy Nagy igazi neve Tasch Antal, sziléziai születésű anarkista, aki egész Európát beutazta. Tasch tüdőbeteg és csakugyan megszökött a nyiregyházi kórházból. Szökése előtt levelet hagyott hátra, amelyben a többek közt ezeket írja:

„Nem Nagy Jánosnak, hanem másépp hívnak. Kilétemet megtudják, amikor végrehajtom azt a dicsőséges tettet, amelyet anarkista elvtársaim rám bízta, s amelyet akár türrrel, akár revolverrel, de mindenképpen végrehajtok.“

A levélben aztán a király személyét szidalmazta s a többek között azt írta:

„Van még abból a golyóból, melyet Bresoi használt, melyet mi készítettünk Umberto-nak. Lesz még Magyarországon gyász, amelyet mi anarkisták fogunk csinálni.“

A debreczeni rendörtség előtt bevallotta Tasch Antal, hogy a levelet ő írta és mellére csapva, fennhéjázóan mondta, hogy anarkista. A rendör-örsegre is az eszelős ember benyomását tette, akit komolyan venni nem lehet. Nyilván anarkista könyvek dultak föl amugy is elzüllött lelkét. A rendörség folytatja a vizsgálatot és Sziléziába is táviratozott, hogy részleteket tudjon a nyomorult ember múltjáról.

— Katonai látványosság Miklós cár tisztele-tére. Az Eclair írja, hogy a reimsi hadgyakorlatokon Miklós cárnak bemutatták a Renard-testvérek által készített kormányozható katonai léghajót. A föltalálók, akik a francia katonai léghajózási osztály élén állnak, a legnagyobb titokban készítették léghajójukat s első próbakísérleteiket a kis Chalais nevű helységben tették. A léghajó szivaralakú és 60 lóerejű petróleum-motor hajtja. A napokban volt a próbatölésállás, amelyen mindkét Renard-testvér és még két társuk volt részt. A föltalálók csak csekély magasságra emelkedtek s ott állítottak a legnagyobb pontossággal végeztek egyes mozdulatokat. Az a körülmény, hogy a kormánykötél elszakadt nem akadályozta meg abban, hogy újra azon a helyen szálljon le, ahonnan fölemelkedett. Mint említettük, a léghajóval az első nyilvános kísérlet a cár szeméi előtt, a betheny-i katonai szemle alkalmával fog megtörténni. Nagyban előmozdította a különböző léghajósok vállalkozási kedvét a Henry Deutsch, párisi milliomas által kitűzött díj. Számos föltaláló használta föl ezt az alkalmat arra, hogy kilépjen az ismeretlen-ség homályából. A díjra pályázók között van egy Snutter nevű öreg léghajós is, aki 77 éves kora dacára még mindig szenvedelmesen vállalkozik a legveszélyesebb légi utakra. Snutter októberben szándékozik új léghajójával a kísérleteket megtenni, mert ezt a hónapot kiválóan alkalmas időpontnak tartja léghajós-kísérletekre.

— Kinevezések. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Varada Antalt, Modrus-Fiume vármegye alispánját és Smarek Milant, a horvát-szlavon-dalmát országos kormány osztálytanácsosi címmel és jelleggel elruházott titkárá, a nevezett országos kormányhoz osztálytanácsosokká kinevezte; továbbá Vornicka Károlynak, Lika-Krbava vármegye alispánjának, ugyanebben a minőségben Modrus-Fiume vármegyéhez szolgálati tekintetből történt áthelyezését jóváhagyván, Sekulic János és Hoga Izidor megyei titkárokat Belovár-Kőrös, illetőleg Lika-Krbava vármegyék alispánjaivá kinevezte.

— Az amerikai kivándorlás. Szöll Kálmán, mint a belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök, éber figyelemmel kíséri állandóan az amerikai kivándorlásra esabított külföldi ügynökök üze-lmeit. Most egy bécsi kivándorlási iroda ügynökeire hívta fel a hatóságok figyelmét, akik a nép között azt a mondatot terjesztik, hogy Amerikában most 6—8 forint között váltakozik a mankadij és a husnak kilogramma csak 5 krajcár. A viteldij olesóságánál fogva 100—100 forintot kérnek személyenként a kiszállításért. A miniszter szigorúan meghagyta a hatóságoknak, hogy kiserjék figyelemmel a társaság megbizottainak üze-lmeit.

— A kereskedelmi alkalmazottak törvénye. A kereskedelmi alkalmazottak szolgálati viszonyainak szabályozásáról szóló törvénytervezet munkája már közeledik a befejezéshez a kereskedelmiügyi miniszteriumban. Hegedűs Sándor kereskedelmiügyi miniszter és nagytitkosága re-orm-munkálataiban lelkes munkatársra Nagy Ferenc államtitkár azon vannak, hogy a kereskedelmi alkalmazottak jelenlegi állapotát e törvény mielőbb szánja. Az illetékes köröktől beérkezett vélemények óriási anyagát most dolgozzák föl a minisztériumban, amely munkának befejezése után az esetlegesen szükségessé vált módosításokkal rövid

időn belül a nyilvánosság elé kerül, hogy azután az érdekeltek meghallgatása után a végleges szövegezésben a törvényhozó testület elé utaltassék.

— Kitüntetés. A francia kormány Boros Samu kollégánkat, aki a párisi kiállítás alkalmával nagy buzgósággal teljesítette sajtóreferensi tisztségét, 1900. évi augusztus 7-én hivatalos felterjesztésen kívül a beosztásterend lovageresztjével tüntette ki. Ez a kitüntetés már akkor elismerte Boros kiválóan értékes működését, amikor még a magyar kormánybiztosság részéről senki sem kapott kitüntetést. És ámbár Boros Samu kollégánknak a kitüntetés csak egy évi késedelem után kézbesítették, ez mit sem változtat a kitüntetés értékén és a kitüntetett érdemein.

— Templom Pusztaszeren. Egyre hódít az a szép gondolat, mely az idén a pusztaszeri ünnepet pattant ki. Szegeden már egy egyesület van alakulóban, mely ezt az eszmét lesz hivatva szolgálni. Pusztaszeri Egyesület lesz a címe annak a társulatnak, amelynek előkészítésére Kovács József tiszoltóparancsnok elnöklöte alatt gyűlések lettek minap Szegeden. Ot tagu bizottságot küldtek ki az alapszabályok elkészítésére. Az egyesület akcióit indít a pusztaszeri templomromok felhasználásával egy templom építésére. Pallavicini Sándor őrgrofót, a pusztaszeri földesurat, küldöttségileg kéri föl a terv támogatására. Az őrgrof tudvalevőleg 1896-ban, mikor a pusztaszeri emléket felállították, 80 hold földet adott milléniumi ajándékképpen az emlék céljaihoz. Ebből csak öt holdat használtak föl. A többi még az uradalom kezelésében van. Ennek az értéke gyanánt kéri az őrgrofot a templom fölépítéséhez való hozzájárulásra.

— A tizenötös huszárok jubileuma. Szeptember 28-án újra katonai jubileum lesz, a 15-ös Pálffy huszárezred ekkor tartja kétszázéves jubileumát Gyöngyösön. Az ezred jelenlegi tulajdonosa Ferenc Szalvator őherceg, a király veje. A Pálffy huszárezred a 6-ik kassai hadtestből kapja legénységét s alakulásakor — 1701. évben — dragonyosrezred lett a Bayreuth őrgrofok alapításából, kik 1727-ig az ezred tulajdonosai is voltak. 1760-ban vasas-német ezreddé lett, majd 1763-ban ismét dragonyosrezred lett belőle. 1781-től Valdeck portugáliai tábornagy nevével viselte egész 1814-ig, amidőn Lajos bajor király tulajdona lett az ezred, 1868-ban Schwarzenberg tábornagy lett az ezredtulajdonos. Végre 1873. október elsején huszárezreddé alakították át és 1873-ban Pálffy Móric gróf altábornagy lett a tulajdonosa, ki 1898-ban bekövetkezett haláláig az maradt. A 15-ös huszárok csak néhány napja, hogy Gyöngyösön állomásoznak, legutóbb három évig Bécsben voltak s ott a 4-es huszárok váltották föl őket. A jubileumot szeptember 28-án ülik meg nagy ünnepélyességgel, mely tábori misével kezdődik; azután Jemsbury ezredes beszédet tart a huszárokhöz, melyet díszmenet követ. A szemle után bankett következik, melyre az ezred nagyszámu tartalékos tisztjei is meg vannak hívva az egykori aktív tisztekkel együtt. A jubileumot a legénység nagy népmulatsága zárja be.

— Jönnék a jezsuiták. Államveszélyes üze-lmeik miatt kikergették a jezsuitákat Portugáliából, Spanyolországból, Franciaországból. Most új házból keresnek a duszagdag földönfutók, vagy talán még újabb szinteret reakcionárius működésük számára. Úgy látszik, hogy felénk is közelednek. Zágrábból ugyanis azt jelentik, hogy ott legközelebb letelepedik egy csapat jezsuita. Nem-sokára megkezdik a jezsuita-kolostor és templom építését, az utóbbi akkora lesz, hogy harmadfé-l-ezer ember elfér benne. Jó lesz résen lennünk, nehogy Horvátországot át, hozzánk is beszívá-rogjanak.

— Koldusok statisztikája. A belügyminiszter tudvalevőleg elrendelte a koldusok országos összeírását. Mint a Fővárosi Tudósító értesül, már valamennyi törvényhatóság felküldte a belügyminiszternek az összeírást statisztikáját. E szerint legtöbb koldus van Budapesten. Azután következnek Temesvár, Arad, Szeged. Legkevesebb a koldusok létszáma a városok közül Debreczenben. A belügyminiszter a koldus-statisztikát egyesítve az elmebeteg és alkoholisták statisztikájával, magyar és francia nyelven ki fogja nyomtatni.

— Bolyai Farkas életrajza. Strákkal Pál, a kieli egyetem matematikai tanszékének tanára, tegnap Budapestre érkezett. Utazásának célja, hogy Maros-Vásárhelyen az ottani városi levéltárban és a Teleky-család archiumában kutatásokat eszközöljön, a világhírű székelytudós, Bolyai Farkas életét és műveit tárgyaló munkájához. Ma délbén Kirschang műgye-temi tanár kíséretében elutazott Maros-Vásárhelyre.

— Tévén. Párisból egy érdekes uri vállalkozás híre érkezik el mihozzánk is. Gróf Tyszkovszki fogadásból teveháton utazik Varsóból Párisba. Szeptember harmincadikán indult Bécsen, Zürichen és Lyonon átmenve tizenegynap alatt akar eljutni Párisba.

— **A katonapuska és a nép.** A vasmegeyi Olad határában a múlt hónapban az történt, hogy a katonai céllövő helyről kitévedt golyó súlyosan megsebesítette egy Móríz István nevű gazdamber feleségét. A nép nagyon főláborodott arra a hírre, hogy valakit a munkája közben, a mezőn katonai puskagolyó érhet s féltek kimenni a földekre. Az alispán sűrűsen fölirt a honvédelmi miniszternek, hogy intézkedjék, hogy a nagy aratási munkáidőben ne löjjenek célba a katonák ebben a lövöldében, amelyből kitévedhet a golyó. — Meg is kapta a választ. Persze, nem teszi az ablakba. — A miniszteriumból visszairtak neki, hogy a lövölde nagyszerű, abban nincsen semmi hiba — és ha kitévedt belőle egy golyó, hát az — tévedés. A célalövést beszüntetni nem lehet, mert az hozzátartozik a katonaképzéshez. Gondoskodik azonban a miniszter arról, hogy munkaidőben délután löjjenek célba a katonák. Ez úgy hangzik, mintha a honvédelmi miniszterium azt hinné, hogy a mi népünk csak reggeltől délig arat. Hiszen hogy délelőtt vagy délután megy valakinek a hasába a golyó, az egészen mindegy.

— **A király utazásai.** Ő felsége a jövő hónap 5-én a Veszprém mellett tartandó hadgyakorlatokra utazik és a zirci szerzetesrend kolostorában száll meg. A király kíséretében lesz mind a két hadsegéd, a szárnysegédek, dr. Kersz udvari tanácsos, törzserős és König osztályfőnök. A király délután negyed kettőkor utazik el Bécsből és este negyed hétkor érkezik meg Zircre. Ferenc Ferdinánd főherceg kíséretével együtt ugyanaz nap érkezik oda. A király fogadására Frigyes főherceg, továbbá báró Beck tábornagy, vezérkari főnök, Kropacsek altábornagy, tüzérségi főfelügyelő, Fenyessy Ferenc veszprémi főispán, Kolozsváry József alispán és a zirci hatóságok tejei jelennek meg a zirci pályaudvaron. Báró Krieghammer hadügyminiszter a szállása előtt várja meg az uralkodót. Az idegen államok katonai attaséi a Veszprém mellett tartandó gyakorlatok nem jelennek meg. Szeptember 5-én és 6-án tartják meg az ősküti új tüzérségi lövőtér a gyakorlatokat. Szeptember 7-én délután négy órakor a király kíséretével együtt elutazik Zircről és Budapestre jön, ahová esti 9 óra 10 perckor érkezik. Délután 2 óra 20 perckor udvari különvonat utazik Bécsbe utazik, ahová 7 óra 15 perckor érkezik meg. A pályaudvarról a király egyenesen Schönbrunnba hajtat. Szeptember 12-én reggel 6 órakor a király kíséretével Hentendorfból Magyarország délnyugati részébe utazik a 4. és 13. hadtest gyakorlataira. Ferdinánd román herceg Averescu őrnaggyal és a bécsi udvarnál akkreditált valamennyi katonai attasé, mint a király vendégei vesznek részt ezeken a gyakorlatokon. Az udvari különvonat szeptember 12-én délután 4 óra 55 perckor érkezik meg Dolny-Miholjacra. Ferdinánd román herceg kíséretével Budapestre egyenesen Dolny-Miholjacra utazik, hová husz perccel a királyi különvonat megérkezése után érkezik s a pályaudvaron a király fogadja. A pályaudvarról a király vendégeivel és kíséretével Majláth grófnő kastélyába hajtat, ahol a királyi főszállása lesz. Szeptember 13-án 14-én, 16-án és 17-én manőverek lesznek. 14-én délután Görzönybe, Benyovszky Erzsébet kastélyába helyezi át a királyi főhadiszállását. Az utolsó manőver napján, 17-én, Ferdinánd román herceg udvari vonaton Budapestre utazik. A király 18-án délelőtt még jelen lesz a megbeszélésen, délután félkettőkor pedig Görzönyből fogaton Pécsre utazik, hogy az ottani hadapródiskolát megtekintse. Pécsre délután fél 3 órakor érkezik meg a király. A hadapródiskolában Baranya vármegye főispánja és alispánja s Pécs város polgármestere üdvözik az uralkodót. Az intézet megtekintése után a püspöki rezidenciába hajtat a király. Este 6 órakor utazik el Pécs városából a király és szeptember 19-én reggel 5 órakor érkezik meg Hetzendorfba, ahonnan egyenesen Schönbrunnba hajtat.

— **Nagy sikkasztás Bécsben.** Bécsből jelentik, hogy ott nagy sikkasztás történt. A Flesch Zsigmond és társa bányászati cég prokuristája, Freiberger Henrik, tegnap elmaradt az üzletből. A főnököket nagyon nyugtalanította a cégjegyző elmaradása; vizsgálatot indítottak és hamarosan nagy hiányokat és visszaéléseket konstataáltak. Nemsokára megtalálták Freibergernek egy levelét, amelyből kitűnt, hogy éveken át folytatott sikkasztásaival 130.600 korona erejéig károsította meg a céget. Az eltűnt 63 éves volt és régóta állt a cég szolgálatában. A károsult bányászok eljelentést tettek a rendőrigazgatóságnál, amely megtett minden intézkedést a szökevény kézrekerítésére. Freiberger azonban el sem hagyta a császárvárost, hanem ott rejtőzött. Ma délelőtt azután önként jelentkezett az ügyészségnél, amely fogva tartotta. A sikkasztó lakásán házkutatást tartottak s ez alkalommal huszonegyezer korona értékű takarékpénztári könyvet találtak. Erről azonban kiderült, hogy sógorjának a vagyona, aki az ő háztartását vezette.

— **Szóll Kálmán diáktalálkozója.** Szombathelyi tudósítónk távirata alapján megemlékeztünk már Szóll Kálmán miniszterelnök iskolatársával való találkozásáról érettségi vizsgájuk negyvenedik évfordulójára alkalmából. A szombathelyi ünnepség egyik kimagasló momentumá volt Szóll Kálmán költői szárnyalása, melleg fölköszöntötte, amelyet megjelent tanárainak mondott. A gyönyörű beszéd így hangzik:

Kedves barátaim! Szeretlek iskolatársaim! Én ma azzal az elhatározással jöttem midőn benneteket ide meghívtalak, midőn titeket magam körül látni óhajtottalak hogy én künnhagyom a miniszterelnököt s köztetek tisztán és pusztán a régi jó barát és szerető iskolatárs leszek. Ezen a közös, bizalmas ünnepünkön melőzni óhajtottam a irázisoknak csillogását is, hogy a ti társaságotokba visszavonulva, kedves ifjúkori emlékeknek szenteljek néhány gyorsan tűnő órát, — tőstozás nélkül. De körünkben megjelent két szeretett tanárunk, el kell hát mondanam azt, ami szívemen fekszik, ki kell jelezem azt a hálát, ami szívemet betölti. Mondanom se kell, hogy örömmel jöttem el ide, azzal az őszinte szívből fakadó baráti és iskolatársi érzellemmel, amire csak képes vagyok. Mert, kedves barátaim, negyven évi munka után jöttem ide közétek a miből harminc év a közelet küzdelmei között telt el. Pedig e hosszú nyilvános munkásság fölötté alkaalmas arra, hogy érzéketlenül tegye a kedélyt és eltoppana a bensőségletes érzelmeket. Bizony, az élet sokat lever, sokat letöröl abból a himes szimpompából, mely a fiatal ember szívének és lelkének zománya, valódi ékessége. Nem tagadom: az én lelkemet is érte az élet küzdelmeinek hatása, de bensőmben van valami, amit nem pusztít meg semmi befolyás, a hova kincsek vannak lerakva, mesés értékű kincsek s ezek között a legdrágább: a visszaemlékezés mindnyájunknak virágkorára. Az az iskola, melyet mi negyven év alatt végigjártunk: egy kis darab Kozmosz. Vágyak, remények, aspirációk, ambíciók, szenvedés, csalódás, jutalom és hajótörés, szóval minden, ami fölémel és lesújt. Ma már nem akképpen áll előttünk az élet, mint akkor, valamikor mikor még csak annak hajnalá derengtél szemek előtt. Ma már megettük kenyerünk javát, betelöltük a pályát, ami nekünk Isten kegyelme által kijelöltetett. Ma számot kell adnunk e közötti jelenlevő két tisztes alaknak, mint mivelünk, miként töltöttük be a hivatást, amire meghívtattunk. Ugy érzem magamat, mint a vándor, aki fölér a magas hegytetőre, honnan visszanézve, látja a bejárt és meghaladott pályát, — ködös és elmosódott vonalakban s megcsillan lelkében az emlékezés és beanyozza a pályá kezdetét. Emlékeim között a legélénkebben oszlanak föl lelkemben a visszaemlékezés azokra a gyönyörű évekre, melyeket együtt töltöttünk, egymást szeretve, egymáshoz ragaszkodva. Igaz s előbb említettem azt, hogy az élet folyása az ifjúság emlékeinek a zománcát is megfajkítja. De ti közületek tanúságot tétel mindenki, hogy én a régi maradtam, nem változtam érzelmeimben és szeretetemben, hanem az vagyok, aki voltam és az is maradok. Mikor poharat emelek: eszembe jut az igazság, hogy akit az élet hullámai erre a polcra emeltek, aki az élet nagy földadatainak megoldását intézi, annak joga van némi következtetéseket levonni. En azt hiszem, hogy bármi állásban legyen valaki, bárminő hivatást töltön be, ne felejtse azt soha, hogy munkájának egy részével a hazának tartozik, hogy az ország a maga intézményeivel s mindazgal, ami fainak becses és drága: megálljon és virágozzék. Ha ez a magasztos elv átátt kicsinyiket és nagyokat: akkor nem lesz soha teher a kötelesség teljesítése. Mikor én szemlét tartok benyomásaim fölött, akkor valom és valottam mindig, hogy ha sikerült valamit tennem, ha munkámat siker koronázta meg, akkor ezt azon vezetésnek és irányításnak köszönhetem, amiben, kedves barátaim, veletek együtt részesültem. A golyó is azt az irányt követi, amelyben kilövik a fegyverből. En most az első, a tiszta, magasztos és okos vezetésre és irányításra gondolok, amiben mi részesültünk s az igaz kegyeletnek igen nagy mértékével gondolok azokra a férfiakra, akik azt nekünk nyújtották. En hát ez a kálommal nem érettek, hanem veletek emelek poharat annak a két tanárnak egészségére. Akinek az isteni gondviselés megengedte velünk ülni meg ezt a szép napot. Professziót tesztek itt e pillanatban és fogadom, hogy azok iránt, akik ifjúságotam vezereletek és irányították, amint lelkemből nem halt ki soha a hála úgy soha sem fog kihálni. Nyujtsa hosszúra az Isten hátralevő napjait s aranyozza be boldog megelégedéssel. Isten sokáig őrölse őket!

— **Kommer Ferenc halála.** Kommer Ferenc fővárosi vendégfogó, a Rózsabokor-hoz címzett vendégfogó tulajdonosa — mint megirtuk — tegnap a római fürdőben hirtelen meghalt. Holtestét ma boncolták föl az orvostani intézetben s a boncolás megállapította, hogy Kommerit szívszélhűdés ölte meg. Temetése holnap lesz.

— **Nagy felhőszakadás.** Triesztből jelentik, hogy tegnap este tizenegy órakor hatalmas felhőszakadás volt a városban. Rövid ideig tartó jégeső után olyan felhőszakadás keletkezett, hogy a víz a magasban fekvő városrészből patakokban zudult az alsó városra, amely teljesen víz alá került. A víz behatolt a kávéházakba és az üzletekbe is. Az éj folyamán a víz eltűnt s ma reggel megkezdődött a bőra. Tegnap este a villám meggyújtotta az egyesült eccegyárak épületét. Ma reggel beszakadt a gyár tetőjének gerendázata s a falak is veszedelmesen megrepedeztek.

— **Tűzvész.** A veszprémegeyi Csikuton tegnap este óriási tűzvészben elégett 35 ház a melléképületekkel és sok takarmánnyal. Háziállatok is oda-égették.

— **Grill Jakabnak feleség kell.** Egy Budapestre bevezényelt torontálmegeyi csendőr nagyon unalmasnak találja így egymagában a pesti életet. Feleség kellene neki, vagy nem is, valami leány egyelőre az ő vidékéről, akivel együtt élve, tapasztalatokat gyűjthet magának arra nézve, hogy érdemes-e házasodni vagy nem. Levelet irt tehát a szegedi Cselédthoz-hoz. Német levelet, ami így szólt magyarra fordítva:

„Tisztelt Asszonyom!

Megkeresem t. asszonyomat, hogy lenne oly szives nekem egy szolgálatot keresni, aki hajlandó volna velem ismeretséget kötni. En zsanád vagyok Budapestben. Keressen olyan cselédet az összes cselédek közt, akinek adják át ezt a levelet olvasni és írjon nekem rögtön vissza és akkor én annak egy valami szepet fogok küldeni, nekem még kedvesebb lenne, ha fényképet küldene s akkor én elküldöm az enyimet. Torontálmegeyi vagyok és én is olyat szeretnék, aki Márfa-földről, vagy Ocsánád-Nyerő, N. Szent-Miklósról (s így tovább) való.

Ha van olyan, aki hajlandó, jöjjön azonnal Budapestre, itt sok asszonyhely van. Ha akar, akkor neki utiköltséget küldök. De először írja meg a születési helyét mert én őt egyelőre feleségnek akarom. Azért kérem a tisztelt asszonyt, sziveskedjék nekem mindenesetre egy kedvest szerezni. Tisztelettel Grill Jakab, m. kir. csendőr.

Hohó Grill ur, ilyen olcsón nem adják a tapasztalatokat.

— **Az eltűnt báró Aczél György.** Báró Aczél Györgyöt, Aczél Béla eltűnt fiát régóta keresik már. A család egy bécsi detektiv-intézetet bízott meg a kutatással s ez szétküldte tudakozódó leveleit a világ minden részébe, de hiába. Ugyanekkor egy Holzer József nevű fővárosi kereskedő is kutatót a család által kitéűt jutalom elnyerése végett báró Aczél György után, még pedig sok sikerrel. Eddig ugyanis megállapította azt, hogy a báró, aki különben évek óta nem adott hírt magáról, tavalyig hol járt és melyek voltak legutolsó tervei. A bécsi detektiv-intézetnek az a föltétele, hogy a báró Abelesz Ernő álnév alatt egy francia légióba állt be s most Tonkingban, Hanojban állomásozik, már meg van cáfolva. Abelesz ugyanis szintén magyar ember és találkoztott is külföldön a fiatal báró Aczéllal, de persze nem azonos vele. Ellenben teljesen megbízható adatokat szolgáltatott Holzernek Aczél György hollétére vonatkozólag és így ez legközelebb ebben az irányban s előreláthatólag sikerrel fogja folytatni nyomozásait báró Aczél Béla fia és örököse után.

— **Új köszöntelep.** Kassáról telegrafálják, hogy gróf Forgách Sándor pethő-szittyéi birtokán a munkások köszöntelepre találtak. Asás közben Venyige Mihály és Ludvig János munkásokat a szengáz megölte.

— **Jubiláló tanító-egyesület.** A bács-tiszavideki tanító-egyesület e hó 27-ikén ünnepelte meg tennállásának 25 éves jubileumát. Az egyesület délelőtt 9 órakor Ó-Kanizsán Mayer Béla kalocsa-egyházmegyei tanfelügyelő, vál. bosoni püspöknél tisztelettel, mint az egyesület tiszteletbeli tagjánál, az üdvözlő beszédet Szics János ó-becsei tanító intézte hozzá és megköszönte hogy körükben ez alkalomból megjelent. Tíz órakor Márton Mátyás plébános, az egyesület elnöke, hálaadó istentiszteletet tartott.

Tizenegy órakor vette kezdetét a jubilirás diszközgyűlés: a Hmnusz emlékére után Márton plébános változta a diszközgyűlés jubilirás jellegét és megköszönte Mayer címzetes püspök megjelenését. Mayer Béla beszédében rátért a valláserkösi nevelés jogosságára. Az ország siralmas helyzetének kuforrása meggyőződése szerint hogy az önzés, az anyagi javak keresése uralkodik a közérzésen. Ezután Sulyok topolvai tanító olvasta föl az egyesület 25 éves történetét. Majd Lonozci ó-becsei tanító indítványára az egyesület Mayer Béla címzetes püspököt díszelőkék, Fridrich Tamás adai nyugalmazott tanítót, az egyesület alakulásakor annak alelnökét, Petrovács József kalocsai nöképezdeki igazgatót és Zitt Róbert kalocsai kanonokot tiszteletbeli tagjaivá választotta. A Szózat elneklésével ezután a diszközgyűlés véget ért.

Délután egy órakor a népkerti Vigadóban társasbéd volt, ahol felköszöntöket mondtak: a pápára, a királyra, Császkra érsekre, Mayer püspökre, Wlasics miniszterre s a vendégekre. Az ünnepélyt este az ó-becsei dalárda hangversenye fejezte be.

— **Összedőit ötemeles ház.** Említettük, hogy Bazelben egy épülőlében lévő ötemeles ház beomlott és egy sereg munkást maga alá temetett. A szerencsétlenség — mint Bazelből jelentik — óriási igazgatósságot okozott a városban. Több mint száz munkás foglalkozik azzal, hogy az eltemetett munkásokat a romok alól kiássák, de a munka csak nagyon nehezen halad előre. Tegnap este óta ismét tíz munkást ástak ki, akik közül három holtan került elő a romok alól s a többiek is borzasztóan meg vannak esonkítva. A szerencsétlenséget az okozta, hogy az új ház falait cementből építették s a cement még nem száradt meg.

— **Egy asszony története.** Fiatalkorában Erzsébet, az erényt nem ismerte. Csinos volt s abban a kis városban, ahol lakott, jól ismerték a férfiak. Erzsébet először vidám volt s derűsen fogta föl az életet. Csak szórakozni akart s hitt abban, hogy az élet percekből áll, melyeknek édes, szép virágai vannak. A virágokat lo kell szakítani s ő szakította serényen. Azok közé a szerencsétlenek közé tartozott, kik mindig a szerelemnek élnek annélkül, hogy ismernek azt a nagy és bánatos érzést, mely az asszonyt egy férfihoz köti. Félig elhervadva, egy reggel valami hervatag őszi szerelem költözött a szívébe. Egy pincérbe szeretett bele, először vonakodva, röstellve, hogy neki is komolyan kell szeretnie. Aztán egyre alaposabban, követelőbben lépett föl ellene a szerelem, mígnem egészen hatalmába kerítette, legyőzte és diadalmasan lobogott a szívében. Most már lebirta őt az az érzés, melyet gunyolódva látott meg más asszonyoknál. A legtöbb asszonyt jóvá tesz a szerelem, ha ilyen váratlanul és ilyen későn érik meg, mint Erzsébet szívében. Erzsébet jó lett. Munkát vállalt s dolgozott. Vasalt és mosott, garast garasra gyűjtött s amint otthon megett a a szobácska új butorral, melyet a tisztességes munka szerzett, megszállta a vágy, hogy a kedveséből is jó embert neveljen. A megjavult asszonytól jobb asszony nincs a világon. A pincér még kártárgyot és ivott egy darabig, aztán mert nagyon kérélt Erzsébet, abba hagyta s ő is a jó utra tért. A megjavulással nagyon nagy barátságban van a vallásosság. Erzsébet tehát vallásos lett, egyre imádkozott s végre is elhatározta, hogy zárándokutra megy Mária-Czellbe. A kezébe vette a cipőt, beült az éneklő asszonyok közé, vékony botocskát vágott az erdőn s ment. Annyi tisztasággal a lelkeben, amennyit csak az ilyen asszonyok bírnak el. Az uton azt gondolta, hogy most már minden jól lesz. Az utolsó szemrehányás, a multnak utolsó emléke is elszáll a Mária-énekekkel. Egészen megtisztulva fog visszakerülni zárándok utjára.

Valahol Mária-Czell közelében mentek már a zárándok asszonyok s a hegyek visszhangozták éneküket. Ott túl a hegyen már látszottak a kis fehér szentek, amint csendesen álltak a zöldelő fenyők között. Mindjárt meg lesz beosátva minden bűn, gondolta Erzsébet s talán eszébe jutott neki az ígért földje, melybe Mózes is be akart jutni. A küszöbön állott már, az ének bizonyosan át is szállott már a halmokon, melyeken túl a csodavető szűz él s csak avval foglalkozik, hogy megbocsátja az asszonyok vétkeit.

Erzsébet egy marék vizet hörpintett fel a forrásból. Hideg forrásvíz volt, mely egy pillanatra felüdítette, de aztán, mintha égette volna a belsejét. Az asszony összerogyott az uton s a mint ott fekték az árok partján s főlénezt az utra, látta a zárándoklók fehér zászlaját és hallotta az éneküket. Egy percre elvonult a szeme előtt egész multja s mielőtt arra gondolhatott volna, hogy a bűnös asszonyok nem vezekelhetik le egészen bűneiket, már megtört a szeme s holtan fekték ott a zöld hegyek aljában.

Leibinger Erzsébet, szombathelyi lakos, történetében egy nagy asszony-típus története van. Vétkező asszonyoké, akik megjavulnak, de sohasem tisztulhatnak meg egészen.

— **Egyetemi élet.** A budapesti tudomány egyetem központi épületének vidéke megelégnél, mert az ifjúság nagy része a fővárosba érkezett. Az ifjakat a tudományegyetem nagy csarnokában egy újítás fogadta. A quastura főbejárója előtt egy hatalmas vas-ketrecet állítottak föl. A vaskalitka közepére egy négy szárnyas forgó ajtó alkalmaztak olyan szerkezettel, hogy a jelentkező hallgató csak akkor léphet be a hivatalba, ha a másik ott elvégezvén dolgát, az ellenkező szárnyon kilépett. Ezzel a tolongásnak akarják elejét venni. A József-műegyetemen a második gépészmérnöki szigorlatot megelőző utóvizsgálatokat a mechanikai technológiából szeptember 2-án délelőtt 9 órakor kezdik meg.

A m. kir. tudomány-egyetemen a beiratások az 1901—1902. tanév első félévére júlyó évi szeptember hó 1-én kezdődnek és bezárólag 12-ig tartanak. A kiknek valamilyen elháríthatatlan akadály miatt lehetetlen személyesen jelentkezniük, akadályoztatásukat hiteles okmányokkal igazolva az illetékes kar dékánához intézett kérvényben előjegyzetelésüket kérelmezhetik és előjójuk meg azon időpontot, amikor a beiratás végett személyesen megjelenhetnek; ami azonban október hó 6-án túl nem terjedhet. Csakis személyes jelentkezés alapján lehet beiratkozni. Az ezen követelmény ellen vétők a legszigorubb legvelmi eljárás alá esnek. A tandíj összege a rendes és győzteszabályokra nézve kivétel nélkül 76 korona. Ugyannyi az egész: tandíj a rendkívüli hallgatókra nézve is; de azon esetben, ha a rendkívüli hallgató csak egy tárgyra iratkozik be, melynek heti óraszámja a rendes hallgatókra nézve kötelező heti óraszám felét meg nem haladja tandíj címén 20 korona, azon esetben pedig, ha e tárgy heti óraszámja meghaladja a rendes hallgatókra nézve kötelező óraszám felét, vagy ha a rendkívüli hallgató több tárgyra

kíván beiratkozni, ha az óraszámja nem is több 10 óránál, tandíj címén 30 korona fizetendő. A tandíj a quasturában a beiratáskor azonnal lefizetendő. A szabályszerűen felszerelt s az illetékes kar tanárstílietéhez címzett *tandíjmentességi folyamodványok* a kar dékánai hivatalában a beiratási rendes határidőn belül (a hónap első 12 napja) nyújthatók be. Tandíjmentességért folyamodók ugy a quasturában, mint az egyes hallgatók tanárknál előjegyzetéseiket kötelesek szorgalmazni. A végleges beiratkozás a tandíjmentesség tárgyában hozott kari határozat közlésétől számított 8 nap alatt eszköztendő.

— **Az új tőzsde.** A főváros egyik legimpozánsabb épülete lesz a Szabadság-téren épülő új tőzsdepalota. Az épületterve vet beosztása rendkívül kényelmes, praktikus és teljesen megfelel a céljának. Az épületnek a Szabadság-tér felől való részén egy nyolc-tíz méteres rizalit lesz, amely nagy mértékben fokozza a külső hatást. A termeket magas földszintre mintegy 5 méternyire a járda fölé helyezik. A vestibuleben elhelyezett lépcső előtt 5 méter tér áll rendelkezésre. A lépcső ilyen elrendezésével elérik, hogy a két tőzsdeterem között levő kupolás csarnok az épület közepére jut. A vestibuleban elhelyezett lépcsők alatt jobbról-balról van a bejárat az épület két főlépcsőjéhez, úgy, hogy az első emeletre menő közönség felmehet ezeken a nélkül, hogy érintené a csarnokot. Jobbról-balról nyolc személyre való lift áll majd rendelkezésre. A vestibuleba elhelyezett lépcsőn a magas oldalvilágítással ellátott kupolacsarnokba vezet. A csarnoknak a bejáratnál szemben eső részén van egy 25—30 személyre tervezett postafelvételi állomás, amely csak korlátozottan a közönség számára tartott helytől elválasztva. Itt lesz a levelek és táviratok feladása, ezeknek feldolgozása az alacsony földszinten levő postahelyiségben fog történni. Jobbról-balról nyílik a csarnokból egy-egy 13 méteres folyó, mely két oldalon előre állított oszlopsorral van ellátva. A csarnoktól jobbra van az árutőzsde nagy terme. E nagy terem a tőzsdeépület északi szűk oldalán annak egész kiterjedésében terül el. E terem legnagyobb hossza 60 méter, szélessége 21 méter és így 1200 embernek van benne kényelmes helye. A terem az északi oldal felé mintegy 9 méter magas és 5—5 méter széles vasszerkezetű ablakkal van ellátva s így a fény beözönlése annyira bőséges lesz, hogy ha a jelenleg tervezett 26 páholy kevésnek bizonyul, ezek mögé még egy újabb sorban uőlag 26 páholy helyezhető el. Az árutőzsde csarnokától különölvén az értéktőzsde nagy csarnoka, azzal a különbséggel, hogy a Szabadság-tér felé eső mintegy 250 négyzetméter felületű része az elő- és utótőzsde számára üvegfalakkal lesz elrekeszítendő. A két terem mellett egy-egy teleíonszoba van, amelyekhez a tőzsdelátogatók számára elhelyezett egy-egy fogadó terem csatlakozik, ahol fogadhatják az őket kereső vendégeket. A Nádor-utcai oldal felől a tőzsdetermekhez egy-egy nagyobb árolyamjegyzői helyiség csatlakozik. Az árutőzsdei árolyamjegyzési irodához egy expozíció és egy mustra-szoba, az értéktőzsde melletti árolyamirodához pedig a gazdasági titkár és az orvos szobája csatlakozik. A Nádor-utcai rész kiszők rizalitját két társalgó és köztük a büffet-terem foglalja el. A Nádor-utca felől tervezett szűk bejárat át is egy háromkarú lépcső közvetítésével fel lehet a tőzsde nagy csarnokába jutni. A magas földszint alatt egy, mintegy 45—5 méter magasságú alacsony földszint terül el. Az értéktőzsdeterem alatt kávéház van, kijárattal a Szabadság-térre. Az árutőzsde alatti helyiségben részben a tőzsde postájával összekötött nyilvános posta, részben a gabonamérnöki mérleg van. A főlépcsőpylonokban egyelő egy dohánytőzsdét másfelől a portás helyiségét helyezik el. A Nádor-utcában még két alárendelt bejáró lesz, amelyeknél részben az udvarokhoz, részben a légy személyre szóló littekkel ellátott két főlépcsőhöz, részben a melléklépcsőhöz lehet utni. A négy udvar átjárókkal van egymással összekötve. A tőzsdeépület első emeletén lesznek a tőzsdetancs és a bíróság összes helyiségei. Az egész épületet alacsony nyomású gőzfűtéssel fogják fűteni, amelylyel a szellőzés egy részét összeköttesítéssel hozzák, az egész épületet világítással látják el.

— **Magyar vendéglősök országos kongresszusa.** Tudvalóleg szeptember 3-ikán tartják meg a vendéglősök országos gyűlését Budapestben. Tekintettel azonban arra, hogy idős *Kemner* Ferenc a pénzügyi osztály elnöke és az országos nyugdíjnyújtás elnöke tegnap hirtelen elhunyt, a programban felvett összes szórakozások elmaradnak és csak az ismerkedési estélyt a szövetség és a nyugdíjintézet gyűlését tartják meg.

— **Elpusztult falu.** *Bécs-Ujhelyből* jelentik, hogy Walterskirchenben tegnap délután egy gyermek vigyázatlansága folytán nagy tűz támadt, melyet csak hajnalban sikerült eloltani. Harminc ház leégett és sok háziállat odaveszett a lángokban. Emberéletben szerencsére nem esett kár.

— **Iskolai beiratkozások.** Holnapután kezdődik a fővárosban az iskolákhoz való zárándoklás és megújulnak a beiratkozások esztendőnként ismétlődő mizériái. Kevés a hely, sok a jelentkező régi baj ez már és valószínű csoda, hogy valamiképpen segítenek a szegény szülők ügyes-bajos dolgán. A beiratkozásoknál jó hasznát veheti ki-ki az alább következő tájékoztatónak.

Az *ovodába* a három-hat éves gyermeket bármikor be lehet iratni.

A *népiskolába* a hat-tizenkét éves tanuló veszik föl. Általános szabály, hogy azt a gyermeket is beveszik, aki még csak ezután lesz néhány hónap múlva, de még ebből az évből nem lesz hat éves. Az életkor bizonyításához nem kell szabályszerű keresetlevél, hanem elég az anyakönyvi kivonat. A községi népiskolák felhatóságai az idén szigorúan utasították az elemi iskolák igazgatóit, hogy csakis az iskola övezetéhez tartozó tanulókat vehetik föl. Általában elég, sőt sok is a hely a Nagy-körúton beülvő iskolákban és kevesebb a hely azokban az iskolákban, amelyek ezen a vonalon kívül esnek. Az iskolapénz itt *tíz korona*, amit mindenkinek elengednek aki egyszerűen szóval megmondja az igazgatóknak, hogy *fizetni nem tud*. A rendes beírás szeptember első hat napján van. Az iskolák többségében csak egy-egy osztályba írnak be, úgy, hogy el-sején az első osztályba és hatodikán a hatodik osztályba. Lehet azonban még később is beiratkozni. Sőt szeptember tizedikén túl az igazgató az eddigi gyakorlat szerint idegen kerületből is vehet föl tanulókat.

A *polgári fiú- és leányiskolába* szeptember első öt napján van a beírás. A fővételez a szülő vagy a gyám magával hozza a gyermeket is, valamint az előző osztályról való bizonyítványt és az ottásról vagy uatottásról szóló igazolványt. Ha iskolapénzt nem fizet, az adókönyvet vagy az adó nemfizetésről való bizonyítványt is fölmutatja. Elégséges bizonyítványt miatt senkit a polgári iskolából visszautasítani nem lehet. Ha a létszám betéte miatt nem vesznek föl valamely tanuló, forduljon a fővárosi tanács iskolai ügyosztályához (Közúti városrész, II. em.) s ott megmondják, hogy új osztályt nyitnak-e, vagy hogy mely iskolában van még üres hely. A felvétel leckepez *husz korona*, a beírás díja *hat korona*. Új polgári fiúiskolát nyitnak a Nagydófa-utcai népiskola helyén. Aki késelemének okát adja, az később beiratkozhatik, szeptember 15-én til azonban már csak a polgári iskolai iskolaszék engedelmével.

A *középiscolákba* és a *felső kereskedelmi iskolákba* a beírás jó részét már július első napján elvégezték, most már csak az üresen maradt helyekre történik a felvétel. Az *állami iskolák* vasárnap, a *felekezetiek* hétfőn kezdik a beírást és három-három napon át folytatják. Az első napon rendszeren az első osztályba a tavalyi diákokat írják be. A másik két napon idegen tanulókat is és felekezeti iskolákban a más vallásukat is beírják. A *realiskolákban* mindenütt bőven van hely, a legjobban szorongatott V., VI. és VII. kerületi *állami gimnáziumok* a beírás adatát júniusról a következők: Az V. kerületi *állami főgimnázium* júliusban beirtak 390 tanuló. Osztályonként az I-től a VIII-ig beirtak 60, 73, 43, 49, 53, 40, 40 és 32 tanuló. Párhuzamos a II., a IV. és az V. kerületi. — A VI. kerületi *lovag-utcai állami gimnáziumba* beirtak 247 tanuló. Osztályonként 81, 58, 55 és 53 tanuló. Ebben az iskolában 140 első osztályos tanuló számára van hely, itt tehát még elhelyezhető 60 első osztályos tanuló. A többi osztályokból itt csak a IV. osztályig veszik fel a tanulókat. — A VII. kerületi *Barcsay-utcai főgimnázium* minden osztályra párhuzamos az I. osztályos 120 hely megtelt. A kumaradtakat, illetőleg azoknak egy részét, július 2-ikán írják be az új Damjanich-utcai gimnázium első osztályába. Eddig a Barcsay-utcai gimnáziumba beirtak osztályonként az I-től a VIII-ig 120, 74, 91, 82, 81, 66, 66 és 100 tanuló.

A *felső kereskedelmi iskolákban* az idén először alkalmazták a júliusi beírást, ezért a tájékoztatlan szülők még ehhez nem alkalmazkodtak s ez az oka, hogy mindenki iskolában elég hely van.

A *kereskedelmi leányiskolákban* hónapi tizennégy korona iskolapénz befizetésével lehet beiratkozni a II. kerületi Bathány-utcai a IV. kerületi Lipót-utcai, az V. kerületi vadász-utcai, a VII. kerületi dohány-utcai és a VIII. kerületi práter-utcai iskolákban. Mindenki kurzus tökéletesen egyenlő rangú és egyforma bizonyítványt ad. A tanuló száma osztályonként mindennél csak negyvenötig terjedhet.

A VII. kerületi *államgimnáziummal* kapcsolatos leánygimnáziumi tanfolyamra (Barcsay-utca) a beiratások szeptember 2—6-ig lesznek, mindenkor délelőtt 9—11-ig.

Az egyetemi, tanítóképzői s más szakiskolai beiratkozásokra vonatkozólag az illető intézetekben már most szolgálhatnak tájékoztatással.

— **Egy kis lány bátorsága.** Párisban egy Marie *Dejardin* nevű tíz esztendőslányka a bátorságnak és lélekjelenlétnek szép bizonyosságát adta. Anyja valami megbízatással elküldte egy barátjánőjéhez. A kis lány el is ment s a megfelelő lakásba benyitott, egy nagyon gyanus külsejű férfit látott, aki izgatottan kotorászott a fiókokban. Rögtön tisztában volt a helyzettel, visszafordult, becsapta az ajtót s ráfordította a kulcsot. Aztán szólt a házfelügyelőnek, aki rendőröket hozott. A gyanús férfi, akit eloptgattak, csakugyan betörő volt.

— **Robbanás egy hajón.** *Philadelfiából* táviratozzák, hogy egy Philadelfiából Trentonba menő City of Trenton gőzösnön robbanás történt. Két ember életét vesztette, husz pedig megsebesült. A hajó egészen a víz színéig leégett.

— **Mátyás király pecsétnyomója.** A békésmegyei múzeum igen értékes, történelmi nevezetességű tárgyival gyarapodott, Mátyás király pecsétnyomójával. A pecsétnyomót gróf *Wenckheim* Henrik, békésmegyei bírókos, egyik küllödi útjában vásárolta; a szövegét nem lehet rajta teljesen elolvasni. A leolvasott köriirat a következő: „*Sigillum D. Matthias D. G. Hungariae, Boh. ar. Duc. Austriae*”; itt következik az olvashatatlan két szó. A békésmegyei múzeum őrje, *Domonkos Gyula* szép levélben köszönte meg gróf *Wenckheim* figyelmét.

— **Tüntetés a bőszi polgármester ellen.** A bécsi Westbahnofstrasseban levő munkaközvetítőintézetben a munkanélküli munkások — nem tudni, hogy hogyan és miért — a *Lueger* rovására írják a nyomorúságukat. Már régen készülnek arra, hogy ezt tudtára is adják a polgármesternek. Ma reggel aztán azzal a szándékkal gyűltek össze vagy ezeröttszázan, hogy a közvetítőintézetből a városháza elé vonulnak és lehurrogják *Lueger*-t. A rendőrség azonban neszét vette a készülődésnek s idejében szótzavarta a tüntetőket.

— **Szelle eltűnt.** Az *Aradi Közlöny* azt a feltűnést keltő hírt közli, hogy *Szelle József*, a Kormos-ügy egyik hőse, eltűnt Aradról. Szombaton este, a lovasut mentén, így olvassuk az *Aradi* újságban, egy különös ruházatu férfialak bandukolt a vasút felé. Bő talárszerű köpeny volt rajta, melynek széles galérlója feltűrve, eltakarta a férfi arcát. A fején kalábriai brigantikalap volt, mely mélyen le volt húzva a szemére. Utána 10—15 lépésnyi távolságban egy ember jött, aki kezében nagy podgyászt cipelt. Az egyik lovasúti kalauznak feltűnt a szokatlan külsejű alak. Leszállt a kocsirol és közérőlr megtekintette. Szelle volt. A kalauz figyelemmel kísérte s észrevette, hogy *Szelle* betért a vasúti állomásra. Öt perccel a budapesti vonat elindulása előtt a hordár jegyet váltott és átadta Szellének. Azóta Szelléről senki sem tud semmit. Hétfőn *Csizmás Szilárd*, dr. *Kertész Miksa* csődtömegmondónk megbízásából Szelléékhez ment, hogy az ott maradt csillárok, puffok, szekrények stb. utólagos elvitele iránt intézkedjék. Szelléné azt mondta, hogy nem lehet bemenni, mert a férje beteg. Másnap délelőtt *Török Dénes* végrehajtó, *Csizmás Szilárd* és *Kiss Gyula* becsüs ismét elmentek Szelléékhez és elvittek magukkal egy villamos szerelőt, hogy a csillárokot levessék. Szelléné *Fischer Margit* ekkor ismét tiltakozott és nem engedte be a bizottságot. *Török Dénes* hivatkozott hivatalos kiküldetésére, de Szelléné fitymáló tekintettel nézett le az udvaron álló közegekre. Ekkor azt kérték, hogy engedje be őket az irodába, hogy jegyzőkönyvet vegyenek fel az esetről. Szelléné azonban ezt is megtagadta. Azt mondta:

— Ide nem teszik be a lábukat. A férjem és a kis fiam nagyon beteg.

A végrehajtó és a többiek ekkor ott hagyták a házat és *Török* végrehajtó lakásán vették fel a jegyzőkönyvet, melybe bevették azt is, hogy *Szelle* a tömegmondónki megbízott értesülése szerint három nap óta nincs *Aradon*. Dr. *Kertész* házkutatást kért a rendőrségtől, de ezt megtagadták, mert *Török Dénes* még nem győződött meg arról, hogy a keresett tárgyak eltűntek-e, vagy még ott vannak.

— **A távbeszélő hálózat új helyközi állomással.** A kereskedelmi miniszter rendelete alapján a budapest-könyvekbeli távbeszélő hálózatba kapcsolót központok: *Batta*, *Békásmegyer*, *Bia*, *Bicske*, *Budaok*, *Budakeszi*, *Budaörs*, *Budapest-Lipótmező*, *Csömör*, *Cinkota*, *Dunakeszi*, *Ercsi*, *Erszébetfalva*, *Gödöllő*, *Gyömör*, *Hédegkut*, *Kispest*, *Martonvásár*, *Mátyásföld*, *Monor*, *Nagykovács*, *Nagyfenyő*, *Nyáregyháza*, *Pilis-Szántó*, *Pócsmegyer*, *Leányfalu*, *Ponász*, *Rákospalota*, *Rákos-Szent-Mihály*, *Solymár*, *Soroksár*, *Sóskút*, *Szent-Endre*, *Szent-Lőrincz*, *Taksony*, *Tököl*, *Törökbalint*, *Vécsés*), amelyek eddig csak a belvárosi helyközi távbeszélő forgalomban vehettek részt, az általánosságban megállapított díjszabás és feltételek mellett szeptember 1-jétől kezdve a Magyarország és Alsó-Ausztria (Bács-Buck a/L., *Marchegg*) közötti cserélforgalomban is részvesznek.

— **Az arany rabló.** A clevelandi *Magyar Hírmondó* igazi amerikai stílusban véghez vitt rablásról számol be olvasóinak. A rablás, mely a San-Franciskótól harminc mérföldnyire fekvő *Salby-Smeiting*-Works telepen történt, valóságos olyan, mint a minő csak a legbizsurusabb detektív regényekben szokott megtörténni. Az arany olvasztó telepnek acélpáncélos kincstárából augusztus ötödikétől, hatodikára virradó éjszakán, földalatti alaguton keresztül kétárszolgálatos ezer dollár értékű aranyát emelte el a betörő. A detektívek legott megállapították, hogy a rabló csak egy *John Winters* nevű munkás lehet, kit néhány héttel a rablási eset előtt bocsátottak el a telepről s aki elbocsátására óta a hegyek közt, egy kis kunyhóban lakott. *Winters* legott letartóztaták, aki bevallotta kettőt s visszaadta az elrabolt kincset. *Winters* azt is elmondta, hogy egymaga hónapokig ásta a tengertől a kincstárig terjedő alagutat s ő volt az is, aki megvárta a kincstár acélpadoját.

— **A pikoló költeményei.** Oroszországból valami vállalkozó szellemű pikolót hazatoloncoltak Szegegre. Bizonyosan nem voltak rendben az írásai s az ilyen embert könyörölni nélkül hazameneszítik Oroszországból, még akkor is, hogy ha csak öklönnyi. Ő meg nincs otthon, de a pakkja már megérkezett a szegei rendőrséghez. Egy oszón írás tudniillik, csupa vers. Magyarul, németül vegyesen. Közülük van ez is:

Magyarok vagyunk
Nincs szabadságunk
Mert a szerencse
Gyászt hozott ránk,
Sebaj, sebaj,
Eljen a nemzet
Eljen a haza.

Letérjük a szarvát
Annak a németnek
Hogy ne parancsoljon
A magyar nemzetnek.

Szóval: az eltoloncolásnak politikai okai is vannak. Oroszország nem ad menedékhelyet az olyan pikolónak, aki le akarja törni a németek a szarvát. Az ötvenhárom esztendő előtti legyverbarátság ezt nem engedi meg.

— **Rabbiválasztás Budán.** A megüresedett budai rabbi-székre ma ejtették meg a választást. Két izben tudvalevőleg nem sikerült a jelöltnek a szavazatoknak a megválasztáshoz szükséges kétharmadát megkapni és így a választást a mai napra újra kiírták. Ma aztán a budai rabbi-szék betöltésére megválasztották dr. *Kiss Arnold* veszprémi főrabbit, a jeles egyházi szónokot, akinek a felekezeti irodalomban is jó neve van, egyebek között szerzője egy szép, magyar nyelvű zsidó imakönyvnek is.

A hitközség tagjai reggel 9 órakor nagygyűlésre jöttek össze a hitközség Onóház-utcai termében. A nagygyűlést dr. *Szabolcsi* elnök nyitotta meg és nyomban megkezdődött a választás, még pedig mindjárt a legelőjén heves küzdelemmel. Az egyedüli jelölt ezúttal dr. *Kiss Arnold* veszprémi főrabbi volt, mindazonáltal a két párt küzdött egymás ellen; az egyik párt a jelöltet támogatta és igennel ellátott cédulókat dobott a választó-szekrénybe. A másik nemmel szavazott. Mind a két párt tíz-tíz bérkoosival hozta össze a választót. A délelőtti folyamán heves összehangolkozás is történt, az ellenpártból többen azok, akik nemmel szavaztak, bizalmi férfiaknak akartak benmaradni a választóterembe. Ez ellen az elnök tiltakozott és kijelentette, hogy itt pártok nincsenek, egyébként pedig vannak itt bizalmi férfiak a hitközség tagjainak sorából kijelölve. Az ellenkezők ebbe nem nyugodtak bele és így az elnök, hogy jogainak érvényt szerezzen, a rendőrség segítségéhez fordult. A rendőrség *Gersich* felügyelőt küldötte ki négy rendőrrel; a jelölvelel kijelentette, hogy fél óra időt enged a követelőzőknek a gyűlésterem elhagyására. A félóra leteltével el is távoztak a teremből és így a választás, illetve szavazás este hat óráig teljes oszontban folyt a rendőrség főügyelete mellett. Az igennel szavazók állandóan előnyben voltak.

Este 6 órakor az elnök berekesztette a szavazást és nyomban hozzáfogtak a szavazatok összehangoláshoz. Beadtak összesen 510 szavazatot; igennel szavaztak 344-en, nem-mel pedig 166-an, e szerint dr. *Kiss Arnold* öt választóval meg budai rabbivá. *Kiss* vasárnap, szeptember 22-én foglalja el hivatalát és a rá következő egésztől ünnepi ájtatosságokat már ő fogja vezetni.

— **107 zálogház Hegedűs** Sándor kereskedelemügyi miniszter országosan akarja rendezni a magánzálogházak ügyét, e célból elrendelte az országban levő magánzálogházak összehangolását. Az adatok már összegyűltek a miniszteriumban, e szerint az országban 107 magánzálogház működik.

— **A csendőrköpenyeg.** A csendőröknek eddig a legszebb kánikulás napon is úgy kellett kirukkolni, hogy a köpenyegét koszoruba kötve a vállán hordta. Néha hetekig nem esett az eső és ugyancsak hetekig még csak le se hűt a nappal melege éjszakára s azért néhány ezer erre-arra masirozó csendőrköpeny magán hordta a köpenyegét. Azonkívül magukkal kellett hogy hordjanak egy táskát tele mindenféle könyvvel. Persze nem regények voltak a táskában, hanem minden esetre külön utasítás. Ha pedig a csendőrköpenyegét kívülről tudta, az se mentette meg a tobertől. — Ezt a fölösleges főpokolást most törölték a reglamából. A csendőrköpenyegét otthon hagyhatja a köpenyegét meg a könyvtárt. Ez is haladás. Ha nem is valami sarkalatos tétel annak a bizonyítására, hogy a copf lazul, de valami.

— **Rendőr-kém Zúriohban.** A zürichi *Volksrecht* írja, hogy a zürichi osztrák-magyar szociáldemokraták szövetségének egyik tagját kizárták a szövetségből, mert kisért rója, hogy rendőr-kém. Az illető *Heilmann* István északi születésű úgynök, aki azelőtt irodász volt. Az esettel a svájci ügyészség is foglalkozni fog, mert Svájcban tudvalevőleg nem tűrnek meg rendőr-kémeket.

— **A szegszárdi osaládi dráma.** Már megirtuk, hogy mily borzalmas módon gyilkolta meg egy szegszárdi pékmester *Csányi Ferenc* a feleségét *Horvát* Katalint, mert féltékenykedett reá. Elcsalta ugyanis Halasra a feleségét, hogy ott majd üzletet nyitnak. A mult pénteken el is indult Szegszárdról és alig érte ki a városból, midőn *Csányi* leleperre a feleségét és revolverrel agyonlőtte. Ezután meg petróleummal leöntötte a szerencsétlen asszonyt és meggyújtotta. A tövésre összesen adt munkások holtan össze-egyeve találták az asszonyt. A gyilkos férj elmenekült és azóta országzszerre körözötk. Mint levelezőnk táviratozza ma a Szegszárd határában levő *Csörgeteg*-10 melletti kukoricásban megtalálták *Csányi* feloszlatának indult holttestét. Alkalmasint még a mult pénteken lőtte magát agyon. Három árójuk maradt hátra.

— **A konstantinápolyi halott.** A tegnapi hírtelen elhalt *Stolidisz P. György* konstantinápolyi dohánykereskedőnek ügyében most folynak a bakteriológiai vizsgálatok *Pertik* tanár osztályán. A török halott tüdejében talált idegen bacillusokkal néhány patkányt és tengeri nyulat beoltottak. Ezek az állatok most is éneik, jelölül annak, hogy a bacillusok nem voltak veszedelmesek. A bakteriológiai vizsgálatok is kielégítőek. A vizsgálat eredményéről holnap, vagy holnapután tesznek jelentést a tisztí főorvosi hivatalnak.

— **Uj pap.** A szepes-váraljai izraelita hitközség tegnap iktatta hivatalába *Schück* Emánuel, az újonnan megválasztott rabbit. A templomban leolyt szép ünnepélyen megjelent a városi hatóság és igen sok más felekezeti polgár. Délután száz terítékes banket volt.

— **A miskolci máv. dal- és önképző-kör** vasárnap délután ünnepélyt rendezett a kassai dalos-versenyen elért szép siker öröme. Az ünnepélyen a nyert ezüst serleget igen szép számú s előkelő közönség jelenlétében szentelték föl. A nyertes dalára énekelte a kassai versenydarabot és azonfelül több szép dalt *Rudthay* Menyhért karnagy vezetésével. Az éneket hosszantartó taps követte, mely után számos teiköszöntő mondottak. — A szép ünnepélyen jelen volt *Görgey* Sándor üzletvezető, *Holtzy* felügyelő, *Krón* Ignác műhelyfőnök, több mérnök és a miskolci daleregylet számos tagja, *Lányi* Ernő és *Miskolczy* Pál karnagy vezetése alatt.

— **A pestis.** Konstantinápolyból jelentik, hogy mivel tíz nap óta pestis-eset nem fordult elő, a Konstantinápolyból elinduló hajók mátol fogva egészségi bizonyítványt kapnak.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** Ma este cigányzene lesz hallható a Telefon Hírmondó összes állomásán este 8 órától 11 óráig. A cigányzene-átvitel azonban, melyet az Emke- és Elite-kvartettből közvetíti a Telefon Hírmondó, megszoktja 8 óra 15 percor tartandó tösdőolvasás (frankfurti, párisi tösdőolvasás és berlini tösdőolvasás) és a fél 10—10 óráig való esti olvasás, melynek keretében az est folyamán érkezett legújabb híreit olvastatja fel a beszélő újság.

Garnault dr. — Kochnál.

Budapest, augusztus 29.

A bordeauxi egyetem volt anatómusának még nem sikerült ugyan beoltatnia magát az állati tuberkulózis bacillusával, de bejelentett szándéka szerint, meglátogatta Koch professzort. A párisi *Temps* erről a találkozásról Berlinből datált tudósítást közöl. Dr. Garnault a következőkben számolt be erről a látogatásról:

Szombaton este csaknem két óras konferenciám volt Koch professzorral. A tanár úr a lehető legnagyobb figyelemmel foglalkodott. Aggodalmaink voltak úgy a francia mint a német nyelvre nézve és azért angolul tárgyaltunk, amely nyelven ha nem is egészen tisztán, de kényelmesen beszélünk. Némi zavarban vagyok, hogy Koch professzor közléseit nyilvánosságra akarom hozni, mert amint természetes rendjén is van, Koch látni kívánja azt amit esetleg arról a konferenciáról közölni óhajtanék. Nos, nem szeretném, hogy akár a legesekélyebb könnyedén kimondott szavam is megakadályozná Kochot abban, hogy a tudományos hitelesség pecsétjét nyomja a közleményemre, ami ezt egész értékétől fosztaná meg. Négy-öt hét múlva különben egy francia tudományos folyóiratban is meg fog jelenni. Itt csak arra szoritkozom, hogy látogatásomról és Koch néhány kijelentéséről hírt adak, amikre pontosan visszaemlékezem. Főösleges talán mondanom, hogy Koch az eszmét föltétlenül fenntartja, eszmét, amelyek — nagy készséggel elismerem — a legfondosabb tudomány os rendszerbe vannak foglalva.

Koch érthetőnek tartja a hullaméreggel való véletlen fertőzéseknek összes esetét, anélkül, hogy teóriájától tagítania kellene. A svájci orvos lányának esete, amelynek a kísérlet jelentőségét akarták tulajdonítani, semmi bizonyítást eről nem bír. Amíg állatokkal ellenőrző kísérleteket nem végeznek, nem lehet eldönteni, hogy a tuberkulózis állati vagy emberi eredetű-e. A pasztorok, akiknek élete olyan szoros kapcsolatban van az állatok élével, továbbá a sintéregyeknek akik oly sokszor megsebzik magukat, aztán a kést száukba viszik, ritkán tördővesszesek. Koch nagyon hasznosnak és érdekesnek tartaná az embereken végzett kísérleteket, de csak az alatt a föltétel alatt, ha nagy számban végeztetnek és szigorúan tudományos módon ellenőriztetnek. Nincs is szükség beoltásra, a nyers, nem forralt tej hónapokon át való egyszerű io-

gyasztása elégséges arra, hogy teljes bizonyítékot szerezzünk. Ez legalább a Koch véleménye.

Valószínű, hogy ezen megint sokat fognak vitakozni. Lesznek olyanok, akik azt fogják mondani, hogy Koch ilyen rövid uton akar szabadulni a beoltásra irányuló afloatoktól. Mert csakugyan, ha az ember nem akar egyebet, mint egy éven keresztül türelmesen tuberkulotikus tejet inni, nyugodtan otthon maradhat. Berliini utazásomnak meglesz az az egy haszna, hogy Kochnak a kísérlet módjáról való eszméje precizirozva van és azt hiszem, velem együtt többen meg fogják próbálni. A fentti sorokban minden széljegyzet nélkül adtam közre Koch eszméit. Most néhány szóval el fogom mondani, mi az én szándékomban. Beoltván magamat a tüdővész bacillusával, egy éven keresztül, akár egészségesen, akár betegesen sohasem fogok másit inni, mint vizzel kevert tüdővész tejet. Ez nem esik majd nehezemre, mert bort sohasem iszom.

Jól tessék megérteni, olyan tej lesz, amely sok bacillust tartalmaz, mert előzőleg pontosan megvizsgálom a bacillusok mennyiségét. Koch tanár előző véleménye ellenére minden második, harmadik hónapban a bal karom magasságában beoltom magamat nagymennyiségű bacillusal, természetesen ugyanakkor a kísérleti állatokat is beoltom. És ha azután az év végére is egészséges leszek, akkor nem mondom máj, mint Ricordi egy híres aforizmában, hogy az isten őrzött meg. hanem azt fogom mondani, hogy egy magam szervezett embert nem fertőzött meg egy-könnnyen az állati tuberkulózis bacillus. A gyermekekre vonatkozólag remélhető, hogy Koch kutatásai és kísérletei bizonyosságot hoznak. Ami engemet és a velem együtt kísérletezőket illet, Koch teljes nyugalommal arról biztosít, hogy nem lesz semmi bajunk, de csak kevesen mernék már most megjövendölni, hogy egy év múltán milyen állapotban leszek én s a velem kísérletezők. És nem éppen ez a csaknem általános bizonytalanság az, mely lépésemet igazolja.

Dr. Garnault.

A nagy tudományos vitába beleszólt most egy Adams nevű montreáli professzor is és azt állítja, hogy Kochnak a londoni kongresszuson kifejtett elmélete plágium abból a dolgozatról, amelyet ő 1899-ben írt. Ezt a munkát a montreali német konzul küldte meg a berlini egyetlemnek, amelynek élén Koch professzor áll. Koch maga megelőzőleg egy chicagói újságírónak azt mondta, hogy nem tart igényt elsőbbségre, s nem akar monopóliumot sem az általa előadott gondolatra.

— En — ugymond — csak a saját kísérleteimről beszéltem s e közben örömmel emlékeztem meg más kollegáim kísérleteiről is, így dr. Theobald Smithnek, Amerika egyik legnagyobb orvosi tekintélyének kutatásairól is.

Tolsztoj leveleiből.

Budapest, augusztus 29.

Tolsztoj Leo, az agg filozófus, újból tollat fogott, hogy egy fiatal ember ügyét védelmezze meg, aki nem akart megesküdni a katonai lobogóra, amiért aztán a bolgár hadbírótság szigorú fogságra ítélte. Schapow György, szófiai tanítót besorozták katonának. A bevonulást követő második napon föl kellett volna esküdni ezrede zászlójára, de Schapow megtagadta az esküt s kijelentette, hogy hazáját mindennél jobban szereti ugyan, de vállalás meggyőződése ellenére nem lehet őt arra kényszeríteni hogy fegyvert vegyen a kezébe. A fiatal embert hadbírótság elé állították s hivatalból védőt rendeltek melléje, Schapow azonban visszautasította a védelmet, mire aztán nyolc hetes fogságra s három évi utószolgálatra ítélték. A fiatal ember egyik barátja levélben fordult Tolsztojhöz, hogy tanácsot kérjen tőle Schapow ügyében. Tolsztoj a következő levélrel felelt:

Tisztelt Uram!

Köszönöm, hogy Schapow ügyéről értesített. Minél közelebb érek siromhoz s minél komolyabban gondolkodom a világ dolgairol, annál világosabb előttem, hogy minden nyomornak s minden erkölcsi elzüllesnek a katonaság, a gyilkolásra szervezett emberek tömege az oka. A melegséget csakis olyan férfias fölépésben találok, mint amint az ön barátja, Schapow tanusított. Ha találkozik Schapow ural, jelezze ki előtte szeretetemet, hálaomat és tiszteteletemet s kérje meg nevemben, hogy legyen állhatatos. Ertesítsen kérem a dolog fejleményeiről.

Tulna, május 29. 1901.

Tolsztoj Leo.

A második levelet Tolsztoj már Schapow címére küldte el s e leveleken többek közt ezt írta:

Nemcsak keresztény embernek, de becsületes embernek sem szabad beleegyeznie abba, hogy katoná legyen, az az hogy esküt tegyen, hogy parancsra megöli azokat az embereket, kiket följobbuló elienségének mondanak. Ön nem helyesen teszi fel kérdését, mikor ezt teszi elém: Mi jobb tanítónak lenni vagy megtagadni a katonai esküt. A kérdést így kell föltenni: Mit tegyen az az ember akit arra szólítanak föl, hogy öljön, vagy hogy készüljön a gyilkolásra? Erre a kérdésre minden józan és erkölcsös ember, csak egyféleképpen felelhet. Minden embernek

meg kell tagadnia a katonai esküt s nem szabad megrettennie a következményektől.

Tolsztoj Leo.

A harmadik levél így hangzik:

Kedves György! Levele nagy örömet szerzett nekem. Csak azért nem válaszoltam rá azonnal, mert beteg voltam. Kérem, értesítsen tovább is ügyeiről. Hogy tölti idejét a fogházban? Nagyon súlyosan büntetik? Meg szabad-e látogatni Önt s kap-e könyveket? Kérem, ismeressen meg családja körülményeivel? Talán segítségére lehetnek valamiben? Nagyon gyöngén beszélnek bolgár nyelven s azért, ha lehet, ezentul írjon oroszul, hogy jobban érthessem leveleit. Ha olvasni akarja azokat a könyveimet, melyek az Ön esetéhez illelnek, szívesen elküldöm. Testvéri csókkal.

Szazszki, augusztus 10.

Tolsztoj Leo.

Paul Boyer, francia író nemrégiben meglátogatta Tolsztojt s most a Tempsben folytatja leveleinek sorozatát, melyekben Tolsztoj körül eltöltött napjairól számol be.

Tolsztoj reggeli hét órákor kel s rögtön sétára indul a parkba. Majd dolgozószobájába vonul, ahonnan déli egy óráig elő sem kerül. Mostában egy szociális röpiraton dolgozik, amelynek *Az egyedüli eszköz* a címe. Hébe-korba nyul csak még ma is töredék vigjátékához, az *Élőhalt* című darabhoz, amelyet aligha is fog befejezni. A francia irodalomról igen érdekes dolgokat mondott Tolsztoj Boyernek.

— Nem mindig értem s nem mindig ismerem rá az önk modern irodalmára, — mondta Tolsztoj. Ugy tetszik gyakran, hogy éppen azok a tulajdonságok hiányzanak belőle, melyek legsajátosabban franciák: a meggyőződés melege, az okoskodás heve és a világosság. Az önk XVIII. századbeli nagy mesterei, Voltaire, Diderot, Rousseau, annyi hatalmas szép, mindenkinek hasznos dolgot írtak! Micsodák hozzájuk képest az önk mostani filozófusai! Hiszen tudom, hogy jó szándékkal vannak eltelve s hogy igaz is, amit mondanak, de olyan banálisak az ő igazságai. Csupa régen hallott s olvasott dolog, arról nem is szólván, hogy a legesekélyebb tehetőségük sincsen. Igazán mondom, nagyobb érdeklődéssel olvasom a szociálisták, főként pedig az anarchisták iratait; hiszen nem kell, hogy véleményükön legyen az ember; de amit mondanak, annak meg van legalább az az érdeme, hogy el nem mondták előtök senki.

A modern francia regényírókkal egyáltalán nincsen megelégedve Tolsztoj.

— Nem érdeklődöm egy-egy unatkozó asszony, históriája iránt. Vagy mi közöm annak az urnak lelki életéhez, aki maga sem tudja, hogy szeret-e vagy sem. És annyi regényt írnak önkönél! Olyan könnyű dolog regényt írni! Hagynék inkább ezt a kisdéd játékat a volt miniszterekre...

A regényírás mániája különben Oroszországban is elharapódzott s Tolsztoj idéz is mulatságos példát egy fiatal gordonka-művészről, meg egy érdekes kritikusról, akik egyszerre csak regényíróknak csaptak föl. Persze megemészthetetlen, hitvány munkákkal rottották a papírost. Majd Maupassant említi, akit igen szeret és nagyra tart. Maupassant műveinek orosz fordítása elő is ő írta a bevezetést.

— Szeretnék a költőiről is beszélni. De mit mondjak önök? Nem értem a dolgot. Akiknek Victor Hugojuk, Musset-jük, Lamartine-jük van, hogyan lekedhetnek most ilyenekért!

A XIX. század nagy francia regényíróira kerül a szó, Stendhalra Balzacra Flaubert-ra.

— Igen, ezek a nagy mesterek. És bámulum Zolát is, de a Pascal orvos előtti Zolát. Turgenyev is nagyra tartotta és igaz volt. Daude-t kevésbé szeretem. A Goncourtok? Meglehetősen kevésbé ismerem regényeiket. Olvastam *Naplójukat*. Soha nem lesz elég a diesérő szó amit erről a műről mondani fognak. Tavaly egy kitűnő regényt olvastam, Mirbeau Octave regényét: *Egy szobalány emlékirata* a címe.

— De csak a regény evolúcióját ne emlegessék, mint ahogy ne mondanak nekem olyat, hogy Stendhal magyarázza Balzacot és Balzac viszont Flaubert-t. A kritikások találmánya ez az elmélet. A lángelmék nem előzik meg egymást: a lángelmék mindig függetleneknek születnek.

Itt egy fordulattal magára tért s az ő szokott őszinteségével mondta:

— Oh, ami engem illet, tudom én nagyon, mivel tartozom másoknak. Tudom és vallom. Másoknak, még pedig legkivált kettőnek: Rousseauknak és Stendhalnak. Egész Rousseaut elolvastam, mind a husz kötetjét, még a Zenei szótárt is. Érdekesen nyilatkozott Tolsztoj Stendhalról is.

— Stendhal? Csak a *Chartreuse de Parme* és a *Le Rouge et le Noir* szerzőjét látom benne; csodálatos két mestermű ez a két könyv. És senki sem tartozhatik Stendhalnak többel, mint én: neki köszönhetem, hogy megérttem, mi az a háború. Olvassa csak el a

„Chartreuse de Parme“-ben a waterlooi ütközet leírását. Ki írta le előtte így a háborút, így a maga valóságában?

Ezzel a lelkesült dithirambussal fejezte be beszélgetését a *Háború és béke* szerzője.

Diák hőstettek.

— Elmondja egy idült nyaraló. —

A verandán udvaroltunk a hölgyeknek kilencöt-tizenkettőig és háromtól-ötig. Pontosan betartottuk a hivatalos időt, csak betölteni nem tudtuk. Már az első héten kifogytunk minden témából. A hölgyek leplezetlenül unatkoztak, mi pedig kinosan erőlködünk. Kellemtlenül tapasztaltuk, hogy a régi viccek nem hatnak az újság ingerével. Végre a kulturmérnöknek sikerült új hangulatot vinni a társalgásba: elbeszélte diák-csinyjait.

A hölgyek kedvezően fogadták apró föllentéseit. Erre mindnyájan vérszemet kaptunk s képtelennél, képtelenebb csinyeket beszéltünk el a kedves diák-életből.

Érdekes, izgalmas versengés fejlődött ki abban az irányban, hogy ki tudott cudarabb, szemtelenebb dolgot elkövetni a tanárjával. Az egyik cserébogarakat csempészett a zsebébe, a másik tubákkal hintette be a felöltőjét, a harmadik puskaporral robbantotta fel a kalapját, a negyedik fokhagymával kente be a katedrát. Volt olyan, ki latin szótárt vágott a tanár fejéhez, de ennél is különb legénykedésnek mutatkozott az, amit Muki becsületszavával erősített:

— En az öreg igazgató ágyába egy krinolint csempésztem...

Szóval, nagyon neki iramodtunk a koholmányoknak, minden tekintet nélkül a valószínűsége és a józólésre. Kézzel-lábbal hajszoltuk a durva hatásokat. Ezzre se vetük, hogy már beesteledett, mikor a házigazda ajkát egy keserves sóhajtás hagyta el.

— Hej, mondá, tompan maga elé meredve, nekem is volt egy diákcsinym. Soha sem fogom elfelejteni...

Megismételte a sóhajtást egy oktávval mélyebben s megtörölte homlokát.

— Epp ma husz esztendeje...

Elhallgatott.

— Mi történt?

— Még soha senkinek sem mondtam el... Izgalmas emlék... százszor is megbántam... de haj, a diákcsinantalanság... nem is tudom, hogy elmondjam-e?

Nagyon kérték és ő engedett a kérésnek.

— A nyolcadikba jártam. Nem tagadom, kissé pajkos fiu voltam, azonfelül pedig végtelen ellen-szenvet tápláltam a görög rendhagyó igék iránt. A görög tanárnál laktam, Janicskynak hívták a boldogultat. Egyszerű, igénytelen ember volt, puritán "jellem, de szenvedélyes pánhellén. Az aurisztusok tekintetében nem ismert trófiát s néhány héttel a vizsga előtt azzal fenyegetett, hogy megbuktat. Rettenetes dühbe gurultam, tudtam, hogy szótartó ember. Elhatároztam, hogy megölöm. De miképp? Először egy nagy könyvakést szerettem és beretváalesre köszürültem. Ha at tudtam vele vágni. Ezzel lestem reá abban a szük sikátorban, amelyen át a kaszinóból hazagött. Három este lestem reá de nem mertem belemártani. A vér miatt. Tudjátok, nagyon fröcsösen. Másnap pisztolyt vásároltam s megtöltöttem nyusioréttel. Alaposan meggondolva a dolgot, nem mertem rásütni. Nem biztam keelően a nyul-sörébe. Harmadnap egy patikus-segéd barátom szives protekciójával egy jó adag sztrichnin birtokába jutottam. Tudtam, hogy a tanár ur korán reggel egy fél köcsög nyers tejet szokott inni.

A tejet a cseléd a gangra készíti hajnalba, én megelőztem a tanárt kiosontam a gangra és óvatosan beleöntöttem a sztrichnint a tejbe.

— És mi történt?

— Mi történt? Jó isten, hát az történt, hogy a jó öreg görög tanár nemes bizalommal gyanutlanul fölemelte a köcsögöt és egy hajtásra kiürítette a tartalmát.

— Jézus Mária!

— En az ablakon át, a salukátérek mögöl lestem a hatást. Borzasztó volt!

— Meghalt?

— De mennyire! Egy jajszó nélkül. Az orvosok szívszlühűdest konstalták. Másnap eltemették. A kán-tus kivonult teljes diszben. Nagyon szives énekel-tünk, én tenor-szekundot íjtam, de azt hiszem, kissé hibásan. Csoda-e? Az izgalom... önkét fölfoghat-ják... És épp ma husz esztendeje... Igaz, hogy már elévült, de az emlék mégis teizgat... Milyen is az a pajkos diákélet. Talán nem is kellett volna el-mondanom. Szegény öreg...

Meghökölve néztünk egymásra. A házigazda homlokát törölte. Azóta egyikünk sem mutatott hajlandóságot diák-hösztetek elbeszélni.

Elvégre ezt nem lehet tulicóitálni.

Lucián.

FŐVÁROS.

(*) **A katonai ruha-tárház építése.** A cs. és kir. katonai építő-osztály, a Kelenföldre nagy katonai ruharaktár építését tervezte és erre a fővárostól építő-engedelmet kért. A tanács ezt meg is adta, de mivel ezt a határozatot több bizottsági tag a közgyűléshez megfellebbezte, a tanács most az építő-engedelmet a közgyűlés határozatának belügyminiszeri jóváhagyásáig megtagadta.

(*) **Körforgalom a villamos vasutakon.** A budapesti közúti vasúti társaságnak a jobb- és balpartot összekötő vonalain a forgalom tekintetében rég óhajtott údvös utítás lép életbe a holnapi napon. Holnap tartják meg ugyanis a műtanrendőri bejárást a jobb- és balparti körorgalmára. A budai belső s a pesti belső körúti vonalakon a régóhajtott körforgalom tehát végre megvalósult, miáltal a budai részek szorosabb kapcsolatba jutnak a balparti részszel, mert míg eddig Buda sok pontjáról csak többszöri atszállással s emelőfogva költségesebben lehetett a közúti villamossal átjutni a pesti oldalra, ezután a körforgalom életbeléptetésével, mindezek a nehézségek egyszerre megszűnnek. A közgyűlés által is elfogadott beosztás abból indul ki, hogy az egész kör két és pedig egy budai és egy pesti félkörre oszlik, mely félköröket két természetes metszéspont a Központi városába és a Déli vasút ismét két részre osztja.

(*) **Tanitók választása.** A még betöltésre váró tanító- és tanítónői állásokra a választást a tanács szombatra tűzte ki, most azonban elhalasztották a választást, mert a tanács tagjai nem lehetnek jelen szombaton a kellő számban. A választás a jövő hét valamely napján lesz.

(*) **Költözködő hivatalok.** A főváros hivatalainak centralizációja mindjobban közeledik a megvalósuláshoz. Szeptember hó folyamán több hivatalt helyeznek át az eddigi bérházakból a központi városába helyiségeibe. E hivatalok a következők: A borz-utcai mérnöki hivatal, a vásárigazgatóság, a 8-ik közlekedés és közgazdasági ügyosztály, a lovárosi árvaszék, a tisztelióvrosi hivatal és az 5-ik közlekedési ügyosztály. A tanács mai ülésében foglalkozott a költözködés pénzügyi részével.

(*) **Uj iskola.** A lováros tanácsa elhatározta, hogy VI. ker. Szt. László és Petneházy-utca sarkán új elemi iskolát épít. E célból utasította a mérnöki hivatalt részletes tervek és költségvetés kidolgozására. A mérnöki hivatal költségvetése szerint az iskola építés 380.000 koronába kerül.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **A Nemzeti Színház megnyitása.** A Nemzeti Színház vasárnapi megnyitó előadására, amelyen Gárdonyi Géza *A bor* című talusi története kerül színre, jegyek a Nemzeti Színház jegypénztárainál, valamint a Bárd-léle jegyirodáknak (Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 2. sz.), holnap, pénteken reggeltől kezdve már válthatók.

** **A Magyar Színház első operett-ujdonsága.** A Magyar Színháznak, mint már említettük, a *Vesztaszűzek* (Les petites Vestales) lesz az első operett-ujdonsága. Az operett melynek 10 női szerepeit Ledorsky Giza és Szoyer Iona játssza, mint értesülünk, szeptember 13-án lesz a bemutatója.

** **A Vígyszínház megnyitása.** A Vígyszínház szintén szeptember 1-én kezdi meg előadásait a múlt évad legnagyobb sikerű darabjával, az *Ocskay brigáddal*. A megnyitó hét teljes műsora a következők lesz: Hétfőn: *Az Arany Kakas*. Kedden: *Csak párosan*. Szerdán: *A kis mama*. Csütörtökön: *Mozgó fényképek*. Pénteken: *A titkos rendőr*. Szombaton: *Az édes otthon* (először). Vasárnap: *Az édes otthon* (másodszer).

** **A Népszínház megnyitó előadása.** A Népszínház kapui szeptember 1-én, vasárnap este nyílnak meg kéthavi szünet után újra a közönség előtt. Az első hét műsorát az elmúlt évad nagyszerű darabjai fogják betölteni: Sidney Jones *San Toy* című kínai daljátéka, mely a megnyitás estőjén kerül színre; Ivan Caryll és Lionell Monckton operettje: *A cirkuszélet*, továbbá a most elhunyt Audran legnagyobb sikerű operettje: *A baba*, valamint a múlt szezon legutóbbi nagyszerű ujdonsága: *Bálint Dezso Milliók a hó alatt* című regényes, látványos színműve. A megnyitó előadás *San Toy* szerepében Kürty Klára lép föl; a hét óra kitűzött Liliben Hegyi Aranka lép föl újra a közönség elé; szerdán pedig Fedák Sári mutatkozik be először a *Milliók a hó alatt* Edithjében. A megnyitó hét teljes műsora különben a következő: Vasárnap: *San Toy*; Hétfőn: *Lili*; Kedden: *Cirkuszélet*;

Szerdán: *Milliók a hó alatt*; Csütörtökön: *A baba*; Pénteken: *Milliók a hó alatt*; Szombaton: *San Toy*; Vasárnap: *A sárka csikó*.

** **A Vígyszínház első premijere.** A Vígyszínház megnyitó hete mindjárt ujdonsággal is kedveskedik közönségének. Szombaton kerül bemutatásra az évad első ujdonsága, *Az édes otthon* című francia bohózat, amelynek betanulásához a személyzet még a múlt évadban hozzáfogott. A darab a színház elsőrangú erőit foglalkoztatja.

** **Kürty Klára föllépésel.** Kürty Klára, a Népszínház kitűnő művésznője hazaérkezett nyaralásából s mindjárt részt vesz a Népszínház megnyitó előadásában; ez első föllépése a *San Toy* címszerepében lesz, amelyet a múlt szezonban olyan lényes sikerrel kreált. A hét többi napjain a művésznő fel fog még lépni a *Cirkuszéletben*, *Babában* és a *Sárka csikó* népszínmű Erzsikéjében.

** **A Vígyszínház színésziskolájából.** Ditrói Mór, a Vígyszínház színésziskolájának igazgatója, az eltávozott Gal Gyula helyére Mátrai (Betege) Bélát, a Vígyszínház érdemes főrendezőjét nevezte ki a színészetelmélet, a jelmeztan és a színpadi gyakorlat tanárává.

** **A Népszínház új tagja.** Nagy Margitot, a vidéki színészek egyik kedvelt operett-énekesnőjét, aki legutóbb *Kassán* és *Sátoralja-Ujhelyen* aratott jelentős sikereket, a Népszínházhoz szerződtették.

** **A Fővárosi Nyári Színházról.** A Fővárosi Nyári Színházban holnap, pénteken *Zaza* kerül színre teljesen új szereposztásban. A címszerepet ezúttal Horváth Paula fogja játszani párisi mintára készült kosztümökben. Bernardot *Klenovics* játssza. Nagy ambícióval készül a társulat *Tolstojnak a sötétség hatalma* című drámájára, melyet az igazgatóság teljesen új jelmezekkel mutat be. A darabot Lázár Odön, a Fővárosi Nyári Színház titkára szakavatott buzgósággal rendezi. A bemutató előadás szeptember 7-én lesz.

** **Magyar operett a külföldön.** Gerő Károly, a *Próbahűség* s több más nagy sikert aratott darab szerzője, operett-szövegkönyvet írt, amelyhez külföldi zeneszerző, Berté írta a zenét. Az operett, amelynek szövegét Schnitzer Arthur, a *Cigánybárd* ismert librettistája fordította németre, Münchenben fog először színre kerülni s budapesti premijere csak külföldi bemutatója után lesz.

** **Az Országos Színész-Egyesület első tanácsulása.** Az Országos Színész-Egyesület központi tanácsa szeptember 3-ikán tartja, a nyári szünet után első rendes tanácsulását.

** **Beiratások a Nemzeti Zenekolába.** A Nemzeti Zenekola (Zenede) mint már husz év óta, az idén is, az összes la- és réztúvó hangszerekre valamint a gordonka-tanszakra is teljesen díjtalanul (még beiratási díj sem fizetendő) vesz fel növendékeket. Ugyiszintén díjtalan az oktatás az egyházi zene és lythurgiai tanszakon. A beiratkozások már is folyamatosan vannak és napokint délelőtt 9-12 óráig az intézet helyiségében (IV., Ujvilág-utca 14.) eszközölhetők.

** **Sarah Bernhardt kérelme.** Sarah Bernhardt tudvaleg a leglekiismeretesebb művésznő, aki valamely szerepének az előkészítésében semmit sem mulasztana el, ami csak módjában van. Ez lejtje meg azt a különös szándékát, amelyet nemrégiben meg akart valósítani, de amely legyőzhetetlen akadályok miatt csak szándék maradt. Edmond Rostand új darabjában, a *L'Aiglon*ban ő fogja kreálni a Reichstadi herceg szerepét, mint erről már többször is szó volt. Hogy teljesen bele éje magát a szerepébe saátóságos ölete támadt. Azzal a kéréssel fordult az osztrák kormányhoz, adjanak neki felhatalmazást, hogy egy éjszakát töltsön a schönbrunni kastélynak abban a szobájában amelyben Napoeon fia lakott. Mint már jeleztük, a művésznő kérése nem teljesült az osztrák kormány — így írja egy francia lap — „hidegen megtagadta”.

** **Egy szerezés bécsi színház.** Az elmúlt színházi év pen-ügyi tekintetben nem valami kedvező volt az egész kontinensen a színházakra nézve. Ilyen körülmények közt szerencsésnek nevezhető a bécsi Raimund-Theater mely a múlt évad mérlegét 68.000 korona nyereséggel zárta le. A színház részvénytársaság tulajdona.

** **Felveteli vizsgálatok az Országos Színész-Egyesületben.** Az Országos Színész-Egyesületben a hónap 31-ikén tartják meg az évenként szokásos írlvél-tel vizsgálatokat. A vizsgálatra, mint az másképpen már nem is képezhető, ezúttal is sokan jelentkeztek.

** **Az An der Wien programja.** A bécsi An der Wien-színház, amely bennünket azért érdekel ezúttal közelebbről mert magyar ember *Karczag Vilmos* áll az élén már bemutatja programját a helytartósághoz. A színház szeptember 26-ikán nyílik meg *Strausz János Denevérjével*. A program érdekesebb pontjai a következők: október havában *Rójana* asszony vendég szerepése; januárban *Sada Yucco*, a „japán Duse” s marcosban egy olasz operastaggione tölti be a műsort. Saját tarsulatot a színház tartani nem fog.

** **A Kisfaludy-Színház Ujpesten.** A Kisfaludy-Színház tagjai 31-én, szombaton és szeptember 1-én, vasárnap egyelőre két előadásra átrándúnak Ujpesten, ahol a Koloszeum nagytermében bemutatják *Zöldy és Singer* bibliai melodramját *Eszter* és *Endre* János upesti tanár négyfelvonásos bohózatát, a *Kropacek ur kalandjait*.

** **Uj színház Bécsben.** Bécsben ismét új színházat terveznek, ezúttal a lebontás alá kerülő Ferenc József-kaszárnya helyére. A vállalkozás élén *Tyroll*, a *Burg-színház* ismert művésze áll, aki egyúttal fő-résztvevő lenne az új színházban.

** **Bayreuth Scheveningenben.** Scheveningenben, az ismert hollandiai tengeri fűrdőn, operaszínházat akarnak építeni, még pedig a bayreuthi Wagner-színház mintájára. A színházban mintá-előadásokat rendeznek a világ elsőrangú művészi erőinek közreműködésével.

** **Saint-Saëns új dalműve.** *Saint-Saëns*, a hírneves francia komponista. *Parvatis* cím alatt új operán dolgozik, mely 1902-ben fog először színre kerülni a *beszteri*-arénában. A dalmű szövegét *Dienlajoy* asszony írta, aki arról híres, hogy férjével a kelet leglátványosabb országait beutazta. A szövegkönyv is az ókori perzsa történetből meríti tárgyát.

** **D'Aunanno új szomorjátéka.** *D'Aunanno*-nak, a hírneves olasz drámaírónak, *Francesca da Rimini* című új szomorjátéka a római *Costanzi*-színházban fog először színre kerülni, még pedig *Duse* Eleonorával a címszerepben. A férfi főszerepet *Salvini* Gusztáv fogja játszani. A darab bemutatója december első felében lesz.

** **Vidéki színészet.** *Thury* Elemér és neje, *Th. Csige* Búsko, a pécsi színtársulat jeles tagjai virágvasárnaptól kezdve *Krecsányi Ignác* társulatához szerződtek.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Takarékpénztári könyvvitelten.** A gyakorlati élet követelményeinek szemmel tartásával, takarékpénztári tisztviselők, igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok használatára kitűnő könyvet írt *Balassa* Benő, a zalaegerszegi felső kereskedelmi iskola tanára. Az elméleti tankönyvek tömkelegében, melyekből gyakran alapfogalmaknál egyéb nem marad meg a tanulóban, valóságos kivező ez az ügyesen, áttekinthető modorban megírt gyakorlati könyv. *Balassa* könyve ismeretli az intézeti könyvek berendezését, vezetésmódját és lezárását, sulyt fektet arra, hogy az olvasó a fagyonbecslést, leltározást, a főkönyv minden számlájának célját és zárlatát, az átmeneti kamatok kiszámítását, a mérlegszámla, nyereség- és veszteségszámla adatainak képződését gyakorlati alapon tisztán láthassa és megtanulhassa. — A kitűnő szak-könyv *Unyer* Antal zalaegerszegi könyvnyomdájából került ki s a szerzőnél négy korona negyven filléért kapható.

○ **Boszorkánytánc** címen adja ki *Erődy* Miksa hangulatos verseit, amelyek közül néhány lapunkban jelent meg. A kötet *Fekis* Jenő rajzaival szeptember havában jelenik meg; három koronáért megrendelhető a szerzőnél. (Tűzoltó-utca 9.)

SPORT.

Nyári löversenyek.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, augusztus 29.

A közeledő fég ma már erősen meglátszott a tribünökön s a kassák körül, csak a pályán volt eleven az élet, ahol ugyanolyan sokaságban futottak ma is a lovak, akarsak a meeting legején. Míg a krackek még ma is trissek a plungerok — úgy látszik — nehezen állják a tízenegy napos distanciát és egyrészt csak elvben tipelnek és nézik a tribünökről ámatagon a hippikus küzdelmeket. Pedig a versenyek olyan szépek, hogy Bécsnek a Derby-meeting delelőjén sem jutnak különbe, s ahány verseny, ugyanannyi izgalmas finish hozta lázba a turfembereket.

Mindjárt gyönyörű finish-sel kezdődött a nap, négy kitűnő ló között, *Façon*, *Ponyvássy*, *Royal Flush* és *Garáda*, mindanegy versenyző alig volt a célnál egymástól összesen egy ló hossznyira. *Glend'or* félig meredt lábaival már könnyebben nyert *Onyszal* szemben s a versenynél jóval izgalmasabb volt a nap főszáma az *Altvány-díj*. A bírói páholy előtt indultak el a lovak, a közönségnek tehát alkalma volt szemlől-szembe látni egy startot, különösen pedig azt, hogy hogyan viselkednek az indulásnál a jookeyk. Csupa engedetlen, fegyelmezetlen legények ezek, miattuk félőrt is elhuzódott a start, mert mindegyik a legeslegjobb startot akarta kapni. Az nem elég nekik, hogy tíz ló rosszabbul indul el, mint ők, de ha csak egy van, amelynek a start pillanatban kedvezőbb a helyzete mint nekik, akkor már visszafordulnak s rossz startot csinálnak. Nem ártana keményebben tartani e gentiemaneket s közülük azokat akik anyagilag bírják, engedelmesség miatt a régi szokás szerint pénzbírsággal sújtani. Sok kisérlet után különben *Quótának* sikerült a legjobban elugrania a starttól, *Veritávi* és *Cavalcantal*. A 2000 méteres startnál előretört a favorit *Karmester* s az egész pályán végigvezetve, biztosan verte *Quótát* és *Veritát*. Más ló nem is volt versenyben.

Míg az első három verseny favoritoknak jutott,

Mantua már mint nagy outsider nyerte meg a handikapet a rég kimultnak hitt Káplár ellen, mely valamikor Császár-díjat nyert s körülbelül azóta nem is volt pályára hozható. Még nagyobb outsider volt *Marodeur*, gróf Bathány Elemér lova, mely gyönyörű finish után verte *Tubicánát*, de már *Mad Girl*, a másik Bathányé lova mint favorit, *Pamus* pedig mint a sárga földig lefogadott ló nyerte meg az utolsó versenyeket.

Amikor vége lett a versenyeknek, már alkonyat idő volt, s mert hideg szél süvített a versenyterületre, egészen őszi hangulatban hagyta ott a turfvilág az állvány-díj napját. Sörgulál levelek, elszórt ticketek hirdetik a versenyterület alá, hogy végére jutottunk a nyári meetingnek.

A mai eredményeket itt adjuk:

I. **Istálló-díj.** Távság 1400 méter. Díj 3000 korona. Szászbereni ménes **Fapon-ja** (Bulford) első, Ponvássy (Cleminson) második, Royal Flush (Wilton) harmadik. Azután: Garázda. Totalizátor: 10: 28. Helyrefogadások: I. 50: 98. II. 50: 100.

II. **Eladóverseny.** Távság 1600 méter. Díj 2000 korona. Báró Königswarter H. **Glen d'or-ja** (Adams) első, Onyx (Morgan) második, Gilead (Bonta) harmadik. Azután: Adoma, Fair-Trick, Gondi. Totalizátor: 10: 28. Helyrefogadások: I. 50: 84. II. 50: 94.

III. **Állvány-díj.** Díj 8000 korona. Távság 2400 méter. Mr. Redgrey **Karmesterje** (Gilechrist) első, Quota (Morgan) második, Verita (Gray) harmadik. Azután Da Capo, Scharbe, Felemás, Carmin, Allegro. Totalizátor: 10: 38. Helyrefogadások: I. 50: 80, II. 50: 106 és III. 50: 72.

IV. **Handicap.** Díj 3000 korona. Távság 1600 méter. Sölinger R. százados **Mantua-ja** (Wilton) első, Káplár (Morgan) második, Cavalcanti (Taral) harmadik. Azután San Jago, Ormuz, Marchioness, Corsica, Franc-Tireur, Kemény legény, Rapara, Julius és Melba. Totalizátor: 10: 146. Helyrefogadások: I. 50: 238, II. 50: 112 és III. 50: 124.

V. **Kétévesek eladóversenye.** Távság 900 méter. Díj 2000 korona. Gróf Bathány Elemér **Marodeurje** (Huxtable R.) első, Pisztáng (Slack) második, Onkel Paul (Gilechrist) harmadik. Azután My Lady, Féreléjt, Anisette II., Olga, Saskia, Laboda, Blue Danube, Ryulade, Isère. Totalizátor: 10: 292. Helyrefogadások: I. 50: 400. II. 50: 308. III. 50: 540.

VI. **Nyeretlen eladó kétévesek handicapa.** Díj 2000 korona. Távság 1100 méter. Gróf Bathány Elemér **Mad Girl-je** (Huxtable R.) első, Tubicán (Bulford S.) második, Rusticus (Gilechrist) harmadik. Azután Kindus, Jolle, Peti, Boba, Xantippe, Hajas, Sarkas. Totalizátor: 10: 42. Helyrefogadások: I. 50: 106, II. 50: 126, III. 50: 378.

VII. **Kétévesek versenye.** Díj 3000 korona. Távság 1000 méter. Gróf Károlyi István **Pamus** (Black) első, Pioador (Ross) második, György lovag (Adams) harmadik. Azután Xutkos, Ladysmith, Ladybird, Kranaeh, Apolló. Totalizátor: 10: 18. Helyrefogadások: I. 50: 68, II. 50: 116, III. 50: 102.

*. **A baden-badeni verseny.** Baden-Badenben ma dőlt el a meeting legszenzációsabb futama, a Groser Preis von Baden. A nagy versenyben ez idén a magyar színek nem voltak képviselve. A 80.000 márkás díjért mindössze öt ló indult, egy francia és négy német, melyek között a nagy favorit francia ló, báró Schickler négyéves kancája, *Semendria* bizonyult legjobbnak és könnyen győzött *Nicus* és a másik favorit, *Slanderer* ellen. Az eredmény a következő:

Badeni nagy díj. Díj: Tiszteletdíj és 80.000 márká. Távság: 2400 méter. Báró Schickler *Semendria* (Pratt) első, herceg Fürstenberg *Nicus* (Jones) második, Mauske *Slandererje* (Bon) harmadik. Azután Patricier és Whist. Totalizátor: 10: 13. Helyrefogadások: I. 20: 25, II. 20: 34.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A budapesti kir. ügyéségi vezetője, dr. Geguss Gusztáv, kir. főügyési helyettes visszaérkezve nyári szünetéről, átvette a királyi ügyészség vezetését.**

§§ **Egy eldeltetv. Feldmann Henrik szabóság elve elégett ismert a büntetőtörvényszék előtt, amely őt csalás miatt már többször elítélte. A büntetés azonban nem javította meg Feldmann, mert ahogyan kikerült a börtönből újabb folytatta rendes mesterségét, a csalást. Ez év június 20-án behatolt Klein Vilmos lakásába. Ott mint detektív mutatta be magát Schwartz Hermin előtt, aki őt Klein Vilmos távollétében fogadta.**

— Egy lopási ügyben nyomozók s a főkapitányság megbízásából jöttem, hogy a bűnlejeket képező lopott ruhákat, amelyek most Klein Vilmosnál vannak, elszállítsam.

Schwartz Hermin ezen kijelentésre megrémült s minden ellenkezés nélkül adta a detektívnek Klein Vilmos ruháit. Feldmann ezeket a ruhanevelőket aztán részben elzajogositotta, részben pedig eladta s a pénzt emulatta.

Ugyanigy csalta ki június 27-én Horovitz Károlynétól *Popper Leo* nevű albérije ruháit s *Löwinger Gerzonnától Steiner Béla* és *Morgenstern Zsigmond* nevű albériőnek ruháit. A budapesti büntetőtörvényszék 3 rendbeli csalás bűntette miatt vonta ma Szabó bíró elnöklété alatt **előlétségre Feldmann**. A tárgyaláson a rovvott műve vádlott konokul tagadott s a tanúknak terheit vallomásait esküdjözeivel akarta meggyengíteni. A törvényszék azonban dr. Gál Endre kir. ügyész vádjára elítélte 3 rendbeli csalás

büntetéért 2 évi fegyházra. Az ítéletben a vádlott megnyugodott de védője tebebezt.

§§ **Eltvesgyilkosság** Párját ritkító kegyetlenséggel elkövetett gyilkosság történt most vasárnap a pestimegyei Alberti útszégyben. *Horánszky Pál* mezőről pálinkaíves közben összeveszett a feleségével, akit aztán mérgeiben egy vastag ruddal leütött. Az ütés után az asszony a földre bukott térje pedig abban a hiszemben, hogy feleségét agyonütötte, lement jelentkezni a községőrházra. A községőrházról nyomban kiküldték a kisbíró, aki kevés várta azzal tért vissza, hogy kutya baja az asszonynak, csak részeg a pálinkától. Erre Horánszky Pál hazabesötött. Alig ért haza a pálinkától ittas ember ismét nekiesett feleségének ütlegetéséhez. Az asszony, aki már csaknem elholt volt, eszméletlenül terült el a földön. Horánszky Pál pedig ismét behatolt a községőrházra jelenteni, hogy meghalt kezei alatt az asszony. A kisbíró ismét rácaított a megejtett helyszíni szemle után a brutális, részeg férjre, aki hazaférve, harmadszor is megtámadta haldokló feleségét csak hogy ekkor már fejszével ütötte. A szegény asszony ekkor aztán kiszövedett. A brutális hitvesgyilkost, aki batvan éves, a monori oszondórság letartóztatta, s beszállította a pestvidéki törvényszék fegyházába. Ügyében a vizsgálatot dr. Osváth vizsgálóbíró vezeti.

Nyitlér.

Egyéves önkéntesek

Sorozókötelesek

elegánsan izstélesesen és ócsón felszereltnek. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

felvilágosításokat, továbbá kívánságra árjegyzéket az egéves önkéntesi jog elnyerésére vonatkozó összes katonai törvényekkel és folyamodványmintákkal, magyar és német nyelvben ellátva kapnak

WEINER és GRÜNBAUM

Budapest, Váci-utca 2.

cs. és kir. udvari szabót, II. Vilmos német császári udvari szállítót, portug. kir. udvari szabót, József főherceg udvari szállítót, József ágost főherceg kamarai szállítót.

A „Magyar Vendéglők Országos Szövetsége” és „Szállások, Vendéglők, Kávéházok, Pincék és Kávéházak Orsz. Nyugdíjgyűjtője” a „Budapesti Szállások, Vendéglők és Kocsmások Ipartársulata”

fájdalomtól megtört szívvel jelent felejtethetetlen emléktáblák elhelyezését, alapító- és rendes tagjának, illetve választmányi tagjának

id. Kommer Ferenc urnak

80. születésnapjának emlékére és a kőszög elhelyezését szentelték 81-ik évében váratlanul történt elhunytát.

A meghalott drága letemei f. évi augusztus hó 30-án, délután 4 órakor a Kerepesi úti temető halottas házában fogtak a rón. kati. vádás szertartás szerint beszemeltetni a örök nyugalomra helyezni.

Budapest, 1901. augusztus hó 29-én.

Drága emléke örökké áldott legyen közöttünk!
Áldás és béke hamvaira!

TROPON a gyomorhajosok legjobb tápláléka.

A gyöngeségi érzést, mely a rossz emésztésűeknek, a táplálék tökéletes feldolgozódása következtében áll elő, a Tropon hamar megszünteti.

Ez a könnyen emészthető fehérje, melyet a leggyöngyöbb gyomor is elbir, lehetővé teszi azoknak is, kiknek beteg gyomra a közönséges ételeket megemészteni egyáltalán nem képes, hogy szervezetüknek mindennap annyi fehérjét juttassanak, amennyi annak jó erőben tartásához szükséges.

(Az e rovat alatt közöltneknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Bécs, augusztus 29. *Jenő* főherceg a király bejegyzésével elvállalta a zenekedvelők társaságának és a konzervatóriumnak a védnökségét.

Berlin, augusztus 29. *Landberg* Siegfried bankár ma brzei veszteségek miatt öngyilkosságot követett el.

Róma, augusztus 29. A Rómában élő dalmaták ma erőszakkal benyomultak az illir menedékházba s kijelentették, hogy a felvétel joga első sorban őket illeti meg.

Hága, augusztus 29. A hágai diplomáciai testület Ruysenaers követet és külügyi államtitkárát nevezte ki a nemzetközi választott bíróság főtákarává.

Kopenhága, augusztus 29. *Miklós* cár, *Feodorovna Alexandra* cárné és gyermekeik néhány nap múlva a *Standard* yachton ideérkeznek. Valószínűleg kikötnek Helsingörben és onnan a fredensborgi kastélyba mennek.

Postagalamb-izenet a pápának.

Róma, augusztus 29. Postagalambok ma azt a latin nyelvű izenetet hozták a pápának, hogy *Carpinato* mellett a *Monte Capreo* ormán ma délelőtt Msgr. Tonietti a papság segédkezésével, a Pecci-család és nagy közönség jelenlétében fölmentelt egy husz méter magas *óriási keresztet*. A pápa a carpinato bizottságnak küldött távirati válaszában azt az óhaját fejezte ki, hogy a kereszt, a megváltás jele, záloga legyen szülőföldje oltalmának és virágzásának.

A csehországi választások.

Prága, augusztus 29. Gróf *Coudenhove* helytartó kitűzte a csehországi tartománygyűlési választások határidejét és pedig a falusi községeket október 8-ára, a városokét és iparos-községeket október 11-ikére, a kereskedelmi és iparkamarákat október 14-ikére és a nagybirtokosságát október 15-ikére.

Vád alá helyezett miniszterek.

Szofia, augusztus 29. A szobranje, amely ma összeült az Ivanosov-Radoszlavov minisztérium vád alá helyezése tárgyában kiküldött parlamenti bizottság jelentésének meghallgatására, kénytelen volt az ülést holnaputánig elnapolni, mert nem tartották be a bevádolt minisztereknek szóló időzés kézbesítése és a tárgyalás közé eső három napi határidőt. A bizottság jelentése azt indítványozza, hogy *Ivanosov, Radoszlavov, Tonesev* és *Tenev* volt minisztereket az alkotmány megsértése, felségérsítés és az államérdekek megkárosítása miatt állítsák államtörvényszék elé.

A francia-török konfliktus.

Páris, augusztus 29. A Havas-ügynökség jelenti: *Constans* nagykövet ma reggel ideérkezett és nem sokára megérkezése után hosszabbban értekezett *Delcassé* külügyminiszterrel. Egy angol lap jelentésével ellenkezőleg kijelentette *Constans*, hogy mihielyt a mostani bonyodalmak megszűnnek, visszatér Konstantinápolyba. Egy ma reggel érkezett konstantinápolyi távirat szerint *Bapst* francia követségi tanácsos még semmiféle közleményt nem kapott a szultántól.

Páris, augusztus 29. Hire jár, hogy *Munir* bég török nagykövet, aki rövid tartózkodásra Párisba jött, *Constans* nagykövettel hosszabb ideig értekezett.

Konstantinápoly, aug. 29. *Bapst* francia követségi tanácsos a törökországi francia konzulokhoz a következő táviratot intézte:

A köztársasági kormány utasítására és tekintettel a francia és török kormány között támadt bonyodalmakra, *Constans* nagykövet ma elutazott Konstantinápolyból. Enn itt maradok és csakis a folyó ügyek elintézésével vagyok megbízva. Minthogy az ön hatáskörében semmi sem változott, folytassa működését ugy, mint eddig.

Idevaló hivatalos török körökben nagyon nyugodtan itélik meg a francia nagykövet elutazásával beállott helyzetet. Ezekben a körökben ugy vélekednek, hogy az incidens okai nem voltak annyira komolyak, hogy a két ország jó viszonya megszakadjon. — A Jildiz-palotában tegnap minisztertanács volt, amely a francia-török konfliktussal foglalkozott.

Németország és Oroszország.

Köln, augusztus 29. A *Köln. Ztg.* mai számában a következő nyilván sugalmazott sorokat írja a *Peterburgskija Vjedomosti* tegnapi németbarát cikkéről: Németország nem fogadja bizalmatlansággal a cár franciaországi utazását s szintén óhajlja, hogy Németország és Oroszország között barátságos legyen a viszony. A nevezett lap barátságos cikke figyelmet érdemel az utóbbi időben ugyanabból a forrásból közöltet barátságatlan és németellenes nyilatkozatok után.

Közgazdasági táviratok.

Nagyvárad, augusztus 29. *Rosenthal* Mór borkereskedő fizetéképtelen lett. Passzívái 100.000 koronára rúgnak. *Rosenthal* Amerikába szökött. *Sógora, Goldberger* komédiá kereskedő a hitelezőkkel egyezkedik.

New York, augusztus 29. (Terménytársaság.) (Zárlat.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 8.1/2 (8.1/2). aug-ra 8.— (7.75). Novemberre 8.02 (7.81). *New-Orleansban* helyben 8.1/2 (8.1/2). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7.50 (7.50). Stand white Philadelpiában 7.45 (7.45). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — *Zsír:* Western steam 9.15 (9.15). *Rohe* és *Brothers* 9.20 (9.25). — *Tengeri* irányzata tartott. — Szept-re 59.1/2 (60.1/2). Decemberre 60.1/2 (60.1/2). — Májusra 62.— (62.1/2). — *Buza* irányzata tartott. — Páros őszi helyben 76.1/2 (76.1/2). Szeptemberre 75.— (75.1/2). Októberre 75.1/2 (75.1/2). Dec-re 76.1/2 (77.1/2). Májusra 79.1/2 (80.1/2). *Gabona* szállítási díja Liverpoolba —.1/4 (—1/4). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 5.1/2 (5.1/2). Aug-ra 4.65 (4.75). Novemberre 4.85 (4.90). — *Liszt:* Spring Wheat cears 2.80 (2.80). — *Cukor:* 3.1/2 (3.1/2). — *Őn:* 25.95 (26.75). — *Réz:* 16.1/2 (16.1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, augusztus 29. (Terménytársaság.) (Zárlat.): *Buza* irányzata gyenge. Szept-re 68.1/2 (69.1/2). Okt-re 69.1/2 (70.—). *Tengeri* irányzata gyenge. — Szept-re 53.1/2 (53.1/2). — *Zsír:* Szeptemberre 8.85 (8.82). — Októberre 8.92 (8.90). — *Seazonna* short cear 8.90 (8.80). — *Sertéshús:* Szeptemberre 14.27 (14.17). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Szenvedések.

I.

Ha te hazajönnél, szép lenne az élet,
Boldog szerelemben ének újra véled,
Elsíednék minden csalókat álmat
S rózsaszínből látnám újra a világot,
Ha te — édes párom — egyszer hazajönnél.

De hiába minden hit, szerelem, álom,
Régi boldogságom én föl nem találok,
S ahogy vágyó szemmel a jövőbe látok,
Strig földöz minket valami nagy átok:
Mert tudom én jól, hogy másképp hazajönnél!

II.

Amerre én járok, utszéli virágot
Tálok én mindig eleget,
De csak téged látok, csak téged imádlak
S megállnom az úton — tudom — nem lehet.
Ha a vágyam sarkal, mindjárt látok téged:
Én neked esküdtem örökös hűséget
S le se szakítottam az utszéli rózsát,
Már is egész szívvel visszavágyom hozzád:
Te töltöd be az én árva lelkemet
S téged elfelednem sohasem lehet!

Horváth Elemér.

† Szilágyi Dezső levele anyjához. Az elhunyt nagy államlelkű fiatalbeli korában igen kedves és elmés leveleket írt édesanyjának, akit bálványozott és Piroška nővérének, akit mindig arról biztosított, hogy valaha „arkangyal”-a lesz. Most nyilvánosságra jutott Szilágyinak egy ily érdekes levele, amelyet 1865-ben a „választási mozgalmak” alatt írt édesanyjának. Szilágyi Dezső már ösztönszerűleg érezte akkor, hogy reá is szükség lesz. Jelölt még nem volt ugyan, de egy bensős szót sugallta neki, hogy az ő ideje is közeleg. Pompás humorral írja le édesanyjának a budapesti 1865-iki választási mozgalmakat és szellemén kívül szót kér a levélben a testi erő is. Szilágyi az anyjával a szerető fia kedvességével nyelleg, de egyszersmind a szerető fia appetitusának is kér egy kis elemzést. A Budapestről 1865. január 30-iki keletelt írt levélnek eme része így hangzik:

„Ez a jó országgyűlés! Most itt valamennyi álmos és álmódózó fő mind arról beszél. Türemdek a pestvárosi képviselőjeit. Csak az egy bejárós, ahol senkit nem emlegetnek Deák Ferencen kívül. A Jászvárosban, hol 61-ben Szilágyi Virgil volt, most már tudni sem akarnak róla. Helyette egyik rész: Bolond Miskát (Tóth Kálmán), másik rész egy ottani patyika-boltost sőt még Kemény Zsigmondot is rebesgetik. A Terézvárosban 61-ben Gorove volt, most igen meggyűlt a baja, mert Türök István, a gyógyszerész, aki a múlt évben oly sokat tett érte, beteg és Olaszországba küldik, egy népszónok és ottani mézeskalásos, Beintzy nevű erősen készült fellépni s akik ismerik a Terézvárosi, azt mondják, aigba

boldogul — Gorove. A Lipótvárosban egy kereskedőt, Vécseyt akarják megválasztani. 61-ben Szalay volt követük. Ráth Károly nevű ügyvéd is fel akar lépni... Lesz tehát drága mulatság!

Kedves anyám bizonyosan kérdezni fogja, hogy hát én nem lépek-e fel valahol. Ismeri igazi nagy szerény voltomat és épp ez nem engedi, hogy előlépjek. Különben is tudom bizonyosan, hogy — mint Bernát Gáspár mondja — nem boldogulunk nélkülem. Összejegyezd... beszélnek jót-rózzat s aztán azt mondják, hogy kár szót vesztegetni az iránt: felirat-e határozat-e, mit ér az egész comedia, ha Tekintetes és Tudós Dr. (már akkor az leszek!) Szilágyi Dezső köz- és váltóügyvéd ur nincsen köz-tünk... gyerünk szét s hozzuk ide be, akkor — meglesz minden. En pedig akkor azt mondom: Keresztény hívek! Én csak a saját házamban tudok okosat mondani, ime ott a Schneider-Vierek, vegyék meg nekem, aztán szent a béke... (A „Schneider-Vierek”-hez akkoriban a vagyonnak, a jóitnek, a hatalomnak képe tűződött. Ez egy házasság volt, mely a Régi színház-tér, a Dorottya-utca, József-tér és a Harmincad-utca közt terült el. Ma ez a csoport jórészt a Kereskedelmi Bank és a Gerbeaud tulajdonosa. Ott vannak a bank hivatalnokai is. Akkoriban, aki gazdagságot akart álmolni, a „Schneider Vierek” tulajdonosának álmolta magát.)

Kedves anyámat pedig Piroskával együtt arra kérem, hogy menjenek le az alsó-szobába mind a ketten és járjanak el következő peres ügyemben: Tudomásomra esett, hogy ott egy pár sóder és paprikás szalonca lézeng, az, melyek ellen az itteni Valtó Törvényesék a szoros személyi-fogságot részre emelendete, már most csak a végrehajtás van hátra.

Ez okból kérem őket rögtön elfogadni és szoros faládba rakva, egyenesen hozzám felküldeni, a tisztelt végrehajtókat bátor vagyok alázattal figyelmeztetni, hogy amennyiben a büntetők megszökése léleendő volna, de különben is nagyobb biztonság okáért néhány kivont kardos kobászt és erős alma-kanonirokat mellé rendelni el ne felejtsek s ha egyéb őrizőt is rendelkeznek, itt a kvártély előre kész van.

A felkúldés azért sürgős, mert itt nemsokára földindulást várnak, mire egy kis szíverősítőt a legújabb pápai körlevél is megrendel.

Különben eszokolom édesanyámat, Piroskát, írják meg egészségesekek-e... Piroška írjon Tekintetes Tudós Szilágyi Dezsőnek, leendő arkangyalus.

† Andersen-anekdoták. Andersenről, a nagy dán mesemondóról érdekes anekdotákat mond el Olemenceau György a francia író. A lángeszű költő gyermek maradt élete végéig. De csodálatos, hogy a nagy gyermekesítő nem szenvedhette a gyermekeket. Még életében állítottak neki egy szobrot Kopenhágában s a szobor tervezője bemutatta tervét a költőnek. Gyerekesoport halgatta feszült figyelemmel a mesemondó költőt. Andersen éktelen dühbe jött, mikor a terven a gyerekesoportot meglátta.

— Vegyék le az ezeket innen, — kiáltá. Tudjátok hogy ki nem állhatom a gyermekeket. Ha rá néznék majdán szobromra, mindig haragra lobbannék...

S a szobrász eltávolította a gyermekeket s másképpen örökítette meg a mester vonásait.

A gyermek önzése volt meg Andersenben is. Mindent magára vonatkoztatott s nem hallgathatta másnak a dicséretét. Egy ízben Ibsent, a kezdőt dicsérték előtte. Haragra pattanva mondta ekkor, hogy előbb talán Andersenről kellene beszélni, aki szerzett némi tiszteletet a hazájának. Önzését és hűségát kiválóan jellemzi, hogy barátjai meghívását csak avval a kikötéssel fogadta el, ha tosztot mondanak rá.

A király általánál volt egy ízben Andersen. Nagyon kegyesen fogadta a király s távozása előtt megkérdezte, ha vajjon nincs-e valami kívánsága, a mit teljesíthetne.

— Van, — mondá Andersen. — Boosássa fel-séged rendelkezésemre legszebb fogatát s legtüze-sebb négy lovát, hogy a kocsin meglátogathassam a szegény lelkész, aki hajdan megvetett engem, amiért nyomorult voltam s az utolsó padban ültem. Most meg akarom bosszulni.

A király készséggel teljesítette a kérést s Andersen a valóságban is átélte egy mesét.

Gyermekutajdonságai közt kiváló volt állandó lélelele is. Különösen a tüztől félt nagyon. Rettegott a tetszhaláltól s a gyáva főle tábiát csináltott ezzel a főírassal:

— Nem haltam meg. Tetszhalott vagyok.

Rablóktól, gyilkosoktól is rettegett állandóan s különösen a mérgeztől félt. Mert, mint mondá, az olyan híres embernek, aminő Andersen, nagyon sok lehet az irigye.

† A tehénpásztor király. Raccoonigiben, az olasz királyi pár nyaralóhelyén rendkívül kedves eset történt a napokban Viktor Emánuel királyival. Amikor a királyi pár a főkamarás kíséretében nagyobb gyakorlatot tett, a királynő egyszerre megsomjazott. Egy öreg asszony legetelte a közelbe tehenét, attól kértek tejet. De nem tehetett eleget a királyi pár kérésének, akiket természetesen nem sejtett az egyszerű öltözetben.

— De friss vized csak van? — kérdezte a király.

— Na, igen az van, csak hogy nem itt! — volt a válasz.

— De hozhatnál!

— Igen, ha addig vigyázok a tehenemre!

— Jó, csak siess — mondta a király — majd vigyázunk rá.

Tíz perc múlva az öreg asszony visszatért egy korsó vízzel. Amíg a királynő a szomját oltotta, a király azt kérdezte, mért lakik olyan kevés ember a környéken.

— Elmentek, hogy lássák a királyt és a királynét, aki ide jött nyaralni a kis hercegnővel. Hát nem tudják, hogy most a király meg a királyné Raccoonigiben vannak?

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(9)

— Szeles a fia, mondta Skrzetuskinak, aki szándékos fitymálással kérdezte.

— Nem bolond ez a fickó? Hogyan tarthatnak a hercegek egy ilyen durva, parasztos kozákokat a szolgálataukban?

A hercegasszony élénken tiltakozott.

— Hová gondol, lovag? Hiszen ez a Bohun kozákapitány, egyike legedrekebb hősainknak, fiaimnak kebelbarátja, s én ugy szeretem őt, mintha a hatodik gyermekem volna. Csodálom, hogy ön nem ismeri, mert nagyon népszerű ember.

Skrzetuski nem felelt. Tudta ő nagyon jól, hogy ki ez a Bohun? Tudta, hogy ő a kozákok főemberei között a legkiválóbb s nevét, amely a Dnyeper mindkét partján szájról-szájra járt, ő is sokat emlegette már. Hiszen Bohunról hősi énekeket daloltak a vásárokban a vak hegedűsök s a fonóban róla beszéltek csodás kalandokat a lányok. Azt senkisé tudta róla, hogy kinek a fia s hogy merre van a hazája. De az bizonyosnak látszott, hogy a pusztában dajkálták s hogy az erdőben, a vizek hátán és a rónaságokon játszották át gyermekesége idejét. Kicsi korában összenőtt már a természettel, mert béke idején járt a halászkökal és a vadászokkal s hónapokig élt a moesarak között. Ott nőtt föl a vad mezőségen, a tatároknak istállóiban, ott nevelkedett a rablók harcáiban.

Valahányszor beütöttek a tatárok az oláhok földjére: velők volt. Velők volt Bialogradban és velők ment tutajon a Fekete-tenger felé. Nem is tudta talán, hogy lehet másként is élni, mint lóháton és a pusztában, a tűzrakások mellett.

A rónaságon lakók becézték, szerették, követték őt, s ő mindannyiokon túltett bátorság dolgában. Még arra is kész lett volna, hogy a khán ellen induljon, s meggyujtsa a szakállát, amely az övéig ért alá. A gyujtogatásban mester volt, faluk, városok hamvadtak porrá a kezétől, a lakosait pedig mind egy szálíg kivégeztette, a foglyul ejtett törököket két vadparipa közé kötöztette, pusztított mindenfelé, mint valami rettenetes zivatar, s ugy kaszált az emberek sorában, akár maga a nagy kaszás, a Halál. A tengerre is kimerészkedett, s mint a macska, ugy kuszott föl a törökök gályáira. Csupa hőstett volt mindez, de szinte az örüllettel határos. Es minden sikerült neki és semmin se vesztett rajta. Pajtásai ott senyedtek a stambuli börtönökben, a gályarabok között is sok volt a régi cimborája, ő rajta fegyver sem fogott. Rengeteg sok zsákmányt ejtett, s a rablót kinekeset a Dnyeper bozótjaiban rejtette el. De azért megvetette a drágaságokat s néha a sárba taposta a legrágább szőnyegeket, aranyos szövetből vetettelt almot az istállójába a barmoknak, kátrányban hengergett, amikor a damasztruba volt a testén. Egy helyen sem időzött sokáig, mint a hirtelenjött zivatar, hamar tovább is vonult. Nagy elöntmondások voltak a gondolataiban. Néha ott dőszölt Cehrinben és Cerkassiban a legaljabb társasággal, mások azonban, mint valami jámbor remete, elvonult a pusztába és gyökerekből táplálkozott. Olykor körülvetette magát vak hegedűsökkal, akik elé, miután az egész éjszakán át szóltanul hallgatta a danolásukat, marokkai szörta az aranyat. A nemesek sorában ő volt a legbőkezőbb gavallér, a kozákok között a legvadabb kozák, a lovagok között a legbátrabb lovag és a zsványok között se vallott szégyent. Sokan eszelőnek tartották, s annyi bizonyos, hogy fékezhetetlen, szenvedélyes és ingadozó volt a természete. Maga se tudott volna szamot adni arról, hogy volta-keppen miért is éli ő itt a földön? Céljai vannak-e? Valami gondolat, valami szándék vezeti-e? Csak élt a pusztában, a viharok közepette, a

hareok tömkelegében, öntudat nélkül. Nem volt olyan, mint a cimborái, akik csak rabolni tudtak és pedig tatártól, vagy a saját véreiktől egyaránt — de uri módon élni nem. Ő is rabolt ugyan, de azért szívesebben ment háboruba, ahol a legnagyobb erőszakosságot is befűdi a hőstett színe és neve. Szerette a veszedelmes kalandokat a veszedelem miatt is, mely jobban izgatta és csábította őt, mint a várható zsákmány; nem tukarkodott, két kézzel szörta az aranyat. Így lett a legnépszerűbb a kozákok főemberei közül s a nép dalokban dicsőítette a nevét. Voltaképpen csak alkaptányá volt még a perejeslavi kozákosapatoknak, de minthogy az öreg Loboda törődött, öreg ember letére már nem vehette föl a versenyt vele, mindenki kapitányának cimezte s őt tekintették a kozákok igazi parancsnokának.

Skrzetuski mindezt jól tudta s amikor olyan fitymálva kérdezte az özvegy hercegasszonytól, hogy Bohun nem valami szolgálataiban álló személy-e, szándékosan tette ezt. Ha már nem a kardjával, hát legalább a szavával akart megfizetni a Bohun vakmerőségeért. Tudta, hogy ez a vágás is az elevenig ér. A vér háborogva kavargott ereiben s elhatározta, hogy nem hagyja annyiban a dolgot; bizott magában, hogy kettejük közül ő lesz az erősebb. Azt tudta, hogy merészség, elszántság és a veszedelem szeretetének a dolgában egyenrangú ellenfélre talált. Legjobbán szeretett volna utánaíramodni Bohunnak, de a Helena közeléből mégsem tudott elszakadni.

E közben elérték Roslogihoz. Az erdő elmaradt mögöttük, s barátságosan intettek feléjük a Kurovicek ősi fészkeből a világos ablakok.

IV.

A Kurovic-nemzetség régi hercegi nemzetség volt. Pesejtők és cimorők közepén hatalmas fa-töke állott, s egyik ősök tényleg Ruryktól származott. A nemzetség egyik ága Volhyniában, a másik Lithvániában telepedett meg. A volhyniai ág egyik sarja volt Vassili herceg, aki nem akarta, hogy szegény ember letére hatalmasabb,

— Ah, itt vannak? — mondta vidáman a király.

— Igen, — szolt az öreg asszony. A férfiaknak ösmerik őket, de mi asszonyok sosem juthatunk olyan szerencséhez.

A király erre egy husz lírás aranyat adott át az öreg asszonynak ezekkel a szavakkal:

— En vagyok a király és itt van a királyné! A szegény asszony annyira megijedt, hogy remegni kezdett. Aztán sirva mondta:

— Ó, én szegény asszony! A királyi legeltetem a tehenemet!

Viktor Emánuel aztán megnyugtatta a jó asszonyt és vidáman köszöntötte.

+ Vilma királynő életmódja. A hollandiak bájos, ifjú királynője nagyon korán kel és rövid ideig tartó lovaglás után termeiben minisztereket fogadja, akikkel délig tanácskozik. Pontban egy órákor ebédel. Eddigél csak édesanyjával étkezett együtt, most már részt vesz az ebéden egy udvarhölgy és férjének egy kirendelt tisztje is. Délután szagánjában látogatásokat fogad és kihallgatásokat ad. Estefelé kikocsikázik, vagy szánkán tesz nagyobb kirándulást, este rendszerint tíz meghívott személy társaságában vacsorázik. Színházba ritkán jár, lefekvés előtt olvasgat. A zenét a királynő egyáltalában nem kedveli. Gyermekkorában tanult ugyan zongorázni, de a verkiti jobban szerette, az most ott áll szobájának egyik szögletében. Kedvenc foglalkozása a festés. Általában minden ceremóniának ellensége és csak akkor tér el néha ebbeli elveitől, amidőn állása követeli. A királynő olyan egyszerű életet folytat, mint bármelyik hollandi nyárspolgárnő.

+ Munkácsy a kéziratvásárlásokról. Munkácsy hátrahagyott műveinek egyik fejezetében, amelyet a *Deutsche Revue* szeptemberi számában közöl, Walter Ilges a következőket írja:

Munkácsy egyszerű Londonban Lisztel együtt egy teljes óráhoszat azon fáradozott, hogy azokat a beérkezett leveleket, amelyekben autogrammokért kunyorálnak, átnézzék s a papiroskosárba dobják. Liszt e tekintetben nem ismert kivételt és magának Rothschildnak a levelét is darabokra tépve, e szavakkal dobta a kosárba:

— Rothschild ur sem kap kéziratot, éppen úgy, amint a többiek sem kapnak.

Munkácsy, akit a kéziratgyűjtők még akkor sem hagytak békén, amikor az endenichi ideológusintézetben tartózkodott, egy alkalommal, amikor egy hölgy albumát egy-két emléksor beírása végett átnyújtotta neki, a következő szavakat írta egy dühös kutyát ábrázoló festmény alá:

— Emléket állítatok annak, aki megszabadít engemet a dühös kéziratgyűjtőktől.

rokonainak a hegytől függjön, ideköltözött a Dnyeper mellé, s Mihály hercegnek, Jeremiás atyjának a szolgálatába állott. Sok dicsőséget szerzett itt magának, a hercegnek sok fontos szolgálatot tett, s jutalmul Roslogit kapta. 1629-ben a római katolikus egyház kebelébe lépett és nőül vette az előkelő oláh származással díszkedő Rahocian hercegnéasszonyt. Ebből a házasságból született Helena, az anyja életének árán. Vassili sohasem gondolt arra, hogy másodsor is megnősüljön, minden idejét gazdaságának és kisleánya nevelésének szentelte. Kiváló tulajdonságok, nemes erények és vas-szilárd jellem egyesültek a hercegen, aki jó módja jutott, sőt később nagy gazdagság birtokában sem feledkezett meg idősebbik testvéréről, Konstantinról. A volhyniai gazdag rokonok róla sem akartak tudni s a szegény ember apró bérletekből tengődött a feleségével és öt fiával együtt. Vassili magához vette őket, mindenét megosztotta velük. Így éltek békességben a testvérek 1634-ig, amikor Vassilinnak Ulászló királyal Smolenszkbe kellett vonulnia. Ott érte őt a szerencsétlenség. A táborban ugyanis egy levelet fogtak föl, amely Cehrinnek szolt s amelyen ott ékeskedett a herceg peccsége és aláírása. Az áruslás nyilvánvaló volt s irtozatos fölháborodás kelt a nyomába, mert éppen egyike a legderekabb lovagoknak követte el, aki a hercegnek is kedves embere volt. Hasztalan esküözött Vassili, hogy sohasem látta azt a levelet, hogy peccsétjét rá nem nyomta, alá nem írta, hogy peccsnyomója elvesztett s így eshetett a hamisítás; nem adtak hitelt a szavának s hazaárulás miatt akasztófára ítélték. Jó emberei megmentették; sikerült elszöktetniük őt. Eje nek idején köszöntött be Roslogiba, megígértette bátyjával, hogy hiven gondját viseli leányának, azután továbbjdosott az éjszakába. Barból még levelet írt Konstantinnak s esdekelve kérte, hogy legyen jó atyja Helenának, védelmezze, gondozza őt. Azonul nem hallottak róla semmit. Hire járt, hogy meghalt, azt is beszéltek, hogy orosz szolgálatba állott, s Németországba ment

+ A kínai filozófus. Érdekes históriát mesélnek az orvosi lapok egy kínai filozófusról, akit egy orosz katoná golyója halálosan megsebesített és aki az orosz vizsgálóbírónak semmiképpen nem akarta bevallani, hogy ki volt az ő gyilkosa.

— Látta a katonát, aki rád lőtt? — kérdezte a sebesültet a vizsgáló bíró.

— Látam, beszéltem is vele, — válaszolt a filozófus.

— Megismernéd őt, ha eléd vezetem?

— Hogyne. Egész határozottan.

— Elővezettetem mindazokat akik ott voltak, mikor te megsebesültél; jelöld meg a gyilkost.

— Főlösbeg. Legfőlebb megbüntetnéd őt.

— Persze. Még pedig örökös fogsággal és kényszermunkával.

— Ne tedd. Elég ha én szenvedek. Mire jó: még egy embert gyötörni.

— De én parancsolom, hogy megjelöld a gyilkost.

— Én pedig egyedül akarok meghalni és nem látom be, hogy miért kövesse az én haláloamat egy másik ember hiábavaló szenvedése.

— Nem hiábavaló szenvedés lesz az, hanem tanulmányos szenvedés.

— Tanulságosabb lesz rá nézve, ha megtudja, hogy én nem ártultam el őt és ha ebből kiérzi az én megbocsátásomat, akkor megjavul.

— Örült vagy — fakad ki a türelmét vesztett vizsgálóbíró, — igenis örült, kötözni való bolond!

— Lehet, hogy az vagyok, de legalább nyugodtan halok meg, mert nem kísér a halálba az a gondolat, hogy elárultam és bajba hoztam azt, aki engem megölt.

És a kínai filozófus mindvégig makacsul megmaradt az ő álláspontja mellett. A földi igazságszolgáltatás hatalma megtörött, a — szelidség fanatizmusán.

+ Aki a calaisi csatornát — nem uszta át. Montagne A. Holbein, születésére nézve angol, foglalkozására nézve biciklista és szabaduszó, a múlt vasárnapon délután 4 óra 15 percek rugta el magától a calaisi csatorna partját Dovernél, abban a reményben, hogy tizennyolc vagy husz órai szorgalmas tempózás után Calaisban fog kikötni. Egy csónakban követte a jeles sportlértut a felesége, nem éppen azért, hogy beleszuggalja biztató szóval férjébe a kitartást, hanem azért, hogy nyers tojással és huszextraktal táplálja a habokkal küzdődt s ezáltal fenn tartani segítsen annyizomerőt mennyi a cél eléréséhez szükséges. Néhány hirneves uszó is helyet foglalt a kíséző csónakban, akik titokban szomorkodtak addig, míg Holbein jókedvűen szelte maga előtt a nyugvó tenger csendes hullámait. Ellenben mindinkább felvidultak a rivalizáló bajtársak, mikor Holbein mindinkább ekomorult, mert haragosra változott a tenger hangu-

lata. A merész vállalkozás, mely husz órai folytonos uszást tüzött a programjára: rövid két óra múltával véget ért. A tenger egyre jobban turta a tajtékot és nemsokára még a csónakban is nagyon kétségessé kezdett válni, hogy a sporttársaság tagjai megérk-e a legközelebbi születésnapjukat. Ilyen körülmények közt Holbein feladta a tervét és azonul csak a csónakból nézte a hullámok játékát. A calaisi csatornát eddig csak egy embernek sikerült keresztül uszni. Webb hajóskapitány ezeltt egy negyedszázaddal érte el ezt a páratlanul álló rekordot. Holbein csak azoknak a számát szaporította egygyel, akik a calaisi csatornát — nem uszták át.

+ Elfelejtett betéti könyvek. Nem ritka dolog, hogy a takarékpénztári könyveske, bármilyen féltett kincs is az, elvesz. Epp úgy, mint ahogyan a lönyereményeket igen gyakran nem veszik fel a szerencsés nyerők. Mert nem tudnak róla vagy esetleg, mert elvesztették a sorsjegyeiket. De az is gyakori dolog, hogy a betéti összegekről megfeledkeznek a betevők. Es egyszerűen ott hagyják, hevertetik. Franciaországban épp most jelent meg erről egy kimutatás. Az 1871-ben kiadott könyvecskékről. E szerint 694.876 franknak nem akad már hárminc esztendeje gazdája. S ha ez év végéig sem jelentkezik e szép summáért senki, akkor a francia kincstár könnyen jut egy jó csomó pénzhez.

+ Művelt szolgák. Párisban a Quartier Latin kisebb szállóiban gyakran egyetemi hallgatók a pincérek és szolgák. Rövid ideig maradnak csak állásukban, éppen csak addig, amíg szorult anyagi helyzetükön valamelyest segítenek. Mert talán sehol sincsen annyi szegény diák, mint Franciaországban, ahol gyakran a legszegényebb emberek a szó betű szerint való értelmében a szájuktól vonják meg a falatot, csakhogy gyermekeiket a tudományos pályára nevelhessék. Néhány év óta például Normandiában az egyik leglátogatottabb fürdőben klasszikusokat citálnak a szolgák. A tulajdonos ugyanis pincéreknek és szolgáknak csak szegény egyetemi hallgatókat alkalmaz.

KÖZGAZDASÁG.

Ipár és kereskedelem.

Kétfestőgyár Keszthelyen. Keszthelyről írják: *Regensperger* Ferenc keszthelyi kétfestőgyára már épül a Balaton partján. A gyár nagy támasza lesz az utóbbi időben nagyon hanyatlott magyar kétfestőiparnak és különösen a keszthelyi ipari életnek.

Főisabadt város. Szeged sertespiacának jelentős napja van ma. A sertesvész miatt közel fél év óta zár alatt volt város egész területét a hatóság a zárat alól feloldotta, miután konstáták, hogy a vész teljesen megszűnt. Az utóbb pangásának indult serteskereskedelemlnek ez jelentékeny hasznára lesz.

Kertészeti kiállítás Pápan. Szeptember hó 11-ikén nagyobb arányú és igen gazdagnak ígérkező kertészeti kiállítás fog megnyílni Pápan. A kiállítás, melyet dr. Antal Géza vezetése alatt a pápai kertészeti egylet kezdeményezett, nagyon sikerültnek ígérkezik, amennyiben úgy a pápai, mint a környékbeli kertészeti termények, a kerti eszközök gazdagon vannak bemutatva. *Daranyi* Ignác földművelésügyi miniszter — mint értesülünk — szeptember 11-ikén személyesen nyitja meg a kiállítást, amikor is Pápan Fenyvessy főispán és a megyebeli képviselők fogadják. A kiállítás tartama alatt a veszprémmegyei gazdasági egyesület is Pápan tart ülést és tenyészállatdíjazást is tartanak. A pápai kiállítás mindenestire egyike lesz a legszebb és legmozgalmasabb kertészeti kiállításoknak és nagy sikert jelent buzgó létrehozóinak.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Buda pesten* pénzben 42.— korona, áruban 42.50 korona. *Bécsben* 41.80 korona pénzben, illetve 42.20 korona áruban

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásárléri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák, magyar ökör 907 darab, magyar tehén 713 darab, szerbiai ökör — darab, szerbiai tehén — db, boszniai ökör — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 119 drb, bika 89 darab, összesen 1828 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizlani való ökör 120 darab, fejős tehén 188 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üszó — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig; vágómarhákért: Magyar húzott ökör, legjobb minőségű 64.— K-től 72.— K-ig, kivételesen 73.— K., 100 kilónként 60 súlyban, középminőségű 58.— K-től 62.— K-ig, silányabb minőségű 52 K-től 56 K-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségű 50 K-től 58.— K-ig, kivételesen — K-ig. Silányabb minőségű 44 K-től 48 K-ig. Tarka húzott ökör, jobb minőségű 64 K-től 72.— K-ig, kivételesen — K-ig, középminőségű 58 K-től 62.— K-ig,

silányabb minőségű 50 K-tól 56 K-ig. Szerb és boszniai ökör legjobb minőség — K-tól — K-ig. kivételesen — K-ig, silányabb minőség — K-tól — K-ig. Bika jobb minőségű 62 K-tól 64. — K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 44. — K-tól 50. — K-ig. Bivaly 30 K-tól 42 K-ig, kivételesen — K-ig. Magyar tehén 40. — K-tól 54. — K-ig, kivételesen — K-ig. Tarka tehén 42. — K-tól 64. — K-ig, kivételesen 65. — K-ig. Mind 100 kilónként élő súlyban. Gazdasági marháért: Igrás ökör elsőrendű — K-tól — K-ig. métermázsánként, kivételesen — K-tól 750—800 K-ig páronként, közép minőségű — K-tól — K-ig 100 kilónként — K-tól — K-ig páronként, silányabb minőség — K-tól — K-ig 100 kilónként, — K-tól — K-ig páronként. Hi. lami való ökör fehér 100 kg.-kint — K-tól — K-ig. Fejőstehén keresztetett szines 140 K-tól 210 K-ig darabonként, bonyhádi faj 320 K-tól 330 K-ig darabonként, kivételesen — K-tól — K-ig. Igrás bivaly — K-tól — K-ig páronként. A földművelésügyi minisztériumnak rendelete folytán a szerbiai marháknak eladása egyelőre kizárólag a közvágóhídi vesztégyvásáron van megengedve. Mint-hogy ezek a konzumvásárok szombaton és hétőn tartatnak, az e heti vásárról csak szombaton lesz lehetséges tökéletes képet alkotni. A mai szabad vásárra kizárólag magyar és néhány darab boszniai származású marha volt jöhatva, míg 600 darab szerbiai származású marha csak szombaton kerül az u. n. konzumvásáron eladásra. Az ausztriai vevők, mintán szerb marhát nem vásárolhatnak s ezt már előre tudták a vásáron meg sem jelentek; ennélto-gva a szükséglet csak a helybeii fogyasztás egy részére és a környék fogyasztására szorítottak. A helybeii mézárások szükségletük egy jelentékeny részét csak szombaton szándékozzák edezni, azért az irányzat vontatott volt és csak teljesen elsőrendű és jó közepes minőségű marháért lehet egyes esetekben 1—2 koronával magasabb árakat elérni. Minthogy azonban a magyar legelőmarha, mely ilyen időtát a felhajtás nagyobb részét szolgáltatja, az idén a rossz legelők miatt nagybárra éretlen a csekély felhajtás dacára is előreláthatólag néhány száz darab eladatlanul marad. Jármas ökörkre a kereslet gyenge, fejős tehe-nekre valamivel jobb.

Borjuvásár. 1901. évi augusztus hó 29-én. (A budapesti martavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: Belöldi élő borju 735 drb, leölt borju — db, bécsi borju — db, — db.. nővendékmárha 58 darab, bárány élő 25 darab, leölt bárány — darab. Arjegyzések. — Belöldi élő borju I. rendű 10—75 l-ig, kivételesen 84 — II. rendű 50—68 l-ig, I. kilónként, leölt borju I. r. — l-ig, II. r. — l-től — l-ig, kivét. — I. kilónként levonás nélkül. Rugott borjúkért 44—45 l-ig. Növendék marha — l-től — l-ig. I. r. 52—57 l-ig, középminőségű 48—50 l-ig, alárendelt 40—45 l-ig, I. kilónként. Bárány élő 10 — k., leölt bárány — — K. kivételesen ár — k-ig páronként. — Változatlan árak mellett az üzlet lanyha irányzat mellett folyt le, mintegy 200 darab eladatan.

Budapesti sertés-konzumvásár. A terencvárosi petróleum-rakodónál lévő székely-lővárosi sertés-konzumvásár arjegyzése 1901. évi augusztus 29. Készlet 228 darab. Erkezett 438 darab. Összesen 666 darab. Eladott 516 darab. Maradt 150 darab. Napi árak: 120—150 ki ogramm súlyban 90—93 koronáig, 220—250 kilogramm súlyban 90—94 koronáig, 320—380 kilgr. súlyban 88—93 K-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 84—88 koronáig. Malac ——— ko-rona. A vásár hangulata lanyha volt.

Bécsi szürömárvásár, augusztus 29. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak: 3338 drb borjút, 4159 drb élő sertést, 868 darab levá-gott sertést, 280 levágott juhót, 110 darab bárányt.

Forgalom vontatott, borju emelkedett 4 fillérral kilgrkint, egyéb árak előző hetiek.

Eladási árak: Levágott borju 74—94 fillér, elsőrendű 74—82 fillér, legeleje 84—120 fillér, élő borju 64—84 fillér, elsőrendű — fillér, legelsőrendű 86—92 fillér, fiatal sertés 90—108 fillér, kivételesen — l. levágott nehéz sertés 105—116 fillér, kivételesen — fillér, husra hizalt sertés — fillér, zsirra hizalt sertés fillér, könnyű sertés 110—118 fillér, elsőrendű süldő 82—96 f., élő juh — — f., levágott juh 64—84 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 10—24 korona, páronként.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, augusztus 29.

Mérsékelt kínálat és javult kereslet mellett szilárd irányzatú 32.000 métermázsza buza került forgalomba. Eleinte tartott árak voltak, zárlat felé azonban 5 fillérral magasabbak.

Rozs szilárd és 26.000 métermázsza tartott árakkal került eladásra.

Arpa és tenyeri változatlan.

Zab szilárd.

Eladott:

Buza. Uj. Tiszavidéki: 450 mm. 80-5 k. 8 K. 80 l., 250 mm. 80 k. 8 K. 15 l., 200 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 200 mm. 80 k. 8 K. — l., 200 mm. 79 k. 8 K. — f., 200 mm. 79-5 k. 8 K. — l., 600 mm. 79-5 k. 8 K. 10 l., 200 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 05 l., 200 mm. 79 k. 8 K. — l., 200 mm. 79 k. 8 K. — l., 250 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 l., 200 mm. 79 k. 8 K. — l., 400 mm. 79 k. 8 K. — l., 400 mm. 79 k. 8 K. — l., 500 mm. 79 k. 8 K. 7 1/2 l., 100 mm. 79 k. 7 K. 9 1/2 l., 100 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 200 mm. 78-5 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 92 1/2 l., 150 mm. 78-5 k. 7 K. 7 K. 52 1/2 l., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 50 f., 400 mm. 78-5 k. 7 K. 97 1/2 l., 300 mm. 78-5 k. 7 K. 30 l.,

100 mm. 78-5 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 85 f., 400 mm. 78-5 k. 7 K. 85 l., 400 mm. 78-5 k. 7 K. 90 l., 500 mm. 78-5 k. 7 K. 85 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78-2 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78-2 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 79-4 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 78-5 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 77-5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 77-8 k. 7 K. 90 l., 100 mm. 77 k. 7 K. 72 1/2 l., 150 mm. 77-4 k. 7 K. 72 1/2 l., 400 mm. 77 k. 7 K. 60 f., 600 mm. 75-5 k. 7 K. 85 f.

Fehérmegyei: 1500 mm. 76-5 k. 7 K. 90 l.
Pestvidéki: 200 mm. 79 k. 7 K. 87 1/2 l., sárga, 100 mm. 79 k. 7 K. 92 1/2 l., 400 mm. 79 k. 7 K. 87 1/2 l., 200 mm. 78 k. 7 K. 80 l., 300 mm. 78 k. 7 K. 85 l., 400 mm. 76 k. 7 K. 85 f., 250 mm. 77-5 k. 7 K. 90 l., 100 mm. 77-4 k. 7 K. 80 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 l., 6 K. 80 l., úszkös.

Babai: 1300 mm. 78 k. 8 K.
Ókamszai: 2600 mm. 76 k. 7 K. 75 f., 2020 mm. 74-5 k. 7 K. 70 l.

Pancsovai: 1200 mm. 75 k. 7 K. 75 f.
Ó-buza. Raktárúru: 1000 mm. 78 k. 7 K. 10 l., 1400 mm. 77 k. 7 K. 72 1/2 l., 690 mm. 76-2 k. 7 K. 72 1/2 l., 1100 mm. 76-7 k. 7 K. 87 1/2 l.

Mind három hónapra.
Rozs: 1100 mm. 6 K. 62 1/2 l., 500 mm. 6 K. 60 l., 200 mm. 6 K. 60 l., 100 mm. 6 K. 60 l., 200 mm. 6 K. 57 1/2 l., 150 mm. 6 K. 57 1/2 l., 300 mm. 6 K. 55 l. paritás. 100 mm. 6 K. 77 1/2 l.

Arpa 150 mm. 6 K. 15 l., 100 mm. 6 K. 15 f.
Zab: 100 mm. 6 K. 60 f., 150 mm. 6 K. 55 l., 100 mm. 6 K. 55 l., 200 mm. 6 K. 52 1/2 f., 100 mm. 6 K. 45 l., 1000 mm. 6 K. 20 l., ab Szolyva.

Tengeri: 200 mm. 5 K. 25 f.
Készpénzüzletet mellett.

A készru hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kiló	Kilogramm		Kiló	Kilogramm	
		K-tól	K-ig		K-tól	K-ig
Tiszavidéki uj	76	7.00	7.75	80	8.00	8.10
"	77	7.05	7.80	81	8.05	8.15
"	78	7.10	7.85	82	8.10	8.20
"	79	7.15	7.90	83	8.15	8.25
"	80	7.20	7.95	84	8.20	8.30
Fehérmegyei	76	7.00	7.75	80	8.00	8.10
"	77	7.05	7.80	81	8.05	8.15
"	78	7.10	7.85	82	8.10	8.20
"	79	7.15	7.90	83	8.15	8.25
"	80	7.20	7.95	84	8.20	8.30
Pestvidéki	76	7.00	7.75	80	8.00	8.10
"	77	7.05	7.80	81	8.05	8.15
"	78	7.10	7.85	82	8.10	8.20
"	79	7.15	7.90	83	8.15	8.25
"	80	7.20	7.95	84	8.20	8.30
Bánási	76	7.00	7.75	80	8.00	8.10
"	77	7.05	7.80	81	8.05	8.15
"	78	7.10	7.85	82	8.10	8.20
"	79	7.15	7.90	83	8.15	8.25
"	80	7.20	7.95	84	8.20	8.30
Bácska	76	7.00	7.75	80	8.00	8.10
"	77	7.05	7.80	81	8.05	8.15
"	78	7.10	7.85	82	8.10	8.20
"	79	7.15	7.90	83	8.15	8.25
"	80	7.20	7.95	84	8.20	8.30

Egyeb gabonafélék	Kiló	Kilogramm	
		K-tól	K-ig
Rozs uj elsőrendű	70-72	6.00	6.80
" másodrendű	60-62	5.85	6.65
Arpa sakarmány	60-62	6.00	6.80
" égetni való	62-64	6.90	7.70
" sörfőzetre való	64-66	6.00	6.80
Zab	60-62	6.25	6.40
Tengeri b. másodm.	60-62	5.20	5.80
Repece uj káposzta	—	—	—
" b. másodm.	—	—	—
Köles b. másodm.	—	—	—

A határidőzárattal folytatott a következő kőtések történet:

Buza októberre	7.93-7.94-7.95-7.96
Áprilisi buza 1902.	8.33-8.34-8.35-8.36
Rozs októberre	6.70-6.71-6.72
Zab októberre	6.32-6.33-6.34
Tengeri szeptemberre	5.14-5.15-5.16
Májusi tengeri 1902.	5.08-5.09-5.10
Augusztusi repce	—

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre	7.96	7.97	áru
Áprilisi buza 1902.	8.36	8.37	"
Rozs októberre	6.71	6.72	"
Zab októberre	6.33	6.34	"
Tengeri szeptemberre	5.14	5.16	"
Májusi tengeri 1902.	5.09	5.10	"
Repece augusztusra	—	—	"

Délután fél 5 órákor zárul:

Buza októberre	7.97	7.98
Buza áprilisa	8.37	8.38
Rozs októberre	6.71	6.72
Zab októberre	6.34	6.35
Tengeri szeptemberre	5.14	5.15
Májusi tengeri 1902.	5.10	5.11
Repece augusztusra	—	—

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde, tekintettel a francia-török viszályra, kissé tartózkodóbb volt a molett a forgalom igen szerény mérveket öltött. A zárlat csendes volt. A helyi értékekben nem igen volt üzlet megfigyelhető.

A déli tőzsde szintén nyugodt maradt mindvégig, csaknem teljesen üzletlennek mondhatjuk az árfolyamok változatlan volta mellett.

A valuták és ércváltók csendesek.

Alótőzsde: csendes.

Kötöttek: Magyar hitelrészvény ————
Osztrák hitelrészvény 631. ———633. —. Államvasuti részvény ——— korona.

A déli tőzsde: változatlan.
Jegyzetek: Magyar hitelrészvény ————
Osztrák hitelrészvény 632.50—633. —. Államvasutak 629. —630. —. Leszámitolóbank 4.25 korona.
Forgalombi került tovább: Koronajáradék 92.75. Magyar aszalt 212. —220. —. Salgótarjáni 560. —562. — korona.
Utótőzsde: A 4 órai zárlatkor maradt:
Osztrák hitelrészvény 631. —. Magyar hitelrészvény 64. —. Leszámitoló bank 424. —. Rimamurányi vasmű részvény 446. —. Osztrák-Magyar államvasút 629. —. Közuti vasút 572. —. Villamos vasút részvény 284. — korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzeri hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következők ár-tolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar ————
korona, vörös aprószemű ———— korona, vörös erdélyi ———— korona, vörös bányai ———— korona, középsemű ———— korona, nagysemű ———— korona. Disznósír: budapesti 50.50—51. — korona, vidéki ———— korona. Táblaszalonna: légenszártott vidéki ———— korona, városi 4 darabos 43.50—44. — korona, 3 darabos 45.50—46. — korona, üstölt ———— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12. —12.25 korona 120 darabos ———— korona, 100 darabos 13.25—13.75 korona, 85 darabos 15. —15.50 korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 10.50—11. — korona, 100 darabos 11.75—12.25 korona, 85 darabos 13.25—13.50 korona. Szilvaiz: sláviai 19.25—20. — korona, szerbiai 17.75—18.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonatorzsde.

Bécs, augusztus 29. (A Budapesti Napló telefonje-lentése.) Az üzlet ma sem változott. Az irányzat némi-leg javult. Buza és rozs két-három fillérral javult. **Jegyzetek:** Buza ősze 8.07—8.06, buza ta-vaszra 8.51—8.52, rozs ősze 7.07, rozs tavaszra 7.36, zab ősze 6.66—6.67, zab tavaszra 7.02, ten-geri szeptember—októberre 5.44—5.43, tengeri július —augusztusra 5.41—5.43, tengeri május—júniusra 5.38 —5.39, repce 14.20—14.30 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén az irányzat gyengült, kedvezőtlen Balkánbirek következtében.

Déli tőzsde szilárdan indult.

Zárlat valamivel csappant.

Bécs, augusztus 29. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2-os aranyjárdék 118.55. Lisza: és szegedi kölcsön sorsjegye 145.50. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.35. Magyar keleti vasuti állami kötvény 118.40. Magyar eszámító-és pénztárolóbank 419. —. Rimamurányi vasműrészvény 4/3. —. Magyar ko-ronajáradék 92.95. 4 1/2-os Magyar földteherm. kötvény 92.25. Magyar hitelbank részvény 639.75. Magyar nyeregmény köl-csön sorsjegye 175. —. Kassa-oderbergi vasuti részvény 351.50. Magyar kereskedelmi bank —, Magyar cukoripar —.

Bécs, augusztus 29. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2-os papírjárdék 98.80. 4 1/2-os osztr. aranyjárdék 118.80. 1880-os sorsjegye 140.30. Osztrák hitelsorsjegye 396. —. Angol-osztrák bank 268.50. Bécsi bankegyesület 443. —. Osztrák-magyar bank 1649. —. Déli vasút 87. —. Dunagőzhajózási részvény 779. —. Dohányrészvény 282. —. Császári és királyi arany 11.31. Német bankváltók 117.10. 4 1/2-os ezüst járadék 98.70. Osztrák koronajáradék 95.55. 1864-iki sorsjegye 211.75. Osztrák hitelintézet részvény 631.25. Unionbank 531.25. Osztrák Länderbank 400.50. Osztrák-magyar államvasút 629.25. Elbavölgyi vasút 472.50. Alpesi bányarészvény 413. —. 20 frank arany 19.01. Londoni váltóár 239.50. Bécsi Tramway Litt B. 235.50. Bécsi Tramway Litt A. 241.50. Lipót kohó 308.50. Az irányzat kedvtelen.

Bécs, augusztus 28. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 631.50. Magyar hitelrészvény 640. —. Angol-Osztrák bank 268.25. Bécsi bank-egyesület 443. —. Union bank 531.50. Länderbank 401.50. Osztrák-magyar államvasút részvény 629. —. Déli vasút 87.50. Elbavölgyi vasút 473.75. Északnyugati vasút részvény 465. —. Dohányrészvény 283. —. Rimamurányi vasmű 444. —. Alpesi bányarészvény 413.50. Májusi járadék 98.80 Magyar korona járadék 92.95 Török sorsjegye 98. —. Német birodalmi márka 117.12. Napoleon d'or 19.02.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, augusztus 29. (Tőzsdén tudósítás.) A tőzsde kezdetben jó irányzatot mutatott bányáértékekben, amelyek közül köszértekek magasabban indultak arra a határozatra, hogy a házi készlen téli árát felelelki. Tényleg a vételek összefüggésben állottak az utolsóütközéggellett. Kohórészvények javultak arra a hirtetményre, hogy a félgártmány-szövetés és a közszerindikatás az eddigi kivitteli kedvezményeket a jövő negyedére is kiterjesztik. Járadékok, bankok és vasutak csendesek és állandók. Később a forgalom változatlan árfolya-mok mellett vontatott lett. Utimópénzt még csak szórványo-san keresnek 2 1/2 1/2-ig. Magánleszámitóai kamatból 2 1/2 1/2-ig.

Berlin, augusztus 29. (Zárlat.) 4 1/2-os papírjárdék 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 101.40. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 93.90. Osztrák-magyar állam-vasút 134.75. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 103.40. Alpesi banya-részvény —. Disconto-Commandit 174.25. Általános villa-mossági Edison 178.10. Gelsenkircheni 172.85. Laura-kohó 183.00. 4 1/2-os ezüstjárdék —. 4 1/2-os magyar arany-

Járadék 96.90. Osztrák hitelrészvény 190.10. Déli vasút 21.25. Károly Lajos vasút —. Orosz bankjegyek 216.40. Olasz járadék 90.—. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 150.75. Harpeni 153.—. Az irányzat nyugodt.

Berlin, augusztus 29. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99.90. Magyar koronajárdék 93.90. Osztrák hitelrészvény 198.90. Osztrák-magyar államvasút 134.75. Déli vasút 21.30. Eszaknyugati vasút —. Elhívóügyi vasút —. Orosz bankjegyek készpénz —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegyek —. (Utimo.) Lombard —.

Frankfurt, augusztus 29. (Zárulat.) 4 2/3%-os papírjárdék 98.85. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.30. Magyar koronajárdék 94.—. Osztrák-magyar bank 119.50. Déli vasút 21.85. Elhívóügyi vasút 121.—. Londoni váltótár 204.22. Hécsi bankjegyek 112.10. Vilamos részvény 122.—. 3%-os magyar aranykölcsön 84.20. 4 2/3%-os ezüstpénzjárdék 98.75. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99.70. Osztrák hitelrészvény 199.20. Osztrák-magyar államvasút 134.80. Eszaknyugati vasút 117.40. Bécsi váltótár 853.25. Párisi váltótár 810.25. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 212.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, augusztus 29. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Ártolyamok januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 199.—. Német bank 103.75. Disconto —. Berlini kereskedelmi bank —. Gelsenkirchener —. Harpeni 152.75. Laura-kohó —. Olasz járadék —. Nyugodt.

Hamburg, augusztus 29. (Zárulat.) 4 2/3%-os ezüstpénzjárdék 98.70. 1890. sorsjegy 104.80. Déli vasút 21.25. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.15. Osztrák hitelrészvény 199.—. Osztrák-magyar államvasút 134.25. Olasz járadék 98.60. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99.65. Az irányzat nyugodt.

Páris, augusztus 29. (Zárulat.) Osztrák-magyar államvasút 678.—. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 102.40. Osztrák külkereskedelmi bank —. 3 1/2%-os francia járadék 101.60. Ottomanbank 528.—. 3 1/2%-os francia járadék 101.60. Apesi bányarészvény —. Déli vasút —. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 101.75. Párisi bankrészvény —. Olasz járadék 98.50. Francia törleszt. járadék —. Osztrák földhitelezési részvény 1215.—. Török dohányrészvény 315.—. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Augusztus 29. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (párónként 400 kilogramm felüli súlyban) 82—84 fillérig. Oreg közép (párónként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (párónként 320 kilogramm felüli súlyban) 90—92 fillérig. Fialat közép (párónként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 90—92 fillérig. Fialat könnyű (párónként 250 kilogramm terjedő súlyban) 90—92 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (párónként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (párónként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig. Közép (párónként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (párónként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Közép (párónként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredetű (Stachli. Nehéz (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Közép (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (párónként 260 kilogramm felüli súlyban) 89—91 fillérig. Közép (párónként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 87—88 fillérig. Közép (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) 87—89 fillérig.

Sertésüzlet szeptember 1. napján volt készlet 44.932 darab. — 1901. augusztus 28. napján felaján-

tott 755 darab. 1901. augusztus 28. napján elszállítottak 386 darab 1901. augusztus 29. napjára maradt készletben 45.301 darab.

Napirend.

Naplór. Péntek, augusztus 30. — Római katolikus Lím. Róza f. — Protestáns: Róza. — Görög-orsz: (augusztus 17.) Miron. — Zsidó: Elul 15. — Nap két: 5 óra 18 percek. — Nyugszik 6 óra 27 percek. — Hold két délután 6 óra 26 percek. — Nyugszik: délelőtt 5 óra 39 percek. A kereskedelmi miniszter nem fogad. Nemzeti Múzeum. Régiségár nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi terei 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg. Nemzeti Szalon d. e. 9 órától este 7 óráig. Belépődíj 50 fillér.

Országos Képtár és metszetkiállítás az Akadémiában d. e. 9—1-g. Iparművészeti múzeum zárva. Telemuzika iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1-g. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi út 72.) nyitva délelőtt 9—1 óráig. A földtani intézet múzeuma zárva. Közelekedési Múzeum délelőtt 9—12-g és délután 3 órától 5 óráig. Az Akadémia Goethe-szobája délelőtt 10—12-g. Az összes könyvtárak zárva. Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyelvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmörtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség arvitásokat is eszközöztél) a városigeti iparcserkóban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. A külföldi kirendelések központi bizet-vezetősége (Magyar kereskedelmi részvételársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Kivonata hivatalos lapból.

— Augusztus 29. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Rekrényi Viktor topolyai járásbírósná telegkényvezetőt jelenlegi alkalmazása helyén a IX. bizátsi osztály 3-ik fokozatába telegkényvezetővé nevezte ki: az uvídiki törvényszék élönke a vezetése alatt álló uvídiki törvényszékhez Lestár Antal tartalékos katoná, uvídiki törvényszéki jogelgelen napidijas szolgát III. os tályú a vatalisolgáya, a beregszászi törvényszék élönke Hegedűs László törvényszéki napidijas szolgát, volt esondörtizetést az alsó-vezetékjel járásbíróshoz hivatalisolgáya nevezte ki.

Megeosítés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Hunyady József aradi kir. főgimnáziumi rendes tanár rendes tanári minőségében véglegesen megeosította.

Athéleszés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Róza Géza egri állami főreáliskolai rendes tanár é minőségében saját kérelmére a szolnai állami reáliskolához helyezte át.

Névmagyarisítások. Kohn Lajos nagybecskereki illetőségű bécsi lakos, valamint kiskoru leánya Ella vezetéknevének Kenderre, Pakurár János kovaszinczi lakos vezetéknevének Pásztorra, Griesbach Károly gavasdi lakos vezetéknevének Gerlere, Trahalik Ferenc segédegysző lugosi lakos vezetéknevének Szigetfőre, Reichmann Istvan garadnai illetőségű kassai lakos vezetéknevének Radványra, Sebestény Julianna csömöri illetőségű bajai lakos vezetéknevének Sebestényre és Weisz Adolf budajenői illetőségű ugyanottani lakos, valamint kiskoru gyermekei Jenő és Margit vezetéknevének Varjasra kért átváltoztatása belügyminiszteri rendelettel megeosított.

Pályázatok. Soposvári pénzügyigazgatóságnál végrehajtói állás 14 nap alatt. — Csákovai járásbírósná segédtelék-könyvezetői állás 2 hét alatt. — Selmeczbányai bányászati és erdészeti akadémián tanárségédi állás szeptember 15-gi. — Mátészalkai adóhivatalnál gyakornoki állás 14 nap alatt. — Marosújvári főbányahivatal gyakorevőségénel pénzügyi számgyakornoki állás 3 hét alatt. — Soproni törvényszéknel bírói állás 2 hét alatt. — Gyergyó-szentmiklósi járásbírósnál albirói állás 2 hét alatt. — Zalaegerszegi pénzügyigazgatóság karöltelen állami végrehajtói állás 2 hét alatt. — Trencsényi pénzügyigazgatóságnál végrehajtói állás 15 nap alatt. — Fiumei pénzügyigazgatóságnál titkári állás 14 nap alatt. — Zalaegerszegi pénzügyigazgatóság karöltelen iradakezelési gyakornoki állás 4 hét alatt. — Siklósi járásbírósnál aljegyzői állás 14 nap alatt. — Máramarosigeti adóhivatalnál segéd állás 14 nap alatt. — Mezőcsátai járásbírósnál végrehajtói állás 2 hét alatt. — Varsadi pénzügyigazgatóságnál fogalmazói és főadonyivartartási biztosi állás 14 nap alatt. — Tornaljai adóhivatalnál adóiszti állás 2 hét alatt. — Szeiczai járásbírósnál segédkönyvezetői állás 2 hét alatt. — Marosvásárhelyi pénzügyigazgatóságnál fogalmazói állás 14 nap alatt. — Homonnai járásbírósnál jegyzői állás 14 nap alatt. — Homonnai járásbírósnál jelekonyi állás 14 nap alatt. — Pestvidéki járásbírósnál irnoki állás 4 hét alatt. — Tasnádi adóhivatalnál elemelői állás 14 nap alatt. — Zombori törvényszéknel irnoki állás 4 hét alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, augusztus 29.

A délnyugati maximum terjeszkedett, kiszorítva a depressziót a kontinens északi és délkeleti részeire. Az idő enélgova szárazabbra és derültebbre fordult, s egyúttal a viharos szelek is szűnben vannak.

A hőmérséklet európaszerte erősen súlyodt. Nálunk a csapadékok megszűntek, kevés eső csak elvettve esett a Dunánál, az északi és a délkeleti tájakon.

A levegő nálunk is erősen leült. Kialdás: A csapadékok szűnése, derülés és valamivel melegebb idő várható.

Víz állás.

Table with columns for location (e.g., Inn, Duna, Móra, Vág, Rába, Dráva, Móra, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Labor, Ure) and water level measurements for Aug. 29 and Aug. 30. Includes sub-tables for Tisza, Körös, and Maros.

ÖNKÉNTESI EGYSÉNYRUHÁK. páratlan elegáns kivitelben, a szabályzatoknak teljesen megfelelőleg készítettnek. Blum Sándor, Budapest, IV. ker., Váci-utca 17. szám. Felsője a perza császár és orosz császári nagyhercegi udvari szállító. Árjegyzékek és az önkéntesi tudnivalók bérmentve küldetnek.

Dr. Garai Antal. A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hiteles közszólamra folytatlan eren negyedszázad óta fenálló rendelő-intézet a legmolegobben ajánlható. Rendelő-intézet Budapest, Andrásy-ut 24. as Opera mellett. TITKOS BETEGSÉGEKET. húgyveszfolyásokat és sokakat, az énfertőztetés utóbalat, az elgyengült férfiók, magómének, a bujakór utókövetkezményeit, nőnel feherfolyást, barmeny-nyire kórtólak is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanag egy-ik főokozója es borbetegségeket gyógyít új gyógyszer szerinti, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan. Dr. Garai Antal orvos, sebész, szemész- és szülészet-tudor, volt oszár. kir. oszt. főorvos. RENDEL: naponta d. e. 10 órástól egész délután 6 óráig, este 7 órástól 8 óráig. Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszolhatók és gyógyszerereklő a gondoskodva lesz. Nőknek külön váróterem. Gygyonit megjelöni és a szerzőnél Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető KÉPZÉSRE ÉRTETÉST 6 óráig 15-ik kiadásban megjelöni a neml betegségek és azok északi gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 ft 50 kr., most csak 90 kr. A könyv új beomogolva lesz elküldve, 1 ft beklődése mellett bérmentve vagy 90 kr. utánvét mellett.

gyógymód Kataphorese gyógymód. IDEG és NEMI BETEGSÉGEK. radikális gyógyítására legjobban ajánljuk Dr. MITZGER kiváló gyógyhatásairól elismert intézet Budapest, VI., Teréz-körút 44. I. em.

Aranyosi Miksa felső kereskedelmi iskolája Budapest, V. kerület, Nagykorona-utca 13. szám. Államérvényes bizonyítványok. Egyéves önkéntességi jog. Előjegyzés a szünet alatt is. — Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve. Magyarok pártoljatok. Ha elegáns és tartós cipőt vagy calzart óhajt, vásároljon nálam, minden elpórt 1 évig, mindam elismert 3 évig tartóly, ha az általam kórtólak cuki-kenőccsel bekent, melyet ingyen adok. Vidékre postaköltség 3 kr. se portómentesen küldöm. Munkák elegáns, ha hatnyába egy papírpapra állva, a láb talpát lerakoljuk. Kérje képes árjegyzékem ingyen. Nemtelőtelőket visszavezek és a járt mindam lerakás nélkül visszadom. 15190. Fűrt víz, sima cipő 3.— Fűrt szőnye víz, fűrt 3.50 Elegáns szőnyök, fűrtés vagy csopus 3.50 Gavallér szőnyöklak, fűrtés vagy csopus 4.— Calzma, valódi orosz bagyari bérődi 7.— Calzma finom borjúbőről, erős 8.— Önkéntesi v. házi calzma, feltűntő elegáns 10.— Dárdó calzma, bőrbőrítással, megas 4.50 Hallszomszma ouklóly, bőrbőrítással 6.— Női zsebköny, egos vagy fűrtés 8.— Szőnyöklak vagy oroszilak, elegáns, fűrtés 2.50 Gyermek bőrbőrítésű cipő 4. leg 1.20 Minden továbból 20 kr. több.

AGULÁR DÁVID FIA Budapest, Deák-tér 6. szám.

Színházak, szórakozó helyek.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1901. augusztus hó 30-án.

A postás fiú. (The messenger boy).

Operett 5 képből. Szövegét írta: James T. Tanner és Alfréd Murray. Fordították: Salgó Ernő és Mérey (Merkl) Adolf. Zenéjét szerzették: Ivan Caryll és Lionel Moncton.

Személyek:

Punchestown	Erdő	Bang, postásfiú	Sziklai
Hooker pasa	Mátrai	Nóra	Szoyer
Cosmos bey	Giréth	Daisy	Dóry M.
Clive Radnor	Palásthy	Lady Panches,	Sziklainé
Pott kapitány	Ráthonyi	Mistress Bang	Margó Z.
Stokfisch tanár	Boros	Róza szobaleány	Róza L.

Kedzete 7 1/2 óraker.

FOVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1901. augusztus hó 30-án.

Z a z a.

Színmű 5 felvonásban. Irta Berton és Simon. Fordította Heitai Jenő.
Kedzete 7 óraker.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Péntek, 1901. augusztus hó 30-án.

Svíhákok.

Víg operette 3 felv. Zenéjét szerző Ziehrer C. M. Magyarosították Feid Aurél és Mérey Adolf.
Kedzete 7 1/2 óraker.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Péntek, 1901. augusztus hó 30-án.

Zárva.

URANIA SZÍNHÁZ.

Péntek, 1901. augusztus hó 30-án.

Monte-Carlo és a Riviera.

Irta Salamon Ödön.
Kedzete 7 1/2 óraker.

Fővárosi Orfeum

(Nagymező-utca 17.)

Még csak rövid ideig;
SALERNO
a felléphetetlen szonóról.

LES PEREZ
a bűvészes létről.

LIDIA
a pikáns párisi nő és a nagy megnyitó programm.

Jegyek előre válthatók a pénztárnál naponta d. e. 10-1-ig.
Kedzete 8 óraker.

ŐS-BUDAVARA

Ma pénteken, esti 6 órától reggel 1 óráig
ELITE-ESTÉLY.

Még csak 2 estén! Még csak 2 estén!

A nagyszerű augusztusi variété-műsor.

Fél tíz óraker Fél tíz óraker
és a többi remek szám felleptével.

A Louisiana-Amazon-Guard
utolsó fellépte!

Nagy amerikai tűzijáték.

A kifűő bersagleri és több más zenekar hangversenye.
A „Felles-Caprice” vendégjátéka.

BEN-ALI-BEY varázsszínháza
Sok más szórakozás.

Bélepődj 1 korona. Gyermekeknek 20 fillér. A tőzsdéken váltott kedvezem. jegyek 20 f. felállításával érvényesek.
A földalatti villamos elfűő 1/2 óráig közlekedik.
Társaságok egész éjjel.

VIII. ker., Zeneconservatorium

József-körút 51. (Baross-utca mellett.)

A készség és a tisztelt állásigazgató felhívom a zeneconservatoriumra. Intézetem növendékei a költészet magánoktatás elkerülésével a legkorszerűbb módszerekkel a zene minden ágazatában.
Tandj: 10 korona havonként. Belföldi Díj nincs.
Felvétel naponta 10-12; 3-5-ig.
Felnőttek számára külön esti tanfolyam.
Prospectust kívánatra küldök.

Takács Jakab, igazgató.

LAHNE-féle TAN-ÉS NEVELŐINTÉZET

6-18 éves fiúk részére **SOPRON.**

Elemi iskolával, nyolc osztályú gimnáziummal, hat osztályú reáliskolával. Előkészítő és katonai iskolákra felkészítő osztályok, csatlós tanítás, egészséges lakás. Előzetes vizsgák után felvételt nyújtunk. Uj növendékek bármikor felvételre. Az igazgató.

Árverési hirdetmény.

A csik-szent-domokosi közbirtokosság tulajdonát képező Csik-Madaras II. határ részben Muhos-nevű dűlföldben a nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi miniszter ur 1848/1901. számú magas rendeltetvel „Kecskobűkk” Szálka nevű erdőrezsében (A. ü. o. I. v. s. 2 osztály) 188/82 k. holdon — és Muhosoldai nevű erdőrezsében (C. ü. o. 20. 22. 23 osztály) 287/34 k. holdon rendkívűli fahasználatokat engedélyezvén, ezeknek értékesítése céljából

1901. évi szeptember hó 14-én délelűtt 9 óraker

nyilvános szó és zárt írásbeli árverés fog tartatni Csik-Szent-Domokos község hivatalos házánál.

Az értékesítésre engedélyezett „Kecskobűkk” Szálka nevű erdőrezsés 188/82 k. hold, összes fatömegge kibaszható. A kibaszási időtartam 6, azaz hat évben állapítatják meg, kezdetét veszi az értékesítet terület számbaadási napjától. Az értékesítendő haszonfátömeg mintegy 29845 köbméter, melynek kikiáltási ára 30.000 korona, azaz harmincezer koronában állapítatják meg.

Az értékesítésre engedélyezett „Muhos oldal” nevű erdőrezsésben 287/34 k. holdon csakis száladás eszközözhető és pedig kibaszhatóak a 32, illetve a 10 emeternél vastagabb fenyőtörzsek. A kibaszási időtartam 2, azaz kettő évben állapítatják meg, megjegyzvén, hogy a kibaszásnak a szerződés jogerőre emelkedéséűl számított 1 (egy) évben beűl meg kell kezdeni és a megkezdés napjától számítva tart 2 (kettő) évben át.

Az értékesítendő haszonfátömeg kitesz mintegy 31446 köbmétert, melynek kikiáltási ára 53148, azaz ötvenháromezer egyszáznegyvenyole koronában állapítatják meg. A két erdőrezsés külön külön bocsátatik nyűlt árverés alá s a zárt ajánlatok is a két erdőrezsésre külön-külön adandók be.

A „Kecskobűkk” Szálka erdőrezsésűl árverezni kívánók kötelesek a becserásnak 10 százalékat, azaz háromezer koronát a „Muhos-oldal” erdőre vonatkozón megű 5314 koronát az árverést vezetű bizottság elnökének kezűre letenni.

Zárt írásbeli ajánlatok csak akkor fogadtatnak el, ha 1901. évi szeptember hó 14-én, reggel 9 óra elűtt adatnak be az árverési bizottság elnökéhez és ha a következű felíratl vannak borítkaik ellátva:

1. Ajánlat a Csik-Szent-Domokosi „Kecskobűkk” Szálka nevű erdőrezsű megvételére.
2. Ajánlat a Csik-Szent-Domokosi „Muhos oldal” nevű erdőrezsű megvételére.

Utőajánlatok ügyelemben nem vőttek. A zárt írásbeli ajánlatok beadására vonatkozű egyéb feltételek a részletes árverési és szerződési feltételekben foglaltatnak a érdeklődűk által bármikor betekintetűk vagy az összes árverési feltételek kívánatra másolatban beszerezhetűk.

Végűl megjegyzetűk, hogy a részletes árverési és szerződési feltételek és az erdűk állapotára vonatkozű bővebb felvilágosítások megtudatòk a Csik-Szeredai m. kir. erdűhivatalnál és Csik-Szent-Domokos község hivatalos házánál mindnaponta a hivatalos órák alatt. Csik-Szent-Domokoson, 1901. augusztus hó 25-én.

Bűjte Lajos **Dániel József**
bíró, idegi. birtokossági elnök. jegyzű.

Drayfus Alfréd

Öt év életébűl

(Szenvedelmű az Ördűgűzgeten 1861-1864 rabtömegű alatt). Drayfus kapitány a jűkötűl páris-és kizírásaival. Második teljes kiadás.

Képekkel 230 oldalnyűl tartalommal 60 kr.

Bekűlűt se ellenbe bűrmentve, ha azonban utóváltòt kívánatuk 20 kr.-ra drágábűl.

Megrendelhetű a Budapesti Naplò kiadóhivatalában VIII., József-körút 18.

Dr. Farkas Gyulánű

felsűbb leánynevelű-intézetű és internátusa
Budapest, IV. Fűrenz József-rakpart 7.

Magasabb tanfolyam a polg. vagy felsűbb leányiskola tananyagát már elvűzgetű leányok részűre. Magyar nűmet, francia, angol irodalom, esztetika, műtörténet, nevelés tan, történelem, természettudományok stb. Kezűl. szeptember 10-én. Kiváló tanerűk. Elűkűlű színvonal. Drezdai rendszer magyar szellemben.

Felvétetnek bennlakòk, félbennlakòk és bejáròk. Teljes ellátatű, isműdű órákat, zene-és nyelvtanítatűt oly leányok is nyerhetnek, kik más tanítetzetet látogatnak, valamint magántanulòk is.

Befiratás naponta 12-14 és 3-5-ig. Felvilágosításúll és prospectussal levűlűleg is szivesen szolgálunk.

BUTOR részletfizetésre!

Állami városi tisztviselűk, katonatisztűk, egyházközfűriak, valamint más hitelkűpes egyének kedvezű fizetési feltételek mellett kapnak szűlűrd gyűrtmánya asztalos- és kárpított butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsűbet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.

Árjegyzetűk 35 kr. levűljűg bekűldése ellen bűrmentve küld fennűlű cég B. osztálya.

Hajűjűarat jegyzűk.

ADRIA

magy. kir. tengerhajűzasi részv.-társ.

Vezűrűgűnyűksűge Hoffmann S. és V.

1901. szeptemb. havában a következű gűzűsűk indűlnak:

Honnan	Hová	a gűzűsű neve	1901. szept.
Fiume	Liverpool	Andalusian	1-10
„	Hull, Newcastle o.T.	Kölpin	1-10
„	Barcelona, Valencia*	Kálmán király	10
„	Tanger, Pernambuco, Bahia	„	10
„	Río de Janeiro, Santos*	Kálmán király	10
„	Liverpool	Tyrra (C. L.)	5-15
„	Hamburg	Luftanlan	10-20
„	Rouen*	Zibhy	10-20
„	London Gibraltar,	Zrinyi	10-20
„	Antwerpen	Szechenyi	15-25
„	Bordeaux*	Matekovich	15-25
„	Liverpool	Flaminian	15-25
„	London	Austria	15-25
„	Glasgow	Szent László	15-25
„	Rotterdam,	Tibor	20-30
„	Leith	Báthori	20-30
„	Rouen	Rákóczy	20-30
„	Liverpool	Saragossa C. L.	20-30
„	Hull, Newcastle o.T.	Volturno	20-30

1. Ha a gűzűsű elűndűlása elűtű 8 nappal elűgűdű szűllimány be nem jelentetűt, az igazgatószűg fontatűja magának a jegűk elűkűtűket nem őrízni.
A * az elűjűt megelűtűt viszonylatokban a gűzűsű Trizestet is őrízti.

Honnan	Hová	a gűzűsű neve	1901. szept.
Liverpool	„	Perlan	1-10
Hull, Newcastle o.T.	„	Volturno	1-10
London	„	Syria	5-15
Hamburg	„	Byzancez	5-15
Liverpool	„	Veria (C. L.)	5-15
Río de Janeiro	„	„	5-15
Santos, Triest	„	B. Komány	5-15
Rouen	„	Jókai	5-15
London	„	Matyas király	5-15
Rotterdam Antwerpen	„	Petőű	5-15
Liverpool	„	Falken	15-25
Hull, Newcastle o.T.	„	Rosario	15-25
Hamburg	„	Rama	20-30
Glasgow	„	Nagy Lajos	20-30
Rouen	„	Stefania	20-30
Liverpool	„	Pavia (C. L.)	20-30

Kűzpontogrű szűgűlát. Fiume-Malta-Sicilia-Marsellű-vonal. FIUMEBűL: „Andrássy” 6-én, „Tisa” 15-én, Adria 19-én, „Árpád” 26-án, MARSEILLEBűL: „Rákóczy” 1-én, „Árpád” 8-án, „Buda” 16-én, „Andrássy” 22-én, „Tisa” 29-én indűl.

